

DOMOWINA

6. Rozpšawa wó dopoŕnjenju źělowych směrnicy a źělabnosći Zwězkowego pšedsestarstwa Domowiny 2015 – 2017

zwěžanosć – wótwórjonosć – zagronitosć

6. Rozprawa wo spjelnjenju dźělowych směrnicy a dźělawosći Zwjazkowego předsydstwa Domowiny 2015 – 2017

zwjazanosć – wotewrjenosć – zamołwitosć

Wobsah

Pšedstwo pšedsestarja Domowiny	
Předstwo předsydy Domowiny	22
Zawježenje do rozpšawy	
Zawod do rozprawy	23
Žělabnosć gremijow Domowiny	
Dźělawosć gremijow Domowiny	24
Žělabnosć pšedsestarja Domowiny	
Dźělawosć předsydy Domowiny	27
Žětowe směrnice	
Dźětowe směrnicy	
1. Domowinske župy a nadregionalne towarstwa	28
2. Domowina – zastupjerka wšěch generacijow Serbow	35
3. Serbska rěč	40
4. Kubłanje w narodnym duchu a dorost	51
5. Kultura a wuměštvo	59
6. Hospodarstwo	66
7. Politiska participacija	69
8. Počah k našim susodam we Łužicy a zwonka njeje	77
9. Mjezynarodne počahi	81
10. Skutkowanje w zjawnosći	85
11. Serbske institucije	88
12. Škit serbskeho sydlenkeho ruma	90
13. Serbske nabožno-narodne žiwjenje	92

Předsłowo předsedarja Domowiny Předslowo předsydy Domowiny

Cesćone delegaty a delegatki hłowneje zgromažiny Domowiny, předsedlažeca rozpšawa wopisuje žěłabnosć kšywoweho zwězka w statkowańskej dobje 2015 do 2017. Jo to wobraz wšakorakosći a šyrokosći Domowiny ako serbske zgromažeństwo.

Kšywowy zwězk njejo z casa měrneje rewolucije južo centralistiska organizacija ale zwězk samostatnych žělow. Pši tom jo kšywo pósłužowař. Dwě mysli stej pši tom nejwušy dobytk za Domowinu: samostatnosć a zamóžnosć do žěta cełkow zdžaržaš a serbske zajmy w jich nadawku zastupowaš.

Kšywo pódpěra a wudopótnijo statkowanje čłonkow na zakłaže jomu pšepódanych nadawkow.

Wóno jo na konsens orientěrowana, moderna a decentralna towaršnostna struktura, kótarejež cil jo sebjepóstajone sobupóstajowanje Serbow w ramiku wustawkow Nimskeje garantěrowaš. Rozpšawa ma praktiski wobraz togo pódaš. Pši tom smy se orientěrowali na žělowych směrnicach, kenž su se zgromadnje z programom Domowiny na 17. hłownej zgromažinje w Haslowje wobzamknuli.

Z tym jo móžno, rozpšawu wó wšykných statkowańskich pólach pódaš. Cytař ma z tym móžnosć, sebje powšyknj wobraz wó statkowanju Domowiny twóriš.

Do rozpšawy su se pšiwzeli pšipisy zwězkowego předsedarstwa, fachowych wuběrkow, župow a towaristwow, zarědnistwa Domowiny a Rěčnego centruma WITAJ.

Wužěkujom se wšyknym pomocnicam a pomocnikam.

Žycym čłonkam Domowiny móc, skobodosć a lubosć, aby serbske zgromažeństwo dalej skšušili a tak žěłabnosć Domowiny wobtwaržili.

Waženi delegaća hłowneje zhromadźizny Domowiny, předležaca rozprawa rysuje džěławosć třěšneho zwjazka w dobje 2015 do 2017. Dokumentuje wšelakorosć a šěrokość skutkowanja Domowiny jako serbske zhromadženstwo.

Třěšny zwjazk njeje wot časa měrliweje rewolucije hižo centralistiska organizacija ale zwjazk samostatnych čělesow. Při tym je třěcha poslužbarka. Dwě mysli stej při tym najwyše kubło za Domowinu: samostatnosć a džěłakmanosć cyłkow zachować a serbske zajimy w jich nadawku zastupować.

Třěcha podpěruje a wudospótnja skutkowanje čłonow na zakładže jej podatych nadawkow.

Wona je na konsens orientowana, moderna a decentralna towaršnostna struktura, kotrejež cil je, sebjepostajene sobupostajowanje Serbow w ramiku wustawkow Němskeje garantować.

Rozprawa ma praktiski wobraz wo tym podać. Při tym smy so orientowali na džělowych směrnicach, kotrež so zhromadnje z programom Domowiny na 17. hłownej zhromadźiznje w Haslowje schwalichu.

Z tym je móžno, rozprawu wo wšitkich polach skutkowanja podać. Čitar ma z tym móžnosć, sej powšitkowny wobraz wo skutkowanju Domowiny tworić.

Do rozprawy smy zapřijeli připisy zwjazkowego předsydstwa fachowych wuběrkow, župow a towarstwow, zarjada Domowiny a Rěčnego centruma WITAJ.

Džakuju so wšitkim pomocnicam a pomocnikam.

Přeju čłonam Domowiny móc, zmužitosć a lubosć, serbske zhromadženstwo dale skrućeć a tak džěławosć Domowiny w cyłku zesylnjeć.

Dawid Statnik
předsedař Domowiny/předsyda Domowiny

Zawježenje do rozpšawy

Rozpšawa wo žětabnosći Zwězkowego pšedsedarstwa Domowiny zepěra se na žětowe směrnicy Domowiny a na tam definěrowane napšawy. Žětowe směrnicy Domowiny konkretizěruju powšykne zaměry programa “Domowina 2025” za dwělětnu dobu až do pšichodneje głowneje zgromažiny w lěše 2017, ako teke za na dlejše cas wusměrjone pšedewzeša w celkowej programatiskej dobje až do lěta 2025.

Pó wobzamknjenju na głownej zgromažinje Domowiny twórje wóni zakład za žětabnosć wólonych gremijow kšywowego zwězka ako teke za Domowinje pšistušajuce župy a cłonkojske towaristwa.

Staw zwopšawdnjenja w žětowych směrnicach zapisanych nadawkow ma se na głownej zgromažinje analizěrowaš. Na to se póšěgujuce, maju se žětowe směrnicy aktualizěrowaš. Zwopšawdnjenje toš tych směrniców koordiněruju zwězkowe pšedsedarstwo z pomocu swójojo prezidiuma a swójih žětowych wuběrkow.

Rozpšawa ma pšeglěd wó stawje dopołnjenja jednotliwych dypkow pódaš. Pši tom su se nadawki do krotkodobnych a dlujkodobnych rozrědowali.

Krotkodobne nadawki su take, kótarež měli se až do pšichodneje głowneje zgromažiny w lěše 2017 žělnje abo dospołnje wótžětaš.

Dlujkodobne nadawki su take, kótarež měli se stawnje abo pšez dlejšu dobu realizěrowaš. Zrownju mógu wóne teke běžne nadawki byš, kótarež njegóže se ako pó casu wobgranicowane wobglědowaš.

Zawod

Rozprawa wo džěławosći Zwjazkowego předsydstwa Domowiny zložuje so na džětowe směrnicy Domowiny a na tam definowane naprawy.

Džětowe směrnicy Domowiny konkretizuju zaměry programa “Domowina 2025” za krótku dobu kaž tež za dlěšodobne předewzaća w cyłkowej programatiskej dobje hač do lěta 2025. Po schwalenju na hłownej zhromadźiznje Domowiny tworja směrnicy zakład džěławosće wolenych gremijow třěšneho zwjazka kaž tež Domowinje pšistušacych župow a sobustawskich towarstwow.

Staw zwoprawdženja w džětowych směrnicach zapisanych nadawkow ma so na hłownej zhromadźiznje analizować. Na tutym zakładže maja so džětowe směrnicy přiměrić a aktualizować.

Zwoprawdženje směrniców koordinuje zwjazkowe předsydstwo z pomocu swojeho prezidija a swojich džětowych wuběrkow.

Rozprawa ma podać přehlad wo stawje spjelnjenja jednotliwych dypkow. Při tym su nadawki do krótkodobnych a dlěšodobnych rozrjadowane.

Krótkodobne nadawki su tajke, kotrež měli so hač do přichodneje hłowneje zhromadźizny džělnje abo dospołnje wotdžětać. Dlěšodobne nadawki měli so stajnje abo přez dlěšu dobu realizować. Zdobom móža tole tež běžne nadawki być, kotrež njehodža so jako časowje wobmjezowane wobhladować.

Dźěławość gremijow Domowiny

Najwyši gremij třěšneho zwjazka mjez hłownymaj zhromadźiznomaj je Zwjazkowe předsydstwo Domowiny. W nim skutkowaše w dobie 2013 – 2017 cyłkownje 29 čłonow.

Dawid
Statnik
předsyda

Judith
Wałdźic
město-
předsydka

Marko
Hančik
město-
předsyda

Marcel
Brauman
čłon prezidija

William
Janhoefer
čłon prezidija

Margitta
Altkrügerowa

Stefan
Anders

Wito
Bejmak

Jan
Bělk

Guido
Budar

Hanka
Budarjowa

Monika
Cyžowa

Zala
Cyžowa

Jenifer
Dünnbierojc

Kito
Ela

Roman
Grzyb

Manfred
Hermaš

Tomaš
Jurk

Marcus
Kóňcař
(hač do 1.2.2015)

Judith
Kubicec

Jurij
Ľuščanský

Chrysta
Meškankowa

dr. Madlena
Norbergowa

Jan
Nuk

Diana
Pawlikowa

Jana
Pětrowa

Enrico
Šotta

Katrin
Suchec-
Džisławkowa

Milan
Funka

W dobję 2015 – 2017 mjęšę zwjazkowe předsydstwo 11 rjadnych posedženjow: 09.05.2015 w Choćebuzu; 27.06.2015 w Slepom; 19.09.2015 w Budyšinje; 21.11.2015 w Budyšinje; 30.01.2016 w Choćebuzu; 12.03.2016 w Budyšinje; 28.05.2016 w Budyšinje; 17.09.2016 w Choćebuzu; 05.11.2016 w Budyšinje; 28.01.2017 w Choćebuzu; 25.02.2017 w Budyšinje

Gremij wobjednaše 43 předłohow (ZP 76/2015 hač do ZP 119/2017).

Cytkownje schwali so 85 wobzamknjenjow.

Kruty džěl kóžděho posedženja bě rozprawa předsydy wo jeho skutkowanju mjez posedženjomaj a informacija wo rozsudach prezidija zwjazkowego předsydstwa. Zdobom mjějachu w kóždym posedženju hosćo móžnosć, so k serbskim naležnosćam naprašować. Dohromady dósta gremij 42 rozprawow a informacijow wo serbskich naležnosćach, z toho bě 15 rozprawow a informacijow wo situaciji Serbow w Delnjej Łužicy. Cytkowny čas wuradźowanjow sobotnišich posedženjowwučinješe 53 hodžin, štož je w přerězku nimale 5 hodžin na posedženje.

Dale přewjedžechu so 3 přidatne zarjadowanja:

- wuznamjenjenske zarjadowanje Domowiny dnja 09.10.2015
- lěčny swjedžeń dnja 12.08.2016
- wuznamjenjenske zarjadowanje Domowiny dnja 14.10.2016

Prezidij zwjazkowego předsydstwa mjęšę w samsnej dobję 17 rjadnych posedženjow.

22.04.2015; 03.06.2015; 15.07.2015 w Choćebuzu; 02.09.2015; 04.11.2015; 09.12.2015 w Borkowach; 13.01.2016; 24.02.2016; 27.04.2016; 29.06.2016 w Choćebuzu; 31.08.2016; 19.10.2016; 19.12.2016 w Budyšinje; 11.01.2017; 08.02.2017; 08.03.2017; 24.03.2017

Stajne schadźowanišćo prezidija zwjazkowego předsydstwa je Domowinski dom we Wojerecach (hač na horjeka mjenowane wuwzaća).

Nimo wobsahoweho přihota posedženjow zwjazkowego předsydstwa ma prezidij nadawk, poradźować předsydu Domowiny w jeho běžnej džěławosći a rozsudžeć wo chwatnje třěbnych stejischach Domowiny. Nimo toho ma wo k delegowanju kulturnych skupin w nadawku Domowiny, projektach kulturneje wuměny a službnych jězbach do wukraja rozsudžeć. Prezidij wobjednawaše 74 předłohow (ZP 76/2015 hač do ZP 119/2017 a P 29/2015 hač do P 60/2017). Cytkownje schwali 72 wobzamknjenjow (čo. 133 hač do 205). Zdobom přiwza 104 rozprawow a informacijow k najwšelakorišim aspektam džěławosće Domowiny a serbskeho žiwjenja, z toho 34 wo skutkowanju třěšneho zwjazka, 21 wo serbskich naležnosćach w Sakskej a 12 wo serbskich naležnosćach w Braniborskej

Prezidij zwjazkowego předsydstwa wuradźowaše w běhu 15 posedženjow (hač do 08.02.2017) 65,5 hodžin, z tym traješe jednotliwe wječorne posedženje w přerězku 4,5 hodžiny.

(staw 25.02.2017)

Fachowe wuběrki zwjazkowneho předsydstwa schadźowachu so w dobjě 2015 – 2017 20 króć.

- wuběrk za lobby-džěto	4 posedženja
- wuběrk za prawniske naležnosće	1 posedženje
- wuběrk za kubłanje a młodžinu	5 posedženjow
- wuběrk za kulturu a wuměštwo	6 posedženjow
- wuběrk za hospodarstwo a infrastrukturu	4 posedženja

Porno předchadźacym dobam skutkowanja njeje so radžiło, džělawosć wuběrkow w dotalnej měrje skrućić. Narok za přichod je, džělawosć gremijow jasnišo džělic a wuběrki w džělawosći skrućić. Z tym móhło so zdobom mnóstwo wobsahow w zwjazkowym předsydstwje pomjeńšić a wobsahowe diskusije móhli so do posedženjow zwjazkowneho předsydstwa we wuběrkach přewjesć.

Skutkowanje předsydy Domowiny w dobjě mjez 17. a 18. hłownej zhromadźizny Domowiny (staw: 14.02.2017)

Wot 01.04.2013 hač do 31.03.2017 wukonja předsyda Domowiny Dawid Statnik swoju funkciju na zakładze službneho zrěčenja z třěšnym zwjazkom. To jemu zmóžnja, połny tydženski džětowy čas za spjelnenje nadawkow předsydy po artiklu 11 wotstawkaj 1 a 2 wustawkow Domowiny nałožować. Tole je wosebje tež jeho politiskemu skutkowanju w zjawnosći na dobro, štož slědowaca statistika dokumentuje.

W dobjě mjez 17. a 18. hłownej zhromadźizny měješe wón cyłkownje 525 terminow jako předsyda, z toho 324 terminow zwonka organow třěšneho zwjazka a zarjada Domowiny.

Z tutech 320 politiskich terminow bě:

34	ze župami a sobustawskimi towarstwami
29	ze serbskimi institucijemi a zarjadnišćemi
28	w naležnosćach serbskeho šulstwa
49	na regionalnej a komunalnej runinje w Sakskej
25	ze zastupjerjemi medijow
22	w Sakskej krajnej wustawje za priwatny rozhlós a nowe medije (jako zastupjer Serbow wot Domowiny powołany)
21	na runinje Zwjazka
7	w Mjeńšinowej radže Němskeje
5	ze sakskej statnym knježerstwom
24	z frakcijemi, wuběrkami a zapóslancami Sakskeho krajneho sejma
22	jako čłon Rady za serbske naležnosće Sakskeje
10	w Braniborskej (na wšelakich runinach)*
5	we FUEN (zwjetša wjacednjowske)

Cyłodnjowska džělawosć předsydy ma so na zakładze wobzamknjenja Zwjazkowneho předsydstwa Domowiny č. 123 z dnja 12.03.2016 tež we wólbnej dobjě 2017-2021 pokročować.

Financne srědki za dalše cyłodnjowske skutkowanje předsydy/předsydy na zakładze službneho zrěčenja su po wothłosowanju ze Załožbu za serbski lud zaručene.

* W Braniborskej wukonja so politiske džěto nimo toho tež přez Župu Delnja Łužica z. t. a zastupowaceho jednaćela Domowiny.

Žěłowe směrnice Džěłowe směrnicy

1. Domowinske župy a nadregionalne towaristwa Domowinske župy a nadregionalne towaristwa

Nadawki, kótarež se pósěguju głownje na nutšikotowaristwowe poměry, mjazsobny wobchad a žěto z čłonkostwom kšywowego zwězka.

Nadawki, kotrež počahuja so głownje na nutškotowarstwowe poměry, mjazsobny wobchad a džěto z čłonstwom třěšneho zwjazka.

1.1. Nadawki na krotki cas / Krótkodobne nadawki

1.1.1. Domowina zwopšawžujo nadawki ze swójojo koncepta za polěpšenje nutšikowneje a wenkowneje komunikacije. Pši tom wužywa mócnjej nowe móžnosći digitalneje komunikacije.

Domowina zwoprawdžuje nadawki ze swojeho koncepta za polěpšenje nutškowneje a wonkowneje komunikacije. Při tym wužiwa sylnišo nowe móžnosće digitalneje komunikacije.

Komunikacija je zakładny instrument skutkowanja třěšneho zwjazka. Ju dale wukmanjeć, bě narok mjenowaneho nadawka.

Wonkowny wobraz Domowiny smy ze zawjedženjom jednotneho wustupowanja polěpšili. Naćisk a zawjedženje noweho, jednotneho wustupowanja Domowiny - corporate designa (dale cd) - słuša do wobzamknjenjow 17. głowneje zhromadźizny.

Grafikarka Iris Brankačkowa předstaji we wuběrku za lobby-džěto swój poskitk k wuwicu cd na zakładze hižo předležacych podložkow. Wuběrk wupraji so za wuwice kombinacije Domowinskeho znamješka (lipowe łopjeno z korjenjemi) ze słowom DOMOWINA, potajkim za jednotnu marku słowa z wobrazom. Zwjazkowe předsydstwo slědowaše z wobzamknjenjom č. 142 z dnja 30.01.2016 tutomu doporčenju.

Jednotny cd so nětko na wšěch čišćanych produktach Domowiny jewi a so tež w interneće wužiwa. Na 18. głownej zhromadźiznje 2017 ma so "Směrnica za wužiwanje loga a za logo ze słowom" doskónčnje schwalić a z tym rozsud zwjazkowego předsydstwa potwjerdźić.

W skutkowanskej dobje bu logo Rěčneho centruma Witaj aktualizowane, z čimž je so profesionelne wustupowanje wědomostneho wotrjada Domowiny polěpšilo. Tuchwilu džěta so na nastajenju prawidłow za jednotne wužiwanje

loga RCW za wšelake formy publikacijow a produktow. Z tym ma so zaručić, zo so publikacije Domowiny a RCW jasnje jako tajke spóznowaja.

Tež so dale wuwiwace młodžinske džěto Domowiny smy pod jednotne logo zjeli. Tak so skutkowanje

třěšneho zwjazka, młodžinskih akterow a młodžiny sameje symbolisce zwjaza. Přistajeni Domowiny a RCW wobleku so na młodžinske zarjadowanja drastu, kotraž je z logom a w jednotnym “mlodžinskim” stilu počišćana. Tež čestnohamtskim akteram a multiplikatoram ju poskićamy.

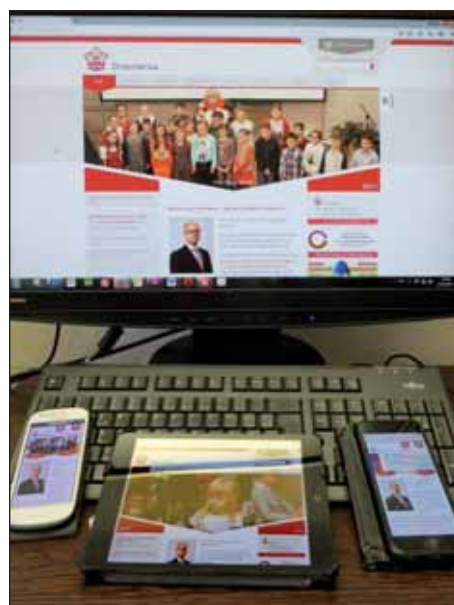
Nimo toho bu internetna strona Domowiny www.domowina.de dospotnje wobnowjena a wotpowěduje nětko načasnym měřitkam a wočakowanjam. Je zakładny instrument wšědneje komunikacije a služi jako portal informacijow wo projektach Domowiny a čestnohamtskim džěle wšitkich člonskich towarstwow. Wulki podžěl na tym ma protyka, kotraž je na njej instalowana. Wjace k tomu pod dypkom 10.1.1.. Kónc lěta 2016 bu responsiwne reagowanje (responsive webdesign) na internetnej stronje zawjedžene. Wosebje přiběracy podžěl wužiwarjow interneta přez smartfone, a nic hižo po klasiskim puću z ličakom sej tole žadaše. Nětko skića internetna strona móžnosć, zo sej ju wužiwar wotpowědnje wulkosći swojeje wobrazowki wotwoła.

Naspomnić ma so tež prezenca Domowiny w socialnej syći facebook. Strona žnjeje dale přiběracy zajim a sluša k najwoblubowanišim stronom serbskich institucijow. Domowinskej facebook-stronu sčěhuje wjac hač 1.000 wosobow, ličba dale stupa.

Tež wobsah komunikacije je so rozšěrił. Hižo wot lěta 2014 je so medijowe džěto wuběrkow změniło. Nětko smědža „předsydža wuběrkow ... na zakładze naprašowanjow medijow abo po swójskim rozsudze wuběrkownikow zjawnosć k tematiskim čěžiščam njezjawnych posedženjow wuběrkow informować”. Tež prezidij Domowiny prawidłownje wo wobsahu posedženjow informuje. Z posedženjemi Zwjazkoweho předsydstwa Domowiny so na dotalne wašnje postupuje.

Z podawanjom informacijow w publikaciji “Naša Domowina” pokročujemy. Zdžěla předleži za jednotliwe wudaća wjace přinoškow hač je městna. W tutych padach so digitalne wudaće wo wjacore strony rozšěri.

Domowina je w zańdženymaj lětomaj dale na polěpšenju nutřkowneje a wonkowneje komunikacije džětała. Nowemu zwjazkowemu předsydstwu namjetujemy, zo na zakładze zjawneho naprašowanja člonstwa a koncepta za komunikaciju z lěta 2010 spjelnjenje doporučenjow pruwuje a za wotewrjene nadawki wotličomne cile postaji resp. je aktualizowuje.

1.1.2. Župy a towarzistwa wabje nowych członow do swójich ředow a pódpěruju nastaće nowych kupkow a towarzistwow. Wažne jo pši tom, až se pórażijo wšykne generacije do zgromadnego žěła zapšimješ.

Župy a towarzistwa wabja nowych členow do svojich rjadow a podpěruja nastaće nowych skupinow a towarzistwow. Wažne je při tym, zo poradži so wšitke generacije do zhromadneho dźěła zapřijeć.

Slěduje rozprawa jednotliwych župow wo aktualnym stawje členstwa a wabjenja.

Župa “Michał Hórnik”

Wot lěta 2014 přistupichu župje “Michał Hórnik” tři młodžinske kluby a jedne znowa założene wjesne towarzistwo. Konkretnje běchu to w lěće 2014 młodžinski klub Ralbicy z 30 členami a młodžinski klub Chróšćicy z 50 členami, w lěće 2016 młodžinski klub Serbske Pazlicy z 25 členami. W Hórkach so w lěće 2015 Wjesne towarzistwo “Při skale” wutwori, kotrež je w samsnym lěće z 20 členami župje přistupilo.

Z přiwačom 125 nowych, předewšěm młodych členow do župy a rozrostom členstwa wosebje Serbskeje rejowanskeje skupiny Smjerdžaca z. t. a Serbskeho folklorneho ansambla Wudwor z. t. je so členstwo župy womłodžilo a na wjace hač 1.100 členow rozrostło. To je jara pozitiwne wuwice w župje “Michał Hórnik” w zaštej dobje, kiž pak je tež z intensiwnym dźěłom wosebje z młodžinu zwjazane. W stajnym dźěle z Chróšćanskej młodžinu smy 2015 docpěli, zo je so młodžinski klub jako towarzistwo zapisać dał.

Župa Jakub Lorenc-Zalěski

Wabjenje a dobywanje nowych členow je tež za župu Jakub Lorenc-Zalěski nimo mnohich dalšich aktiwitow garant za pokročowanje dźěła w přichodze. We wjesnych Domowinskih skupinach je so to jenož w Trjebinskej skupinje poradžilo, kotraž je ze 70 členami najwjetša. Cyłkownje je ličba členow w župje přiběrała. Při zapisanych towarzistwach je

ličba nowych členow ličbu wotchadow ze starobnych přičin wjace hač wurunala.

Nowe towarzistwa njebuchu założene, ale wobstejace su so – hladajo na ličbu členow – na kóždy pad stabilizowali.

Dokelž njeje so wo pokročowanju abo zakónčenju hórnistwa hišće rozsudžilo, njehodža so spowšitkownjace namjety za lěpše wabjenje členstwa podać. Ale je so pokazalo, zo dźakowano prawidłownym dźěłarničkam přichoda a diskusijam z členami wo trěbnych napravach jara wuska zwjazanosć z domiznu wobsteji, kotraž – na rozdźěl k wjetšinowej ludnosći – dotal njeje k wotpućowanju młodych serbskich swójbow wjedła. Tole je dopokaz wažnosće regionalnospecifiskich cyłkow Domowiny za zdžerženje a skrućenje wobydlerstwa.

Župa „Jan Arnošt Smoler“

Přerěžna staroba w našej župje je jara wysoka; čtonojo su zwjetša starši hač 60 - 70 lět. Hač dotal njejsmy nowych čtonow nawabili. Domowinska skupina Jaseńca je so jako zapisane towarstwo “Bjesada” registrować dała a słuša dale do župy. Tam su młódši čtonojo. W měsće Budyšinje so župa prócuje, nowu skupinu z młodymi staršimi wutworić.

Je čezko, w měsće samym naprawy k zdobywanju noweho čtonstwa zeskutkownječ, dokelž so město a tež wjeski wokolo Budyšina jara wot serbskich katolskich wsow rozeznawaja. Koncentracija serbskich młodych ludži je tu slabša, kulturny a wólnočasny poskitk je w měsće wo wjele pisaniši, a tuž je bjez džiwa, zo su zajimy jednotlivcow jara rozdžělne. Předsydstwo župy je so wospjet ze situaciju w měsće a wokolinje Budyšina zaběrało. Je trjeba wusko z druhimi towarstwami kaž na př. ze Serbskim ewangelskim towarstwom hromadže džětač. Z tym, zo pučuje poskitk swójbneho popoždnja nětko po gmejnach Budyskeho wokrjesa je so mały započatk činił. Z tym je direktny kontakt k swójbam daty, tak móža so zajimy zwěsćić a z toho konkluzije wotwodžeć. Snano wurustu z toho cyłki, kotrež so spočatnje znajmjeńša z natožkami a tradicijemi zaběraja. Budže w přichodže dale trěbnje, zo so župa z tutej problematiku zaběra a do přichoda mysli, kak móhła so womłodzić.

Župa „Handrij Zejler“

W Domowinskich skupinach župy “Handrij Zejler” je lědy młodžina zastupjena. To nastupa Domowinske skupiny Delni Wujězd, Kinajcht, Nowe Město, Nydej, Wojerocy - Stare město a Wojerocy - Nowe město.

W Domowinskimaj skupinomaj Židžino a Spale młodostni hišće su, dokelž młodostni a džěči tradicionelne serbske rejki a spěwy wo serbskich natožkach w běhu lěta zjawnosći prezentuja.

Hinaša je situacija w towarstwach. Młodostnych narěča kulturne poskitki za spěwanje, rejowanje, hudženje a sport. Wo dorost w kulturnych towarstwach njetrjebamy so cyle tak jara starosćić – kaž su to na přikład: Serbska rejowanska a drastowa skupina Brětnja z. t., Serbske džěćace towarstwo Ćisk z. t., Towarstwo Bratrowstwo, Natožkowa skupina “Krabat” z. t. a Serbska drastowa skupina Židžino z. t.

W dalšich towarstwach župy “Handrij Zejler” su wšitke generacije zastupjene (Serbske domizniske a drastowe towarstwo Bluń; Kulturne towarstwo Ćisk z. t. – Towarstwo za spěchowanje kulturneje wjesneje zhromadnosće Ćisk, Serbska rejowanska skupina Ćisk z. t., Spěchowanske towarstwo zetkanišća “Dom Zejlerja a Smolerja” Łaz z. t., Łužiske domizniske towarstwo z. t., Chór Židžino z. t., “Camprowarjo” a Dobrowólna wohnjowa wobora Złyčín, Krabatowy młyn – Čorny Chołmc z. t.).

Župa Dolna Łużyca

Nowe člónki w župje

w lěše 2014 Domowniske towaristwo Popojce z.t. z 56 člónkami
w lěše 2015 Domowinska kupka Grožišćo z 13 člónkami
w lěše 2015 Domowinska kupka Gołbin z 23 člónkami

Na zakłaže wšakich woglědow pši woplěwanju nałogow a z tym zwězane wšake rozgrona wó móžnosći pódpěrowanja smy Popojske towaristwo wabili. W Grožišću smy serbske projekty sobu financěrowali (wopomnišćo dla wótbagrowanja wšakich domow na kšomje jamy, chroniku jsy). W Gołbinje su zajmce wejsnu drastwinu kjarmušu organizěrowali, togodla smy do rozgrona pšišli a založenje Domowinskeje kupki spěchowali a pódpěrowali.

Młožina w župje

Župa Dolna Łużyca ma 8 aktiwnych młožinskih kupkow z 399 člónkami w starstwje wót 14 do 32 lět. Kupki eksistěruju južo dlejšy cas a woplěwaju tradicionelnje w Dł serbske nałogi a su teke w jich jsach pšípóznate. Wót lěta 2006 južo wobraduju młožinski koordinatori toš te kupki a teke zwenka Domowiny stojece kupki, kótare maju samski zajm, serbske nałogi woplěwaš.

Bórkowy młožina	32 člónkow
Prjawoz młožina	50 člónkow
Smogorjow młožina	50 člónkow
Zaspy młožina	40 člónkow
Žyłow młožina	58 člónkow
Rogozno młožina	62 člónkow
Depsk młožina	56 člónkow
Dešno młožina	47 člónkow
(staw 1.1.2016)	

Rownocasnje ma župa Dł kupki, žož jo młožina sobu člónk, na pšikład Góry a Janšojce. Rowno tak maju towaristwa teke młožinu w člónstwje.

Pšikłady za to: Popojce, Dolnoserbški žišeicy a młožinski ansambel, Nimsko-serbski ansambel Chóšebuz, "Jańske rejutowanje" Kózle, Wjerbno a Běla Góra. Mamy teke kupki w starstwje wušej 60 lět, na pšikład Grodk, Wětošow, Žyłow a Wjerbno.

Naše župne młožinske projekty ako pódpěra młožinskih kupkow wižimy ako zakład za dalšne wuspěšne žěto:

- nosenje lapow k zapustam
- wuběžowanje wó nejrědnjejšy majskej bom
- wolejbalowy a balokoparski turněr
- spěchowanje nałožowanje awtentskich žnjownych nałogow
- Superkokot ako wjerašk žnjownych nałogow
- kubłański wulět do Gł.

1.2. Nadawki na dlejšy cas / Dležodobne nadawki

1.2.1. Domowina wużywa móžnosći serbske cełki zwonka Łužyce do swójeje žělawnosći zapřijeć.

Domowina wužiwa móžnosće serbske cyłki zwonka Łužicy do swojeje džělawnosće zapřijeć.

Stajnje hižo běše džěl serbskeho hibanja zwonka Łužicy. Tak załoži so na přikład 1716 přenje serbske towarstwo jako předarske towarstwo w Lipsku. Přičahliwosć wulkoměstow zwonka Łužicy, džělowne, studijne abo wukubłanske městna zwonka sydlnskeho ruma su hustodosć přičina za jednotliwca, swój žiwjenski puć zwonka Łužicy pokročować. Domowina je sej zaměr stajila, so tež tajkim cyłkam wotewrić a je do politiskeho džěla zapřijeć.

Tak pytachmy spočatk lěta 2015 kontakt k aktiwnemu hibanju w Drježdžanach, kotrež so w towarstwje “Stup dale” wo serbsku wučbu w Sakskej stolicy prócuje. Mjez druhim wopyta kubłanski wuběr Domowiny kubłanišćo w stolicy. Dale wobdžělchu so zastupjerjo Domowiny na konferency towarstwa dnja 28.02.2015.

Njejedna pak so w kóždym padže wo cyłki zwonka Domowiny.

Tak je towarstwo SKI Berlin z rjadnym čłonom Domowiny a ma mandat w zwjazkowym předsydstwje. Zastupjerjo zwjazkoweho předsydstwa tute towarstwo wospjet wopytachu.

Běžny kontakt hajimy ze studentskimi cyłkami, wosebje w Drježdžanach a Lipsku. Přez župu Jan Skala/Zwjazk

serbskich studowacych su tež wone z mandatom w zwjazkowym předsydstwje zastupjene. Wuspěch tutoho džěla běše namakanje noweho domicila za Drježdžanskich studentow. W Lipsku smy zhromadne džěło ze Sorabiju skrućili. Tak so tu mjez druhim poradži, cyłk při zapisanju jako towarstwo přewodžeć a z tym džělownosć Sorabije dale wukmanić.

Domowina běše při wšelakich wužadanjach a diskusijach poradžowarka za studentow kaž tež za Institut za sorabistiku. Při wšěch jednanjach pokazachmy na wažnosć Lipska jako wukubłanišćo sorabistiki a wučerstwa. Domowina podpěrowaše zhromadnje ze Serbskim šulskim towarstwom a dalšimi prócowarjemi akterow w dialogu k polěpšenju studijnych wobstejnosćow.

Předsyda Domowiny bě wot lěta 2014 hósć na wotewrjenskim zarjadowanju studijneho lěta a tam studentki a studentow do Lipska witaše.

Tež we wšědnym džěle smy na to džiwali, Serbow zwonka Łužicy do džělownosće gremijow a do projektow zapřijeć. To samsne płaći za čłonske towarstwa a župy Domowiny.

Polěpšene medijowe džěło a šěrša prezencja Domowiny w socialnych syćach podpěrowaše při wšěch aktiwitach wuměnu informacijow mjez wšěmi akterami.

1.2.2. Domowina wužaržuju pšez žěło z asociěrowanymi towaristwami kontakt a kulturnu wuměnu z psijašelami ako teke pótomnikami Serbow w Českej, Pólskej, Awstraliskej a Americe.

Domowina haji přez džěło z asociěrowanymi towarstwami kontakt a kulturnu wuměnu z přecelemi kaž tež potomnikami Serbow w Českej, Pólskej, Awstralskej a USA.

Domowina ma wjacore asociěrowane člonske cytki w Českej, Pólskej, USA a Awstralskej. Tež Domowinske towarstwa haja na swoje wašnje styki k partneram wosebje w słowjanskim wukraju. Tak přewjedžeštej na přikład župa “Michał Hórnik” ekskursiju do Prahi a Towarstwo Cyrila a Metoda ekskursiju do Čěskeje Lípy. Džiwamy na stajny kontakt ke wšitkim asociěrowanym člonskim čělesam. Wosebje w słowjanskim wukraju přewjedžechu so wjacore projekty a wopyty. Namysłów, Praha, Wrocław a Žary su byli hłowne městnosće aktiwitow.

Z delegowanjom a kulturnej wuměnu hajachmy tež kontakty do USA, hdžež identifikuja so džensniši potomnicy hišće z Łužicu a pochadom svojich wótcow. Lětsa přewjedžechmy zetkanje z asociěrowanymi towarstwami z Čěskeje a Pólskeje w zwisku z 18. hłownej zhromadźiznu Domowiny.

Za lěto 2017 předleža hižo wjacore próstwy wo podpěru za kulturnu wuměnu a delegowanje, kaž na přikład kulturna wuměna mjez delnjoserbskim džěćacym ansambлом a jendželskim chórom abo delegowanje Chóra Lípy do Prahi. Za lěto 2018 přihotujemy na př. hižo wopyt na Wšosokotskim zléče w Praze a pokročowanje zhromadneho džěta we wobtuku projekta “Swj.Ludmila 1100 lět”.

Wšitke tute styki su zdobom přeni zwisk k zastupjerjam komunow, politiki abo kulturnikam. Tak na přikład w Praze, hdžež so wšelakore projekty a zetkanja zhromadnje z partnerami přewjedžechu (na př. probowe lěhwo župy Jan Skala 2013 abo počesćenje prof. Kubierskiego w decembri 2016 w Namysłówje z Uniwersitu Opole, Domowinu a pólskimi kulturnikami).

Dale přewjedžechmy na zakładze našich stykow džěłowe rozmołwy ze zastupjerjemi krajneje politiki. Wusahowacy bě wopyt delegacije Domowiny w čěskim senaće a zetkanje z ministerskim prezidentom Čěskeje republiki Bohuslavom Sobotku.

Zarjad Domowiny je při wjetšinje projektow był podpěračel

a organizatoriska pomoc. Zdobom bě a je přěnja kontaktna adresa za wopytowarjow a žurnalistow. Parujemy w tutym zwisku jasnišu pomoc Założby za serbski lud, kotraž móhta wosebje přewodženje turistiskich skupin ze swojej Serbsku kulturnu informaciju přewzać. Dotalnu diskusiju wo zaměstnjenju a profilowanju SKI njewobhladuja Domowinske gremije a cytki jako zakončenu. Wona ma wosebje tutomu dypkej služić a cyłotnu a profesionalnu informaciju wo Serbach skičić.

2. Domowina – zastupjarka wšych generacijow Serbow Domowina – zastupjerka wšech generacijow Serbow

Nadawki, kótarež su wusměrjene na pólěpšenje a spěchowanje generacije pśesegajuce statkowanje.

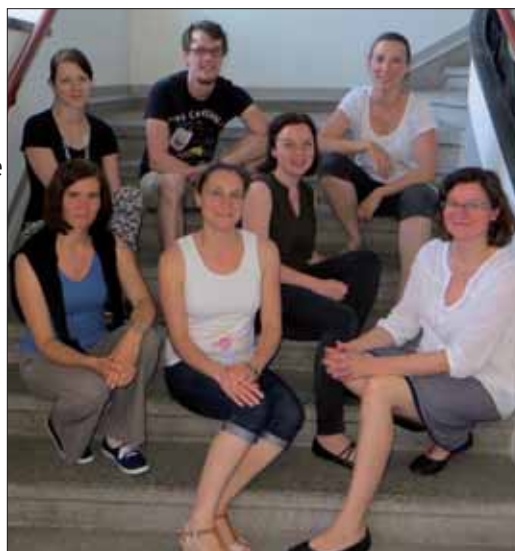
Nadawki, kotrež su wusměrjene na polěpšenje a spěchowanje generacije pśesahowaceho skutkowanja.

2.1. Nadawki na krotki cas / Krótkodobne nadawki

2.1.1. Domowina procujo se až do 18. głowneje zgromažiny Domowiny wó trajuce zarucenje kšuteju městnowu młožinskeju koordinatorowu w Dolnej a Górnej Łužicy.

Domowina prócuje so hač do 18. głowneje zhromadźizny Domowiny wo trajne zaručenje kruteju městnow młodźinskeju koordinatorow w Delnej a Hornjej Łužicy.

Domowina so hižo lěta wo krute městno za młodźinskeho koordinatora/młodźinsku koordinatorku w Delnej a Hornjej Łužicy prócuje. Dotalne próstwy Załožbje za serbski lud běchu njewuspěšne a so jeničce podžělnje jako projektne městna spěchowachu. Tež z nowym financnym zrěčenjom so cyłkowny budget załožby hač do lěta 2020 na trěbny niwow njezwyši. Tohodla płaći w załožbowej radže dale zasada, zo so žanežkuli nowe městno njewutwori. Tole woznamjenja, zo móže Domowina swoje wobzamknjenje jeničce tak realizować, zo w swójskej zarjadniskej strukturje nadawki na dobro džěta z młodžinu přerjaduje. Móžnosće tajkeho razu su jara wobmjezowane. Nastupajo nawabjenje třěchich srědkow za projektne městno za džěto z młodžinu stej

Domowina a Rěčny centrum WITAJ při wšěm wuspěšnej bytoj. W Hornjej Łužicy je so poradžito, přez spěchowanje KSV (Kommunaler Sozialverband Sachsen) poł městna za młodžinsku referentku wutworić. W lěće 2016 podpěrowaše Załožba za serbski lud tute prócowanje z podžělnym spěchowanjom dalšeho poł městna ze samsnym wobsahom. Próstwu za lěto 2017 smy znowa stajili, při tym smy pola KSV kapacitu na cyłe městno wusměřili. Hač so próstwe wotpowěduje, njeje wěste.

W Dolnej Łužicy se spěchuju młožinski koordinatori južo lěta dłuško na zakłaže komunalnych pśiplašonkow we wudopólnjenju z póžětom Załožby za serbski lud. Take projektowe městna njejsu dobre wuměnjenja za pśesajženje pśedlažeceje koncepcije wó natwari młožinskego centruma ako serwisowa agentura za socialne, projektowe a tematiske spěchowanje młožinskich zajmow w Górnej a Dolnej Łužicy. Koncepciju jo wužětała kněni Rejzka Wałdžic, kenž służy ako dalšny diskutijny zakład za kwalificěrowanje młožinskego žěta teke w kooperaciji z dalšnymi institucijami.

Koncepcija za młodžinske džěto

Zo by so w Serbach džěto z młodžinu dale skrućito a tak spěchowało, kaž by to nuznje trěbne było, je so w zaštymaj lětomaj wuwila ideja resp. cil, młodžinski centrum wutworić. Hač so wón jako serwisowa agentura za socialne, projektne a tematiske spěchowanje młodžiny

wuwije abo na hinaše wašnje w serbskich strukturach zadomi, ma so pruwować. Přenja analiza, kotruž je kubłanska referentka za młodžinu wudžěła, pokazuje hižo nětko na eksistowace njedostatki.

Tuchwilu njewobsteja jeno w serbskim młodžinskim džěle we Łužicy, ale tež w Domowinje samej rozbrojene struktury. Na zakładže rozdžělnych wuměnjenjow, kaž stawa wobstejacych jednotliwych projektnych městnow, je jenož punktuelnje, na wěsty čas abo teritorialnje wobmjezowany přistup k jednotliwym młodžinskim cytkam móžny. Njewobkedźbowane wostawaja při tym wosebje “nakromne kónčiny” abo młodostni, kotřiž njejsu na přeni pohlad w cytkach prezentni. Pobrachuje zhromadne džěto a zhromadne wusměrjenje, wosebje pak wědomy natwar syće a wjazanje serbskich młodostnych do čestnohamtskeho angažementa. Samo zhromadne džěto w Domowinje samej mjez Hornjeje a Delnjeje Łužicy na polu džěta z młodžinu běše w zaštych lětach skerje snadne. Wosebje problematiske při tym je, zo spěchowarjo projektow přez swójske, časowje wobmjezowane programy indiwiduelnje a po swójskich zajimach nastajene směrnicy postajeja. Jako wužiwarjo tutech programow postajeja z tym tež za akterow serbskeho młodžinskeho džěta směrnicy a jich z tym z wida serbskeje potreby w džěle wobmjezuja.

Zo by so situacija w dohladnej dobje polěpšila, je kubłanska referentka akterow młodžinskeho džěta w Domowinje a w Rěčnym centrumje WITAJ (z Hornjeje a Delnjeje Łužicy) k zhromadnemu wustupowanju pod (w lěće 2016) nowowuwitej marku “my - serbske młodžinske džěto” přeprosyla. Přiwšěm pak matej so w přichodže zaručić krutej městnje na polu młodžinskeho džěta.

2.1.2. Domowina iniciěruje młodžinske projekty k narodnopolitiskemu kubłanju. K tomu nažěłajo se gromaže z młodžinu plan pšedewzešow.

Domowina iniciěruje młodžinske projekty k narodno-politiskemu kubłanju. Za to nadžěła zhromadnje z młodžinu plan předewzaćow.

W lěće 2015 iniciěrowaše kubłanska referentka Domowiny přeni młodžinski forum „Młodžina woła“, na kotrymž so serbskim młodžinskim cytkam a towarstwam zmóžni, zhromadny dialog wědomje zahajić, wo syćach a wo zhromadnym džěle rozmyslować a nowe kontakty nawjazać. W kooperaciji z Rěčnym centrumom WITAJ, dekanatnym

dušepastyrstwom katolskeje cyrkwy a dalšimi wažnymi akterami na polu serbskeho młodžinskeho džěta přewjedže so dalši forum w lěće 2016. Tute zarjadowanje ma so w přichodže z krutym wobstatkom lětnych projektow stać. Wažne při tym je, skutkowanje młodžiny w cytkach a wuwědomjenje jich identity podpěrować.

Projekty w lětomaj 2015 a 2016 běchu:

- młodžinski forum “Młodžina woła” (2015 a 2016) w kooperaciji mjez kubłanskej referentku Domowiny a socialnym teamom RCW
- poradžowanje młodžinskich klubow při založenju swójskeho towarstwa resp. nastupajo přistup k Domowinje
- open-air-kino w kooperaciji ze župu Kamjenc

- nasčěnowa protyka za serbsku młodžinu w kooperaciji ze župu Budyšin a Serbskim młodžinskim towarstwom Pawk z. t.
- iniciěrowanje džěłarnički “Kak so serbsku narodnu drastu zwoblěkač” w kooperaciji ze župu Kamjenc
- kreatiwne wobdžowanje Krabat 2.0 w kooperaciji ze župami Budyšin, Kamjenc a Wojerecy kaž tež kubłanskej referentku Domowiny
- serbski flashmob

We wobłuku nakupowanskeje nocy „Romantica” w Budyšinje stej kubłanska referentka Domowiny Rejzka Watdźic a socialna džěłacerka RCW lětsa serbski flashmob organizowatoj. Zaměr akcije bě, na Serbow w Budyšinje skedźbnić, městnosć wokoło Serbskeho domu na Póstowym naměšće wožiwić a na jednore wašnje kontakt mjez Serbami, Němcami a dalšimi nawjazać a tak předsudkam zadžěwać. Přez serbske medije a socialne syće běchu Serbja namotwjeni, so na akciji wobdžělić. Ideju za to stej iniciatorce zhromadnje ze skupinku młodostnych internata Serbskeho gymnazija Budyšin wuwitoj.

W lěće 2014 wotmě so tež informaciske zarjadowanje za młodžinske kluby k temje prawicarsce motiwowana namóc. Hladajo na jasny spad atakow so po dorěčenju z młodžinskimi klubami tajke zarjadowanje w lětomaj 2015 a 2016 hižo njeprawjedže.

Nadžěłanje plana předewzaćow zhromadnje z młodžinu je so zeskutkowniło. Jednotliwe zarjadowanja su so w běžnym kontakće z młodžinskimi cytkami krótkodobnje planowali a přewjedli. W přichodže maja so zaměr kubłanja narodneho wědomja a wědomeho wužiwanja serbskeje řeče dale wobchować a wotpowědne aktiwity po možnosti wutwarić.

Njedziwajcy wopisanych naprawow je wosebje tutón nadawk we wšěch aspektach džěławosće w třěše wobkedźbowany. Hustodosć hodža so synergetiske efekty docpěć přez proste zwjazanje resursow, kaž na př. předstajenje kompjuteroweje hry Krabat na schadźowance za swójby w Chrósćicach, podpěra dorostowych wubrankow abo na př. aspekt nominowanja Myto Domowiny za dorost (hlej tež dypk 4.).

2.2. Nadawki na dlejšy cas / Dležodobne nadawki

2.2.1. Rěčny centrum Witaj pšewježo gromaže ze župami a dalšnymi partnerjami swójzbně schadowanki.

Rěčny centrum Witaj přewjedže zhromadnje ze župami a dalšimi partnerami schadźowanki za swójby.

Rěčny centrum Witaj je schadźowanki za swójby dotal zhromadnje ze župu “Michał Hórnik” a župu “Jan Arnošt Smoler” přewjedł. Podobne zarjadowanje přewjedže tež župa “Handrij Zejler” we Wojerecach. Hladajo na woblubowanosc a dobru rezonancu na tute zarjadowanje ma so tutón poskitk na wšitke župy rozšěrić. Slěduje rozprawa wo zarjadowanjomaj w Chrósćicach a w Rakecach:

Schadzówka za swójby w Chróścicach

Hižo 5. raz přeprošyštej Rěčny centrum WITAJ a Kamjenska župa "Michał Hórnik" swójby na zhromadne popoždny 01.03.2015 do Chróšćanskeje "Jednoty". K zahajenju hudžachu a spěwachu džěči zhromadnje. Potym poskići so džěćom zaběra na wšelakich stacijach. Něhdže 350 wopytowarjow organizatorjo zličichu, tak zo knježeše w hali a šulskich rumnosćach čite žiwjenje.

Zarjadowanje župy "Jan Arnošt Smoler" w Rakecach – rjane popoždny za Serbow, serbsce wuknjacych kaž tež wšitkich zajimowanych

Sobotu 12.11.2016 popoždny přichwata do Pawoŕskeje šule w Rakecach nimale 130 ludži. Regionalna rěčnica župy Budyšin witaše džěči, staršich, džědow a wowki kaž tež wšitkich dalšich hosći wutrobnje na

"Popoždny za swójby" župy "Jan Arnošt Smoler" do Rakečanskeje gmejny.

Na kubłanišću drje so serbsčina jako předmjet njepodawa, ale šulerjo su so wot spočatka šulskeho lěta ze serbskimi temami zaběrali. Tak su wuslědžili, hdže je w gmejnje serbska rěč na taflach a pučnikach prezentna. Wo tym zhotowichu scěnowinu. Dale su so z Handrijom Zejlerjom a Alojsom Andrickim zaběrali, z čimž budu w přichodže pokročować.

W přizemju běchu wudžětki z wumětskeho projekta wustajene, kotryž je so serbskej narodnej drasće wěnowať kaž tež tomu, kak hodža so elementy do džensnišeje mody integrować.

Hłowni akterjo popoždny běchu džěči Rakečanskeje pěstowarnje a Rakečanskeje Zakładneje šule, kotrejž stej program wuhotowalaj.

Kubłarkam a wučerkam wulki džak za jich prócu a za wobstajne džěto!

Po programje móžachu so džěči na wšelakich stacijach zabawjeć. Domowina je z pomocu RCW a SAEK pisany poskitk zestajala. Džěči wupruwowachu kompjuterowu hru "Krabat", spěwachu, rejoyachu, paslachu, wušiwachu a hrajkachu so z rěču. Po zaběrje je NSLDž předstajilo swoju nowu inscenaciju "Ferkel, hunčo a prosetko".

Pódobne aktiwity su se pšewjadli w Dolnej Łužicy. Tak jo RCW organizěrowal na Domowinskem Serbskem festiwalu w Janšojcach dwór z wósobinskimi pórucenjami za žiši a starješych, na pšikład kwiz za žiši wó mytologiskich serbskich bytosćach. Nejlěpše žiši

su dostali myta. Pódobnje familijowym schadowankam w Górnej Łužicy jo tradicionelny familijowy swežeň w Dolnej Łužicy, kenž pšewježo se kužde lěto a na rozdžělnych šulach. Jo to swěžeň za wukniki a wuknice a starješje ako teke za ceptarje a ceptarki. Wobžěluju se teke hortnarki a pšedšulske žiši. Typiski jo, až se póbituju program za wšykne a na to pšidu šyroke póbitowanja ze rěčnymi zaběrami w pšijaznej atmosferje z kafejom a tykańcom.

2.2.2. Na zaklaže dogrona z wokrejsom Budyšin wugbajo Rěčny centrum Witaj w nadawku Domowiny aktiwity na pólu młodžinskeho socialneho žěła.

Na zakladže zrěčenja z wokrjesom Budyšin wukonja Rěčny centrum Witaj w nadawku Domowiny aktiwity na polu młodžinskeho socialneho džěła.

Młodžinske socialne džěto wotměwa so na zakladže zrěčenja z wokrjesom Budyšinom. Socialny team RCW skutkuje z tym we wobtulkach młodžinskeho džěła, socialneho džěła na šuli a swójbneho kubtanja. Wěcne kaž tež personalne kóšty spěchuje wokrjes Budyšin. Hač do awgusta 2016 je džěto zdžěla tež město Kulow financielnje spěchowało. Wot 01.01.2015 sem je struktura na tři regionalne teamy rozrjadowana. Socialny team RCW je we wšěch třoch regionalnych teamach wokrjesa Budyšina (Budyšin, Kamjenc a Wojerecy) zastupjeny. Socialni džětačerjo nawjazuja kontakt k młodžinje we wokrjesu Budyšinje, wosebje w gmejnach Zarjadniskeho zwjazka „Při Klóšterskej wodže“. Po potrebnje wopytuja młodžinske kluby, kliky a skupiny. Młodostnym skićeja pomoc a podpěru w zwisku z priwatnymi, šulskimi abo powołanskimi problemami.

Socialni džětačerjo přewodźuja šulerki a šulerjow při jich wuwicu k dorosćenemu čłowjekej. Poradźuja šulerjow, wučerjow a staršich nastupajo najwšelakoriše problemy a prašenja. Zaměr Domowiny a RCW w młodžinskim socialnym džěle je, zo so młodostnym wšědny dzeń dalša móžnosć skići, so w serbsčinje přewodžeć a poradźować dać. Tak nastawaja dalše serbskorěčne wobtuki na wobdžělenych šulach.

Šulske socialne džěto wukonja so na slědowacych wyšich šulach:

- Serbska wyša šula „Michał Hórnik“ Worklecy
- Serbska wyša šula „Dr. Marja Grólmusec“ Radwor
- Wyša šula „Korla Awgust Kocor“ Kulow

(hlej k tomu tež dypk 5 rozprawy zarjada RCW)

2.2.3. We Slěpjańskej wosaže pódpěrujo župa Jakub Lorenc-Zalěski młodžinske socialne žěto we šulach a skšušijo z tym rěčne kubtanje a narodnu identitu młodeje generacije.

W Slepjanskej wosadže pódpěruje župa Jakub Lorenc-Zalěski młodžinske socialne džěto w šulach a skruća z tym rěčne kubtanje a narodnu identitu młodeje generacije.

Projekt přewjeduje gmejna Slepja na wyšej šuli. Financuje so dospołnje ze srědkow wobtukoweho dojednanja. Dla změnjeneho financowanskeho ramika z LEAG je w léće 2017 jenož hišće potojca srědkow k dispoziciji.

Přez młodžinski zarjad wokrjesa Zhorjelca je župa Jakub Lorenc-Zalěski kontakt z towarstwom Turmvilla w Mužakowje nawjazała. Po jeho insolwency je so z nowym nošerskim towarstwom, kotrež je sobudžětačerjow přewzało, jednało. Tak móžeše so z projektom pokročować. Projekt žněje mjez staršimi wulki wothłós. Poskitk rozmołwy a pomocy so prawidlownje wužiwa. Runje počezjenja, kotrež nimo dalšich problemow w młodžinskej starobje přidatnje nastawaja, hodža so z tym wotpopadnyć. Nimo toho skića porada w serbskej rěči dalši serbskorěčny wobtuk. Problemow, kotrež bychu sej zasahnjenje młodžinskeho zarjada žadali, njebě. To je wočiwidny dopokaz za dobre džěto socialneho sobudžětačerja.

Póstowa karta projekta „Piwa, wina, palenca za dobry cocktail njetrjeba!“

3. Serbska rěc Serbska rěč

Nadawki, kótarychž zwopšawdnjenje pśinosujo k šćitoju, nałožowanju, wuchowanju a rewitalizaciji serbskeje rěcy.¹

Nadawki, kotrychž zwoprawdźenje přinošuje k škitaj, nałožowanju, wuchowanju a rewitalizaciji serbskeje rěče .

3.1. Nadawki na krotki cas / Krótkodobne nadawki

3.1.1. Domowina pódpěrujo gromaže ze Serbskeju radu Bramborskeje wuwise plana napšawow bramborskego kněžarstwa k pózbuženju a k wóžywnjenju wužywanja serbskeje rěcy w Bramborskej.

Domowina pódpěrujo zgromadnje ze Serbskeju radu Bramborskeje wuwise plana napšawow bramborskego kněžarstwa k pózbuženju a k wóžywnjenju wužywanja serbskeje rěcy w Bramborskej.

W Sakskej žěta se pó planje napšawow z lěta 2013. Glej k tomu teke pód dypkom 3.2.1

W Bramborskej pśedlažy něnto pódobny plan napšawow a jo pśistupny pód: https://www.parlamentsdokumentation.brandenburg.de/starweb/LBB/ELVIS/parladoku/w6/drs/ab_4500/4516.pdf. Nadawk góži se ako dopołnjony wušmarnuš.

Za Domowinu wujdu z njogo, rowno tak ako ze sakskego plana, wšakorake nadawki. Wóne maju se do žětabnosći kšywa a Rěčneho centruma WITAJ zanjasc. Wobej góži se w dypku 3.2.1 zjadnošić.

3.1.2. Na zakładze naraženjow kataloga napšawow k pózbuženju a zmócnjenju serbskeje rěcy w zjawnosći Sakskeje dajo Rěčny centrum Witaj lisćinu serbskich pśedmjatow zestajaš, kótaraž ma se z pódpěru SMWK wšyknym zjawnym zastojnstwam k dispoziciji stajiš. Rownocasnje procujomy se wó samske póstupowanje w Bramborskej.

Na zakładze namjetow a kataloga naprawow k pozbudženju a zesylnjenju serbskeje rěče w zjawnosći kraja Sakskeje da Rěčny centrum WITAJ lisćinu serbskich pśedmjatow zestajiš, kotraž ma so z pódpěru SMWK wšitkim zjawnym zarjadam k dispoziciji stajiš. Zdobom prócujemy so wo samsne postupowanje w Braniborskej.

Leksikon serbskich pśedmjatow pśedleži a so za ćišć kaž tež za wozjewjenje na internetnej stronje pŕihotuje – www.sorbische-vornamen.de. W leksikonje jewi so 1.200 typiskich načasnych serbskich pśedmjatow w Delnjeje a Hornjeje Łužicy.

Nadawk je z tym spjelnjeny a móže so w džěłowych směrnicach wothóčkować.

¹ Z wurazom serbska rěč je měnjeny kanon rěčow, wobstejacy z hornjoserbskeje , delnjoserbskeje spisowneje rěče, jich regionalnych formow kaž tež slepjanšćiny.

3.1.3. Zwězkowe pśedsedarstwo pśewježo konferencu k situaciji serbskeje rěcy. Zwjazkowe pśedsydstwo pśewjedže konferencu k situaciji serbskeje rěče.

Prezidij kaž tež Zwjazkowe pśedsydstwo Domowiny stej so z naležnosću intensiwnje zaběrało. Diskutowaše so wo cilu a nadawku tajkeje konferency. Mjez druhim měli so tuchwilne formy spěchowanja rěče a kubłanja pŕirunujo z wotwodženymi napravami k spěchowanju serbskeje rěče pruwować. Wuslědk měł być wudžětanje plana rěčnych napravow za jednotliwe regiony Łužicy.

Ličba serbsce rěčacych Serbow je wot něhdže 60.000 w 1950-tych lětach na džensa něhdže 17.000 spadnyła (hlej dr. Ludwig Ela 2015). Za wjetšinu Serbow je serbšćina najsylńiši identifikaciski faktor nastupajo pŕisłušnosć k serbskemu ludej. Zo bychy tež pŕichodne generacije Serbow wo swojim “ludže” rěčeć móhli, mamy dalšemu spadej serbskeje rěčneje substancy zadžětać.

Wobmjezowanje poskitka serbskeje rěče jeničce na šulsku wučbu njedosaha a njewobkedźbuje dopóznaće rěčnych wědomostnikow, zo “šula sama to njazamóže” (“the school cannot do it alone” hlej mj. dr. Fishman 1991). Narodne mjeńšiny z dobrej rěčneje substancy džětaja na zakładze lisćiny napravow, kotraž so na poskitk mjeńšinoweje rěče wot žłobika hač ke kubłanju dorosćenych wusměrjeja.

Pŕi wuwicu wuspěšnych napravow ma so pjeć dypkow wobkedźbować:

1. analiza položenja rěče w konkretnej rěčneje towaršnosći
2. zwěšćenje potreby za zachowanje mjeńšinoweje rěče
3. zwjazanje potreby z konkretnymi zaměrami
4. wuwice napravow a plana z jednotliwymi kročelemi za pŕesadženje tutych napravow a konkretizowanje zaměrow
5. ewaluacija wuwitych napravow

Literatura k temje rěčneho planowanja tomu pŕispomnja, zo měli so w idealnym padže naprawy “wot deleka” (bottom-up) z napravami “wot horjeka” (top-down) kombinować a so po móžnosći na wšitke towaršnostne runiny wusměrić.

Wurězk zajimaweho citata:

„Die Versuche, den Status der Minderheitssprache zu erhöhen, sind oft verbunden mit dem Versuch, die Verwendung der Minderheitensprache in unterschiedlichen gesellschaftlichen Domänen anhand von Gesetzen zu sichern und dies sowohl auf der regionalen als auch auf der staatlichen und europäischen Ebene. Wissenschaftler warnen dabei aber vor einem allzu zügellosen Glauben am positiven Einfluss der Gesetzgebung an sich sowie des Unterrichts in der Minderheitensprache an sich auf den Erhalt oder die Revitalisierung einer Minderheitssprache. Sie betonen die Notwendigkeit, ein Gesamtpaket an Maßnahmen zu entwickeln. Die besten Aussichten auf Spracherhalt oder zur Sprachrevitalisierung bietet die Ausarbeitung eines umfassenden, multidisziplinär ausgerichteten und möglichst viele in der sozialen Wirklichkeit verankerte Faktoren berücksichtigenden Gesamtkonzepts, das dem Zusammenhang von (1) Sprachkompetenz, (2) Sprachverwendung, (3) der Anwesenheit von und dem Bedarf an Produkten und Dienstleistungen einer bzw. über eine Sprache, und (4) der Motivation, eine Sprache zu lernen und zu verwenden Rechnung trägt (vgl. u.a. Strubell 1999 sowie Grin et al. 2002)“.

Wuspěch zachowanja a rewitalizacije mjeńšinoweje rěče pak njewotwisuje jenož wot derje koordinowaneho plana napravow. Wažnu rólu hraje pŕi tym zwólńiwosć ludnosće, tute naprawy aktiwnje sobu podpěrować a je z dalšimi spontanymi aktiwitami a iniciatiwami wudospońjeć.

Zachowanje, spěchowanje a wožiwnjenje serbskeju rěčow słuša do najwažnišich nadawkow Domowiny w přichodže. Při tym mamy horjeka mjenowane zakłady kaž tež nazhonjenja druhich wuspěšnych narodnych mjeńšinow wobkedźbować.

Jako přeni krok namjetowaše so wutworjenje džěłoweje skupiny (“Serbska rěčna rada”), kotraž organizuje a koordinuje zestajenje lisćiny rěč spěchowacych napravow. Prezidij je nadawk přewzał, zestawu skupiny postajić. Zo bychy so kmane a zwólniwe wosoby namakali, přewjedže so 30.03.2016 debatowy wječor w Serbskim ludowym ansamblu pod titulom “Serbska rěč w přichodže”. Přitomnych bě 12 wosobow z Hornjeje a Delnjeje Łužicy. Do wuslědkow zetkanja słušeše dopóznaće, zo faluje za wěcownu diskusiju ewaluacija woprawdžitych poměrow serbskeje rěče. Bjez tutoho zakłada njehodža so trěbne naprawy definować.

Paralelnje přewjedže so w decembrje 2016 studijna jězba do Waliziskeje k temje rěčna situacija waliziskeje mjeńšiny z přirunowanjom nětčišeje systematiki rěčneho spěchowanja. Na njej wobdžělichu so wjacori zastupjerjo serbskich institucijow. We Waliziskej Serbam wosebje napadny, zo so fokus spěchowanja dospołnje na rěč měřit a zo so spěchowanje přewažnje zwonka šulskeho ruma wotměwa. Dopóznaća jězby su zakład za dalše postupowanje.

Wobdžělnicy jězby do Waliziskeje chcedža so w přichodže dale zetkawać a krok po kroku naprawy k spěchowanju serbskeje rěče wutworić; dalši zajimcy měli so přidruzić. Zarjadowanje wo situaciji serbskeje rěče je jenož mjezykrok we wuwicu rěčspěchowacych napravow. Nadawk je dołhodobny a měł w Domowinje jedna z najwažnišich prioritow być. Paralelnje k rěčspěchowacym naprawam měto so kubtanje w pěstowarni a šuli hač do staroby dale podpěrować a přewodzeć. Tomu słuša kubłanska politika (hlej dypk 4).

Slěduje rozprawa čłonki Zwjazkoweho předsydstwa Domowiny Madleny Norbergeroweje, kotraž je so na jězbje do Waliziskeje wobdžěliła.

Nastawk je so 2017 w časopisu “Serbska šula” wozjewił.

3.2. Nadawki na dlejšy cas / Dležodobne nadawki

3.2.1. Domowina wupominajo sebje a pódpěrujo pśesajzenje plana napšawow Sakskego statneho knježerstwa k pózbužowanju a k wóžywnjenju wužywanja serbskeje rěcy.

Domowina sej wužaduje a podpěruje přesadzenje plana napravow sakskeho statneho knježerstwa k pozbužowanju a k wožiwnjenju wužiwanja serbskeje rěče.

W Sakskej so po tutym planje napravow wot lěta 2013 džěła.

Předležacy koncept sakskeho knježerstwa je dobry zakład za zesyljenje nałožowanja serbskeje rěče w zarjadnišćach zjawneje služby. Na někotrymžkuli městnje je so hižo pozitiwne wuwice zwěsćilo, na přikład, zo je so w krajnoradnym zarjedže wokrjesa Budyšina 125 sobudžělačerjow za kurs serbsčiny přizjewiło. Tež naše prócowanja w zwisku z konsekwentnym wupokazanjom dwurěčnych pomjenowanjow na wjesnych taflach, na taflach na awtodróze a dalšich su so přiwwzali a zdžěla hižo realizowali. Trěbna je ewaluacija mjezystawa doporučenjow Sakskeho ministerstwa za wědomosć a kulturu w přichodnych lětach.

Studijna jězba do Waliziskeje

Madlena Norbergowa

Som wjelgin źěkowna, až som směła se wobželić a zastupować Rěcny centrum WITAJ na 4-dnjowskej studijnej jězbje k waliziskej mjeńšynje w decembrje zachadnego lěta. Njejo njeznate, až waliziske procowanja wó zdžaržanje rěcy su wjelgin wuspěšne. A togodla jo Domowina – Zwězk Łužyskich Serbow z. t. organizěrowała studijnu ekskursiju za zastupnikow wšakorakich serbskich institucijow do Waliziskeje, aby se na městnje informěrowali wó etniskem połoženju toho keltiskego luda. Južo pši přednem drogowanju wót lětanišća do hotela jo nam nadpadnuło, až su wšykne drogowniki konsekwentje dwójorěcnje wutoflowane, což jo se pótom teke na wšykných drugich městnach pokazało. Gaž žo wó nałożowanje wustneje rěcy su wóne bratšy a sošy

Wobžělniki jězby do Waliziskeje

teke dalej ako my. Se wě, dajo ½ milionu Walizarjow a jano 60.000 Serbow, weto jich wuznamjenijo ta južo naspomnjeta konsekwenca. Pši rozgronach z akterami som pšecej zasej wusłyša samorozymliwosć, až nałożowanje rěcy jo ten cil a nic jano powědanje wó tom. Tomu ciloju su wše socialne, kubłańske, politiske a zdžěla ekonomiske napšawy pódrědowane. Kněžy se we tom wobšyrna wobjadnosć, až rěc jo nejwažnejšy faktor identity.

Smy na našej jězbje póbyli na rozdžělných městnach a se rozgranjali ze zagronitymi wšakich wobłukow. Wšykne su nam wjelgin wěcywustojnje rozkładowali, kak wóni žěłaju za woplěwanje rěcy, na pš. w Rěcnem centrumje, w komunje, w žiwadle abo w parlamense. Teke jich plan napšawow smy do rukow dostali a směli sobu wzeć. Našo pitšku zawidne glědanje na jich situaciju su wugładkowali z argumentom, až skóro pěšzaset

Žišece knigły we waliziskej rěcy

lět zaměrnje zgromadnje žěłaju a za jaden póstronk šěgnu, až maju wjele diskusijow z lužimi za sobu a wjele, wjele žěła, pšedewšym cesnoamtskego. Tak smy se wrošili z rezimejom, až smy na pšawej droze, ale až lažy pšed nami teke hyšći bejny kus puša.

Smy se wšykne wobjadne byli, až jo to njesměrnje pówucne drogowanje było a až dejmy zgromadnje naše zašiše wugódnosć a pšemyšlowaš, co dajo se w našom žěle optiměrowaš, aby górnjo- a teke dolnoserbsku rěc do pšichoda zežaržali.

Jězba běšo wuběrnje pšigótowana, za což jo městopšedседarka Domowiny Judith Wałdžic zagronita była. Za to jej słuša na tom městnje wjeliki žěk! Wjelgin wužytne jo teke było, až smy ceły cas samskego pšewóžowarja měli, tak jo była data kontinuita našych pšasanjow a rozmyslowanjow a efektiwita rozgronow. Měnim, až móžom se w mjenju wšykných wobžělnikow pla Domowiny wužěkowaš za toš te wažne nazgónjenja.

Dwójorěcne pokazowarje w Cardiffje

Wutrajnje a zmužiće zhromadne wizije zwoprawdźeć

Hdyž sy sobu zamołwity za rozdźelenje srědkow Załožby za serbski lud, so wězo prašeš, kotre zaměry su při spěchowanju serbskeje rěče a kultury najwažniše. Wobstějace struktury su přez lětdžesatki etablěrowane, nadawki zdadza so być jasne a rozdźelene. Njeje tuž jednorje, nowe, za přichodne lětdžesatki zmyslapoľne nadawki formulować a přiřadować. Jako podach so loni spočatk decembra z džewjeć dalšimi Serbami na kublansku jězbu do Waliziskeje, smědžach nazhonić, zo móže wšo tež cyle hinak wotběžeć. A to změní wězo mój wid na status quo.

Najbóle překwapi mje we Waliziskej wobshowje, zo leži fokus prócowanjow na konsekwentnym naložowanju rěče, a strukturelnje, zo su aktiwity synlne regionalizowane. Zamołwići we Waliziskej njejsu jenož w kublanskim wobľuku aktiwni, ale wosebje w priwatnym. Tak wabja na přiľad mjez samodruhimi za zažne dwurěčne kublanje džěci abo přewjedu najwšelakorise wólnočasne zabawy za wšě starobne skupiny we walizišćinje. Za wšě tute poskitki so profesionelne wabi. Zjawne zarjady su mjeztym po zakonu winowate, wobydlerjow walizisce poslužować móc, štož saha wot telefonatow přez formulary hač k poradžowanskim rozmoľwam. Zo by so rozsud k wužiwanju walizišćiny wolóžil, so tute poslužby aktiwne poskićuja. Hodži so tajki staw we Łužicy scyla docpěć?

Wuměnjnja we Waliziskej su hinaše hač we Łužicy. Waliziska je jako džěl Jendźelskeje chětro znata, ma swójski parlament a koparske narodne mustwo, kiž je so loni na europskich mišterstwach wobdžěliło. Z cylkownje 3,2 mio. wobydlerjow Waliziskeje wobkneži přez 600.000 (19%) walizišćinu a zjawne napisy su konsekwentnje dwurěčne w samsnej wulkosci popisa-

Direktor Załožby za serbski lud Jan Budar (srjedza) w rozmoľwje Foto: Maćij Bulank

ne. Walizozo maja swójski telewizijny kanal, we wšěch šulach je walizišćina po zakonu wobstatk wučbneho plana atd. Mnohe problemy a wobmyslenja pak, kiž z našeje serbskeje perspektiwy narěčachmy, běchu jim znate – zdžěla ze zašłosće, zdžěla z přitomnosće. Wuwědomichu nam, zo je jich džensniši staw wuslědk prócowanjow někotrych lětdžesatkow. Dachu nam drohotne nazhonenja sobu na puć, ale tež pokiwi, zo měli swójске puće namakać, kiž našim wobstejnosćam najľpje wotpowěduja. Namakanje swójскеho serbskeho puća drje budže w přichodže naš najwažniši zhromadny nadawk. Za to trjebamy sprawnu analizu situacije, wobstajny dialog mjez wšěmi akterami, zmužitnu wiziju, kreatiwnosć při planowanju naprawow, kritiski přewod wědomostnikow, profesionelny marketing a nic naposledk wulku porciju wutrajnosće. Ja so na tajki přichod wjeselu – a wy? JAN BUDAR

Na iniciativu serbskeju radow w Sakskej a Braniborskej přewjedže so lětsa zaso wobědžowanje “Rěči přichilena komuna – Serbska rěč je žiwa”.

Za nutřkownu potrebu Domowinskeho zarjada a RCW kaž tež za serbske towarstwa smy načisnyli konkretne naprawy za zwoprawdženje w tutym planje podatych čezišćow a zaměrow. Namjet měł so zhromadnje z regionalnymi rěčnikami, nawodami zarjadow a dalšimi partnerami dodiskutować a jednotliwe naprawy zwoprawdźić.

RCW stara so sobu wo realizowanje naprawow a podpěruje přeložk brošurkow sakskich ministerstwow, kotrež su za serbskorěčne dźěći, młodostnych a dorosćenych we wšědnym žiwjenju relevantne a kiž su za rozšěrjenje serbskeho słowoskłada wužitne.

Wušli su mjeztym slědowace publikacije:

- KULTURNY KRAJ SAKSKA (SMWK)
- Serbski audioguide w Zelenym wjelbje
- Borelioza - a štož dyrbjeli wo njej wědžeć (SMS)
- Wohnjowa wobora jědže! (za dźěći, SMI)
- Mathildžine dyrdomdejstwa (wo šeršenju za dźěći, SMUL)
- Europski šěry wjelk (za šulerjow, SMUL)
- Łastojčka Klara (za šulerjow, SMUL)

Tuchwilu so přihotuje:

- Hry wonka před domom (SMS)
- Šćěpjeny być (SMS)

Domowina přeje sej ewaluaciju plana naprawow sakskeho statneho knježerstwa k pozbudžowanju a k wožiwjenju wužiwanja serbskeje rěče, zo by so na konkretnym městnje aktualizował a zo bychu so wšelake wobłuki po potrebjce dodali. Nimo toho měł so staw zwoprawdženja hódnoćić a přiměrić. Zdobom prócujemy so wo samsne postupowanje w Braniborskej.

3.2.2. Domowina procujo se wó syrše wužywanje serbskeju pisneju rěcowu dolneje a górneje serbšćiny w serbskich institucijach, zastojnstwach zjawneje služby a pódpěrujo aktiwity k wóžywnjenju toš tych.

Domowina prócuje so wo šěrše wužiwanje spisowneju rěchow delnjo- a hornjoserbšćiny w serbskich institucijach a zarjadach zjawneje služby a podpěruje aktiwity k jeju wožiwnjenju.

Domowina a přistušne towarstwa kaž tež zarjad RCW so stajnje za wozrodženje resp. zaměrne wužiwanje spisowneje serbšćiny w serbskich institucijach, zarjadach zjawneje služby a druhich institucionelnych wobtulkach aktiwnje zasadźuje. Na tutym městnje hodži so hišće raz wospjetować, zo je mjez přistajenymi krajnoradneho zarjada w Budyšinje wulki zajim za kurs serbšćiny. Nastupajo wužiwanje serbšćiny smy pak tež přečiwnym pozicijam wustajeni, kotrež sej wužaduja, zo ma so w přitomnosći Němcow němčina jako rěč komunikacije wužiwać. Tajke njelube zjawy wužaduja sej přeswědčacu argumentaciju a politisku wolu, přetož w sydlenkim rumje Serbow njemóžemy tajku poziciju dale čerpjeć. Serbski institut je tohorunja wužadany, so intenziwnišo zaběrać z terminologiskej potřeby nastupajo serbšćinu w sudnistwje a zjawnej službje. Hižo před dlěšim časom namjetowana zběrka słowow, kiž su za sudniske jednanja trěbne, přeco hišće wušla njeje. Tež w rozmołwje z wjacorymi zastupjerjemi komunow a zarjadniskich zwjazkow so tole jako žadanje jewješe.

Jako wusahowace abo nowe iniciatiwy hodža so w tutym zwisku mjenować:

- rěčny kurs za zwonka Łužicy bydlace džěči (RCW)
- rjadowak za powołansku orientaciju šulerjow ze specielnym słowoskładom (RCW)
- skrućenje Delnjoserbskeho internata jako rěčny rum přez zaměrne zhromadne džěto přistajenych internata a wotrjada RCW w DŁ (RCW)
- w měsće Budyšinje je so ličba serbskorěčnych wobchadnych taflow rozšěrila (hlej rozprawu serbskeho wuběrka města Budyšina)

3.2.3. Domowina wabi za wutwórjenje Witaj-kupkow a Witaj-žišownjow. Domowina wabi za wutworjenje Witaj-skupinow a Witaj-pěstowarnjow.

W srjedzišću prócowanja Rěčneho centruma WITAJ steješe dotal zaručenje kwality serbskorěčeneho kubłanja w pěstowarnjach. Za tutón zaměr je RCW za Hornju Łužicu katalog kwalitatiwnych kriterijow nadžětał, kotryž bu 2016 na Delnju Łužicu přiměrjeny. W Delnjej Łužicy přewjeduja so zaměrnje kursy k skrućenju serbskorěčnych kmanosćow kubłarkow. Nimo toho skića RCW w Delnjej Łužicy pěstowarnjam fachowu poradźowarku a z tym wubranym kubłanišćam praktisku pomoc we wšědnym serbskorěčnym džěle na honorarnej bazy.

W Hornjej Łužicy wabimy za Witaj-pěstowarnje stanje tež indirektnje z powšitkownym wabjenjom za dwurěčnosť we wobtuku komisije ekspertow Krajneho zarjada za zažne kubłanje w rěči susoda (Landesstelle für frühe nachbarsprachige Bildung).

Wabjenje za projekt Witaj a zdobywanje nowych kubłanišćow mětoj w přichodže dale prioritarnje. Wosebje w nakromnych rěčnych kónčinach móžemy zwěšćić, zo je wopyt Witaj-pěstowarnje a zažne posrědkowanje serbskeje rěče zakład za fungowacy system serbskich šulow resp. stabilneje serbskeje wučby na šulach. Wšudže tam, hdžež podžěl šulerjow bjez dobrych zakładow serbskeje rěče hižo za čas předšulskeho kubłanja stupa, so podawanje serbskeje wučby hižo bjeze wšeho njeradži. Spadowacy staw rěčnych kmanosćow na serbskich šulach wjedže tež k počezowanju wučerjow. Přetož nimo wobsahow fachoweje wučby maja so přiběrajcy tež we wěcnej wučbje falowace rěče kmanosće spěchować.

We wobłuku politiskeje diskusije Domowiny wo koncepcje 2plus je so na tutón brach wospjet pokazało. W zajimje skrućenja serbskeje šulskeje wučby dyrbi so skutownosć Witaj- resp. 2plus-wukubłanja kwalitatiwnje a kwantitatiwnje polěpšić.

3.2.4. Domowina wježo rěčne planowanje (status rěcy, pśiswójenje rěcy a korpusowe planowanje) dalej ze zaměrom, wuwíše zakładow serbskeje rěcy a jeje pśipóznaše rozšyrš.

Domowina rěčne planowanje (status rěče, pśiswojenje rěče a korpusowe planowanje) ze zaměrom pokročuje, wuwíce zakładow serbskeje rěče a pśipóznaća tuteje rozšěrić.

Fachowy wotrěd Domowiny, Rěčny centrum WITAJ, pśinosujo rěčnemu planowanju zaměrnje we wobłuku statusowego planowanja z wuwíšim standardow certificěrowanja serbskorěčnych zamóžnosćow pó Zgromadnem europejskem referencnem ramiku za rěcy w DŁ a HŁ. Rěčny certifikat pórucyjo se wšyknym, kenž serbski wuknu, wósebnje pak wobžělnikam WITAJ-kursow za starjejše a wótchadnikam 10. a 12. lětnika.

Mimo toho wuwija RCW nowu wuknikojsku gramatiku za dolnoserbšćinu a za gónnoserbšćinu. Za gónnoserbšćinski wuknikow wudajo se w lěše 2017 synonymowy słownik. Toś te projekty drje su skerjej wobstatk korpusowego planowanja. Pšedlažy pak za rěč słowniki a gramatiki, wustatkujšo se to awtomatiski na status rěcy.

K pówušenju kwalitey posrědkowanja serbskeje rěče w šuli maju pśinosowaš wót lěta 2016 sem Fachowe dny 2plus, kenž wugótujotej SMK a SBAB w kooperaciji z RCW. W DŁ rědujo se nowe kazniske pśstajenje za serbske kubłańske nastupnosći a bilingwalnu wucbu. RCW pšewóžijo w toś tom zwisku proces wuwíša koncepta za bilingwalnu wucbu na DSG.

W HŁ ako teke w DŁ pšewjeddu se w zagronitosći RCW a SŠT zaměrnje rěčne projekty zwenka šule ako rěčny camp abo Šula w zelenem. Mimo toho póbituju se młoge rěčne kursy pó pótrjebje za žiši, starjejše a druge zajmowane dorosćone. Tak se pśinosujo pśiswójenju rěcy. Rěčne planowanje jo jaden z bytostnych cilow na pušu k zdžaržanju rěčnego stawa. Mimo RCW ma se teke Domowina toś tomu pólu jasnej pśiwobrošiš. W lěše 2016 jo se pšewjadła studijna jězba do Waliziskeje. Wó nej glej teke w dypku 3.1.3.

Nadawk dejał se dalej pisaš.

Sorbisches Kindertagesstätten- und Schulnetz (Schuljahr 2015/2016)

Quelle: WTTA 1.-Sprachzentrum Juli 2016

FREISTAAT SACHSEN

- ▲ Kindertagesstätte mit sorbischsprachiger Erziehung nach dem Modell WITAJ
- ▼ Kindertagespflege mit sorbischsprachiger Erziehung nach dem Modell WITAJ
- △ Kindertagesstätte mit sorbischsprachiger Erziehung (ohne Modell WITAJ)
- ▽ Kindertagesstätte mit sorbischsprachiger Erziehung – nur Hort
- Grundschule mit sorbischsprachigem Unterricht nach dem Konzept „2plus“
- Grundschule mit Sorbisch als Fremdsprache
- Oberschule mit sorbischsprachigem Unterricht nach dem Konzept „2plus“
- Oberschule mit Sorbisch als Ganztagsangebot
- ★ Gymnasium mit sorbischsprachigem Unterricht nach dem Konzept „2plus“
- ☆ Gymnasium mit Sorbisch als Fremdsprache bzw. als Ganztagsangebot

LAND BRANDENBURG

- ▲ Kindertagesstätte mit sorbisch-/wendischsprachiger Erziehung nach dem Modell WITAJ
- △ Kindertagesstätte mit sorbisch-/wendischsprachiger Erziehung (ohne Modell WITAJ)
- ▽ Kindertagesstätte mit sorbisch-/wendischsprachiger Erziehung – nur Hort
- Grundschule mit bilingualem sorbisch/wendisch-deutschen Unterricht und mit Sorbisch/Wendisch als Fremdsprache
- Grundschule mit Sorbisch/Wendisch als Fremdsprache
- ◆ Grundschule mit bilingualem sorbisch/wendisch-deutschen Unterricht und mit Sorbisch/Wendisch als Fremdsprache
- ◇ Oberschule mit Sorbisch/Wendisch als Fremdsprache
- ◇ Niedersorbisches Gymnasium mit bilingualem sorbisch/wendisch-deutschen Unterricht und mit Sorbisch/Wendisch als Fremdsprache
- ◇ Oberstufenzentrum mit Sorbisch/Wendisch als Fremdsprache

■ sorbisches Siedlungsgel

3.2.5. Rěčny centrum Witaj wužětajo certifikaciju górno- a dolnoserbских рěчных замóžносćow pó Zgromadnem europejskem referencnem ramiku za рěчы, aby se modernej praksy nawuknjenja рěчow wótpowědowało a aby se pšinosowało pówušenju statusa serbskeje рěчы.

Rěčny centrum WITAJ wudžěta certifikaciju hornjo- a delnjoserbskich рěчных kmanosćow po Zhromadnym europiskim referencnym ramiku za рěče, zo by so modernej praksy wuknjenja рěчow wotpowědowało a zo by so přinošowało zwyżšenju statusa serbskeje рěče.

Wot februara 2016 je webstrona www.sprachzertifikat-sorbisch.de přistupna. Prowowanja za certifikaciju hornjo- a delnjoserbšćiny móža so na schodženkamaj A1 a A2 złožić.

Přenjeju pruwowani přewjedžeštej so 24.9.2016 (A1) a 1.10.2016 (A2) z dohromady 10 wobdžělnikami.

Na wjacorych zjawnych zarjadowanjach a w medijach je so certifikowanje předstajilo, na př. na prezentacijomaj 22.2.2016 w Budyšinje a 25.02.2016 w Choćebuzu, 12.10.2016 w Nowym Casniku, 22.10.2016 na Fachowym dnu 2plus.

Mustrowe nadawki za pruwowanje na schodženkumaj B1 su we wothłosowanju z kooperaciskimaj partneromaj wudžělane. Přichodna kročel je přihotowanje ćišćaneje a internetneje wersije.

Certifikowanje serbskeju рěчow zmóžnja hódnoćenje praktiskeje рěčneje kompetency jednotliwego рěčnika.

Nimo informaciskeje brošury za wučacych a wuknjacych wobsahuje certifikacija mustrowe nadawki za schodženki A1, A2, B1, B2, C1 a C2 a wotpowědny internetny poskitk (www.sprachzertifikat-sorbisch.de).

Za koordinaciju a přewjedženje pruwowanja je Rěčny centrum WITAJ we wothłosowanju ze swojimaj kooperaciskimaj partneromaj (Serbski institut z. t. a Institut za sorabistiku Lipšćanskeje uniwersity) zamołwity.

Za lěto 2016 planowane wozjewjenje mustrowych nadawkow za schodženk B1 bu do lěta 2017 přestorčene. Dodžerženje termina je problematiske, dokelž je džěłowe městno za рěčny marketing wot junija 2016 njewobsadžene. Dla stupaceho рěčneho niwowa a z tym zwisowaceje wjetšeje kompleksnosće tekstow a nadawkow za B2, C1 a C2 wočakujemy w přichodnych lětach fazy intensiwneho džěła nastupajo koncipowanje nadawkow, online-poskitk a wotpowědnu kontrolu kwality. Cil projekta je, za delnjo- a hornjoserbšćinu pruwowanja na schodženkach A1 – C2 realizować.

Jako wosebity kubłanskopolitiski nadawk wobhladuje RCW certifikowanje serbskorěčnych kmanosćow šulerjow, zo móhli so wuslědki 2plus wučby zwyżšić. Tohodla je RCW ze swojej přiradu, partnerskimi serbskimi institucijemi (Załožba, LND, SI) a wučerjami dojednał, w kotrej měrje měto nadžětanje pruwowanskich nadawkow za certifikowanje wyšu prioritu dóstać, byrnjež so to na kóšty druhich předewzačow wuskutkowało. Nimo toho zasadźuje so RCW we wodženskej skupinje 2plus za to, zo SMK šulam w serbskim sydlenskim rumje zwjazowace wuprajenje k certifikowanju posrědkuje.

Šulerjo pokazaja hižo sami zajim za certifikowanje svojich serbskorěčnych kmanosćow. Tak sej šulerjo Serbskeje wyšeje šule Radwor wědomostnu sobudžětačerku RCW Manuelu Smolinu přeprosychu, zo by jim naroki pruwowanskich nadawkow na rozdžělnych niwowach předstajila.

**3.2.6. Rěcny centrum Witaj realizěrujo aktiwity k nawuknjenju serbskeje rěcy z pomocu nowych digitalnych medijow.
Rěcny centrum WITAJ realizuje aktiwity k nawuknjenju serbskeje rěče z pomocu nowych digitalnych medijow.**

Krótki přehlad wo někotrych projektach zaštejtu lět:

- K wučbnicam a mačerščinam produkowachu so CDki z přidatnymi materialijemi
- RCW je w zaštych lětach wuknjenske hry za šulerjow zakładneho schodženka wuwijał a wudał.
- Serbsce lochko 1 a 2 w hs. a ds. poskićatej so jako CDka a jako app serbsčinu wuknjacym započatkarjam (RCW, LND).
- “Słowo tydženja” za rěčne wuknanjenje maćernorěčnych wuknjacych wozjewja RCW kóždy srjedu na facebooku a na swojej internetnej stronje .
- Woł nazymy 2015 sem wuwija RCW nowu internetnu stronu za šulerjow ze zwučowanjami a za skrućenje serbskeho prawopisa a serbskeje gramatiki; projekt běži hač do 31.12.2018 a ma so potom jako stajny nadawk RCW pokročować;
- za zajimcow je testowska strona hižo přistupna pod:
<http://preview.sorbisch-digital.de/> wužiwarske mjeno: sorbisch hesło: digital
- RCW skića na swojej internetnej stronje w zwisku z www.soblex.de (słownik z morfologiskim generatorom za konjugaciju a deklinaciju słowow) download hornoserbskeje prawopisneje kontrole za Microsoft office 2010.

3.2.7. Domowina pódpěrujo zachopjonu akciju/debatu rěcneje rewitalizacije w Dolnej Łužicy “jo!zatebje”.

Domowina podpěruje zahajenu akciju rěcneje rewitalizacije w Delnjej Łužicy “jo!zatebje”.

Rěcny centrum WITAJ spěchujo w nadawku Domowiny diskusiju wo rěcnem wóžywnjenju dolnoserbskeje rěcy. Pši tom wopyta se pšez zjawnu debatu, wědomnostne pšizžěło a politiske ramiki cel a za to trěbne napšawy namakaš. Głowny forum gibanja jo internetna strona “jozatebje.de”. Na njej su se wšakorake wědomnostne nastwaki k temje zběrali.

Zarědowanja na městnje stuže k spěchowanju zjawneje diskusije a k wabjenju.

Tuchylu wježo se debata z maminorěčnymi: Dalej ewaluěrujo se serbskorěčna wucba na zakładnych šulach w Dolnej Łužicy. Rezultaty pak hyšći njepšedlaže.

3.2.8. Domowina pódpěrujo dalšne profilěrowanje Rěcneho centruma Witaj ako srježišćo rěc spěchujucych pósłužbow a slěženjow na dobro rozšyrjenja serbsko-rěcnych znajobnosćow za wšych zajimcow.

Domowina podpěruje dalše profilowanje Rěcneho centruma WITAJ jako srježišćo rěc spěchowacych pósłužbow a slědženjow na dobro šěrjenja serbsko-rěcnych znajomosćow za wšitkich zajimcow.

Spočatk kóžděho lěta dóstawa zwjazkowe předsydstwo pisomnu rozprawu nawodnicy wo dźěławosći Rěcneho centruma WITAJ w předchadźacym lěće a zaběra so z namjetami za dźěłowy plan RCW za aktualne lěto. Po schwalenju tutoho plana ze stron najwyšeho gremija Domowiny mjez głownymaj zhromadźiznomaj je wón zakład za rozdźělenje dźěłowych nadawkow sobudźělaćerjam institucije.

W běhu lěta so zwjazkowe předsydstwo abo jeho prezidij z aktualnymi kubłansko-politiskimi problemami Delnjeje a Hornjeje Łužicy zaběra. 2015 a 2016 stejachu mjez druhim w

srjedžišču: wuwice Delnjoserbskeho gymnazija, ewaluacija WITAJ-wučby w Delnjeje Łužicy, nadžětanje postajenja za koncept 2plus, nowela šulskeho zakonja w Sakskej a digitalizowanje serbšćiny. Nawodnica RCW a jeje zastupjer staj do tutych kubłansko-politiskich procesow stajnje zapřijataj.

Zwjazkowe předsydstwo powołaše w lěće 2015 noweho naměstnika nawodnicy RCW. Dr. Viktor Zakar nawjeduje wotnožku RCW w Choćebuzu.

W měrcu poda dr. Beata Brězanowa zwjazkowemu předsydstwu rezimej wo swojej dźěławosći na čole RCW w dobje 2009 - 2016 a rysowaše směry dalšeho profilowanja RCW. Na tutym zakładze bu za dobu dalšich 7 lět - wot 2016 do 2023 - jako nawodnica RCW wobkrućena. Za fachowu přirodu RCW, kotraž bu w lěće 2012 wutworjena, schwali zwjazkowe předsydstwo jednanski porjad.

Zo by so komunikacija mjez třěšnym zwjazkom a RCW zaručila, dźělataj nawodnica a jeje naměstnik z poradźowacym hłosom w prezidiju zwjazkowego předsydstwa sobu.

Dalše informacije wo dźěławosći a poskitkach RCW namakaće na internetnej stronje: www.witaj-sprachzentrum.de

4. Kubłanje w narodnem duchu a dorost Kubłanje w narodnym duchu a dorost

Nadawki, kenž měrje se na kubłanje w narodnem duchu, což słuži skšusjenju identity jednotliwca. Wóni wobpřimuju wšykne póla kubłanja – wót pšedšulskego až do wusokego starstwa. Rownocasnje žo wó pósrědnjenje serbskeje rěcy a wědy wo serbskich stawiznach, což dejalo teke ku skšusjenju narodneho ducha pšinosowaš.

Nadawki, kotrež měrja so na kubłanje w narodnym duchu, štož słuži skrućenju identity jednotliwca. Počahuja so na wšitke pola kubłanja – wot pěstowarskeje hač do wysokeje staroby. Zdobom dže wo posrědkowanje serbskeje rěče a wědy wo serbskich stawiznach, štož měło tež k skrućenju narodneho ducha přinošować.

4.1. Nadawki na krotki cas / Krótkodobne nadawki

4.1.1. Domowina zasajžuje se za zwězujuce pšawniske póstajenje ku kubłanskemu konceptoju 2plus w Sakskej a za běžny monitoringowy proces ku konceptoju w šulskej praksey. Pomina sebje gromaže ze Serbskeju radu nowelěrowanje wuwjěžeńskego póstajenja šulskeje kazni.

Domowina zasadźuje so za zwjazowace prawniske postajenje ke kubłanskemu konceptej 2plus w Sakskej a za běžny monitoringowy proces za koncept w šulskej praksey. Žada sej hromadže ze Serbskeju radu nowelěrowanje wuwjedženskeho postajenja k šulskemu zakonjej.

Koncept 2plus bu wot šulskeho lěta 2002/2003 na zakładnych šulach a wot 2006/2007 na wyšich šulach a na Budyskim Serbskim gymnaziju wupruwowany. Oficialnje zawjedžena bu koncepcija 2plus w šulskim lěće 2013/2014.

Dnja 11.06.2013 přewjedže Zwjazkowe předsydstwo Domowiny wurjadne posedženje wo koncepciji 2plus. Wuslědk toho bě slědowace stejišćo:

„Zwjazkowe předsydstwo Domowiny wupraja so za konsekwentne wuwučowanje w serbšćinje po koncepciji 2plus w předležacej wersiji z dnja 24.10.2012.

Nastupajo přesadženje koncepcije pokazuje zwjazkowe předsydstwo na wažnosć toho, zo ma so za serbskorěčne dźěči z diferencowanej a skupinskej wučbu maćernorěčne kubłanje zaručeć. Z tym ma so wuspěch dwurěčneho kubłanja na wšitkich stejiščach a wšitkim šulerjam zmóžnjeć.

K tomu słuša, zo serbscy šulerjo w swojej maćeršćinje přirunujomny niwow docpěja, kaž maja šulerjo w Sakskej němčinu nawuknyć.

Prawniske zakótwjenje koncepcije 2plus ma so wotpowědnje namjetam Domowiny rjadować. Koncepcija 2plus žada sej stajny dialog mjez kubłanišćemi a politiku. Za to namjetujemy słyšenje Domowiny na rozsudźacych runinach, kaž na přikład na konferencach šulow. Za wuspěch koncepcije 2plus wobhladujemy monitoring kwality za trěbny. Nadžětanje kriterijow za monitoring a dalše wuwice koncepcije 2plus ma so zložować na šěroki dialog wšitkich potrjechenych a zajimcow.“

Prawniski zakład koncepcije 2plus tworja sakski šulski zakon, postajenje kultusa za džěto na šulach w serbskim sydlenkim rumje z lěta 1992 (VO Arbeit) a wšelake postajenja wo rjadowanju a organizowanju wučby.

W decembrje 2013 předpožištaj zastupjerjej Domowiny we wodženskej skupinje 2plus naćisk změny postajenja (VO Arbeit). Wo nim so we wjacorych wersijach hač do měrca 2014 diskutowaše. Zdobom wujewichu so z toho bytostne prašenja, kaž na přikład definowanje rěčnych skupin a rjadowanje skupinskeje wučby. Čłonojo wodženskeje skupiny 2plus so na to dorozumichu, zo měli so najprjedy wobsahi zrjadować, prjedy hač so postajenje změni. 2015 bu nowelěrowanje sakskeho šulskeho zakonja připowědžene. Hladajo na prioritu tuteje diskusije rozsudžichu so čłonojo wodženskeje skupiny 2plus znowa, nowelěrowanje postajenja (VO Arbeit) přestorčić.

Wewobłuku noweje zakonja je sej Domowina zapisanje zastupjerja serbskich zajimow žadała. Je wjacore namjety k polěpšenju informacije a móžnosćow soburěčenja zapodała. Za čas nastaća tuteje rozprawy kónčny staw naćiska knježerstwoweju stronow njepředležese. (hlejk k tomu dypk 4.2.2)

4.1.2. Domowina pódpěrujo w Bramborskej pšezětanje serbskego šulskego póstajenja w lěše 2015. Witaj-wučba ma byś regularna forma bilingualneje wučby.

Domowina pódpěruje w Braniborskej předžětanje serbskeho šulskeho postajenja z lěta 2015. WITAJ-wučba ma być regularna forma bilingualneje wučby.

Pšezětanje Šulskego póstajenja w Bramborskej za bilingualnu wučbu a wučbu serbsčiny ako cuza rěč hyšći njejo zakóńcone. Zaměr wobnowjenja jo, póstajenje z lěta 2000 žinsjašnym wumjenjenjam pšiměriš a wósebnje za bilingualnu wučbu lěpšy ramik stwóriš. Mimo togo koncentrěrujo se zašćitowanje serbskich kubłańskich zajmow na niwow rěčnych zamóžnosćow, kenž měli wuknice a wukniki w běgu swójjogo šulskego casa dojspiš. Rěčna didaktika a metodika lažy w kompetency ceptarjow a ceptarkow. K pšepytowanju rěčnych zamóžnosćow wuwija Rěčny centrum WITAJ zakłady certifikacije pó Zgromadnem europejskem referencnem ramiku za rěcy (glej www.sprachzertifikat.sorbisch.de).

Wót spócentnego zaměra jo se nacerjenje nowego póstajenja mócnje zdalowało. Ministarstwo jo wzelo wobnowjenje póstajenja ako góžbu, swójske zaměry zažětaš, to groni: zežarjenje resursow (abo oficielnje: “haushalterische Gründe”-citat z pósejženja Serbskeje rady, dnja 24.01.2017). Wóne se wustatkuju we pominanju, až ma měš jedna wuknjeńska kupka nanejmenjej 12 wuknikow. Njedojspijo-li se licba, maju se tak wjele lětnikow gromaže wuwucowaš, až jo licba 12 dojspita. Pšesiwo k tomu su se serbske zastupniki wuraznje pozicioněrowali a pominali, aby se licba wušmarnuła. Wót boka ministarstwa pak njejo se serbskim žycenjam wótpowědowało. Na wurědnem pósejženju Serbskeje rady w Picnju pak jo zastupnik ministarstwa signalizěrowaš, až MBS na kuždy pad jadnu licbu co zapisaš, wóno pak njemusy na kuždy pad licba 12 byś. (staw: 27.02.2017)

Měrcojske pósejženje Serbskeje rady wótmějo se 21.03.2017 w Pódstupimje. Nowosći pódaju se na Głownej zgromažinje.

4.2. Nadawki na dlejšy cas / Dlěšodobne nadawki

4.2.1. Domowina pódpěrujo w Bramborskej pšežětanje serbskego šulskego póstajenja w lěše 2015. WITAJ-wucba ma byś regularna forma bilingwalneje wucby.

Domowina džiwa na a so w Braniborskej kaž tež w Sakskej wo zdobyće, wukubłanje a zasadźenje wučerskeho a kubłarskeho dorosta w bilingwalnej wučbje sobu stara a džěła w tutym nastupanju z wotpowědnymi zarjadami hromadže.

Dobyanje wučerskeho dorosta je bytostny nadawk při zachowanju a polěpšenju wobstejnosćow w serbskim šulstwje. Hladajo na snadny dorost a přiběracu přerěznu starobu wučerstwa je kóždy iniciatiwa witana.

Domowina kaž tež w jeje nadawku Rěčny centrum WITAJ wabi za powołanje wučerja. Tež sobustawske towarstwo Domowiny Serbske šulske towarstwo so tutomu nadawkeji intensiwnje wěnuje.

2016 předstaji sakske knježerstwo rozprawy wo situaciji šulow a nastupajo dobywanje wučerjow za šule w serbskim sydlenkim rumje. W njej so zwěšći, zo měło so hač do 2025 99 nowych wučerkow a wučerjow přistajić, jeli maja so wotchady kompenzować a nětčiši system šulow zachować.

Statistika – potřeba nowych wučerjow/wučerkow w Sakskej

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
zakładna šula	7	6	3	3	5	4	2	6	6	42
wyša šula	7	8	0	3	3	4	4	6	2	37
gymnazij	1	2	3	1	2	1	3	2	5	20
	15	16	6	7	10	9	9	14	13	99

Žórto: SMK/SMWK – 08/2016

Pokazać chcemy w tutym dypku zdobom na to, zo so koncept 2plus hižo nětko we wšitkich dypkach a na wšitkich šulach w žadanej měrje přesadzić njehodži, dokelž njeje dosć wučerkow a wučerjow z maćernorěčnymi znajomosćemi serbsčiny. Tež powšitkowny zjaw falowaceho personala, kotryž so w cyłej Sakskej jewi, je Serbam na škodu, tak zo njehodža so wšelake kooperatiwne wučenske formy (team-teaching) realizować.

Mjenowana rozprawa Sakskeje je sydnom naprawow definowała, z pomocu kotrychž chce hrožacy deficit wučerskeho personala wotpopadnyć.

Dnja 25.09.2016 smy so k tutej rozprawje a w njej naličenym naprawam wuprajili. Při tym smy mjez druhim na to pokazali, zosu za wěstosće planowanja přichoda šulstwa dokładne informacije wo ličbach šulerjow (ewaluacija) a aktualne wuwice (monitoring) wažne. Nimo toho maja so namjetowane naprawy běžnje ewaluować a po potrebjce modifikować.

Nětčiši staw a wuwice njeje spokojace a wužaduje trěšny zwjazk kaž tež fachowe towarstwo SŠT, so tomu intensiwnje wěnować a sej naprawy dale wužadować.

W lětomaj 2015/2016 přewjedžeše so na Serbskim gymnaziju w Budyšinje za 11. lětnik studijny orientaciski dzeń “Matura a potom?!” na kotrymž mjez druhim 20 serbskich studentow wo svojich nazhonjenjach rozprawjachu a wo studiju wučerstwa, sorabistiki a dalšich studijnych směrach informowachu (organizaciju zarjadowanja přewzachu: kubłanska referentka za młodžinu, PAWK, Serbski gymnazij). Dale je so wudžětała brošurka wo móžnosćach praktikumow, wukubłanskich a džětowych městnow we Hornjej Łužicy (2015/2016) za šulerjow 8./9. lětnika serbskich srjedźnych šulow a gymnazija (redakcija: kubłanska referentka za młodžinu).

Teke w Dolnej Łužicy pšewjedu se procowanja wó dorost za kubłańske pólowanja.

Tak pšewježo se rěd praktiskich napšawow:

- tšidnjowne dalejkubłanja za hortnarki a žišownice (4-6.10, 11-13.10, 18-20.10, 25-27.10), wuspěšnje pšewježone, 30 wobžělonych kursistkow z cełeje Dolneje Łužyce, 32 pšizjawjenjow
- pytanje za wótnabocnikami za žěło ako ceptarje w Dolnej Łužicy, někotare su juž ako ceptarje w DŁ žěłali.
- rekrutowanje něgajšnych stipendiatow Załožby za serbski lud ako wótnabocniki pla Šulskego amta
- sobužěło z OSZ, direktne pódpěrowanje wucby serbšćiny w OSZ
- wobžělenje RCW na Kubłańskich wikach w DSG

Mimo toho pyta se gromaže z ministerstwom za kubłanje, młožinu a sport rowno tak ako z krajneju zagronitu za serbske nastupnosći za wósebny mřadowanim, kenž zawěšćijo, absolwentam Dolnoserbskego gymnazija, kótarež su na ceptarstwo studěrowali, ale serbšćinu ako fakultu njamaju referendariat resp. ceptarske městno we Łužicy.

Tejerownosći wažny žěl zawěšćenja ceptarskego a kubłańskego dorosta jo wužaržowanje kontakta k wótpowědnym instancam a nosarjam. Pšez Rěcny centrum WITAJ, cłonkojstwo we wóžeńskej kupce 2plus, cłonkojstwo w rewitalizaciskej seši MWFK a politiske žěło jo stawny kontakt k wšykny m statnym instancam w Bramborskej a Sakskej dany.

Tak su se na pšikład zastupniki Domowiny a SŠT na rozgronje z ministerku Stange k pšašanju ceptarskego dorosta dnja 04.11.2016 w Drježdžanach wobžělili.

W rozmołwje narěčachu so mjez druhim znižowanje numerusa claususa za fachowe předmjety bjez kombinacije ze serbšćinu w Drježdžanach, Lipsku a Kamjenicy, nowe móžnosće spěchowanja přidružnikow a wabjenje w słowjanskim wukraju.

	Sakska		Braniborska		cyłkownje	
	šule/ institucije	šulerjo/ studenća/ wobdžělnicy	šule/ institucije	šulerjo/ studenća/ wobdžělnicy	šule/ institucije	šulerjo/ studenća/ wobdžělnicy
pěstowarnje	32	1193	11	254	43	1447
zakładne šule	22	1294	23	1361	55	2655
srjedźne/ wyše šule	6	748	2	17	8	765
gymnazije	2	444	1	689	3	1133
powołanska šula	1	200	1	5 - 10	2	210
Uniwersita Lipsk		30 - 34		2-6		32 - 40
dalekubłanje dorošćenych	3	67 - 100	1	250 - 300	4	317 - 400

Tabulka 13: Ličby institucijow ze serbskorěčnym wučbnym poskitkom a serbšćinu wuknjacych w Hornjej a Delnej Łužicy (přełožk z wudaća "The Sorbian language in education in Germany" zestajene wot B. Brězanoweje a M. Nowaka, 2016)

4.2.2. Domowina se procujo wó to, až se kazniski zarucaju sobupóstajowańske pšawa we wšykných nastupnosćach serbskego šulstwa w Sakskej a Bramborskej a až wóni se pšez kontrolne gremiumy pšewóžuju.

Domowina prócuje so wo to, zo so we wšitkich naležnosćach serbskeho šulstwa w Sakskej a Braniborskej prawa sobupostajowanja zakonsce zaručeja a zo je kontrolne gremije přewodžeja.

W lěše 2014 jo se Bramborska Serbska kazń změniła. Na zaklaže toho wužěta se tuchylu nowe Póstajenje wó šulskich kubtańskich nastupnosćach Serbow. Póstajenje pšedlažy w nacerjenju, ke kótaremuž Serby njamógu pšigłosowaš. Na naraženja Serbow njejsu w dosegajucej měrje nastupajuće licby wuknikow a bilingualnu wucbu žiwali. Pótakem jo něnto politiske procowanje wó pódlejšenje nažětańskego procesa trěbne. MBJS ma wótgłěd, wobjadnanje w žěłowej kupce 13.01. 2017 zakónčyš. Tomu ma se zadoraš.

W Sakskej so na prawniskim postajenju za koncept 2plus resp. džěto na serbskich šulach a šulach w serbskim sydlenkim rumje, na kotrychž so serbščina wuwučuje, wot lěta 2014 sem wjace zaměrnje njedžěta (hlejk tomu tež 4.1.1), dokelž so wot tutoho časa nowela šulskeho zakonja diskutuje. Hakle po wobzamknjenju noweho šulskeho zakonja, budže so SMK znowa tutomu zakonskemu postajenju wěnować.

Wot lěta 2015 sem přihotuje so změna šulskeho zakonja w Sakskej. Domowina je so hižo zahe za zapřijeće serbskich wobsahow zasadžowata. Namjetowaše, zo měli Serbja (Serbska rada, Domowina a SŠT) zhromadne stejišćo wuwic. 12.01.2016 předpoži sakske knježerstwo naćisk nowe šulskeho zakonja. Dnja 04.03.2016 zapoda Domowina stejišćo, kotrež so wobsahowje ze stejišćom Serbskeje rady kryješe. Knježerstwo wjetšinu namjetow njepřiwwa, tak zo dyrbjachu so potom w běhu parlamentariskeho procesa dale zastupować. Na namjet Domowiny a Serbskeje rady je mjez druhim wotpohladane, slědowace wobsahi změnić:

- skrućić prawo Serbow, w naležnosćach šulstwa być słyšeni,
- skrućić prawo Serbow, być słyšeni při přistajenju wjednika/cy serbskich šulow,
- serbskim džěćom zmóžnić, přepytowanje do zastupa do šule w serbščinje absolwować,
- skrućić zhromadne džěto mjez šulemi a zastupnistwom zajimow Serbow,
- zastupjerjow třěšneho zwjazka do šulskich konferencow sposrědkować.

Dnja 8.2.2017 dojedna so Domowina ze SŠT na wothłosowany namjet k tule mjenowanym dypkam. Koalicysej partneraj CDU a SPD budžetej naćisk do diskusije wo sakskim šulskim zakonju zapřijeć.

Za dobre zhromadne džěto, w kotrehož wuslědku (kiž wočakujemy lětsa w aprylu) by so serbska pozicija z připóznacom Domowiny a wopodstatnjenjom jeje čłonskeho towarstwa SŠT skrućila, džakujemy so zapóstancomaj Sabine Friedel (SPD) a Lotharej Bienstey (CDU), kotrajž staj rěčnikaj swojeju frakcijow za kubtańske naležnosće a kiž staj so intensiwnje ze serbskej tematiku zaběrať. Puć ke konsensej njebě lochki, wšako bě sčasami rozdžělnych předstawow wo interpretaciji § 5 Serbskeho zakonja, kotryž jako fachowy zakón do šulskeho zakonja saha.

Za přichod budže wažne, kooperaciju mjez Serbskej radu, Domowinu a SŠT dale skrućić a zhromadne pozicije wutworić. Jeničce to je garant za wobkedžbowanje serbskich zajimow. Na tutym městnje budž Detlef Rein, něhdyši ministerialny dirigent zwjazkoweho nutřkoweho

ministerstwa citowany: “Dabei ist es äußerst hilfreich, wenn es der Minderheit gelingt, zumindest nach außen geschlossen aufzutreten und sie nicht die Entscheidungssträger mit Partikularinteressen regionaler oder kultureller Art irritiert.” (Lětopis 2014-2, str. 79).

4.2.3. Na zakłaže nowele bramborskeje šulskeje kazni procujo se Domowina ze župu Dolna Łužyca wó wobsajženje městnow w šulskich konferencach pó § 90 (1) BbgSchulG.

Na zakładže nowele braniborskeho šulskeho zakonja prócuje so Domowina ze župu Delnja Łužica wo wobsadženje městnow w šulskich konferencach po § 90 (1) BbgSchulG.

Bramborska šulska kazń jo se južo w lěše 2014 změniła, a to pšez nowelěrowanje Serbskeje kaznje. Pó toś tej změnje wobsajžijo Domowina městna w šulskich konferencach tych šulow, ak maju bilingualnu serbskorěčnu wucbu. Doněta stanjo se to na 7 šulach. Župne předsedarstwo wóne žěto koordiněrujo.

4.2.4. Domowina pódpěrujo nowe a digitalne wuwucowańske formy, wuwijanje digitalnych wučbnicow a medialne rěčne kurse. Pši tom ma se koncepcionelnje teke na wucbu za jednotliwcow žiwaś.

Domowina podpěruje nowe a digitalne wuwučowanske formy, wuwijanje digitalnych wučbnicow a medialne rěčne kursy. Při tym ma so tež wučba za jednotliwcow koncepcionelnje wobkedźbować.

2016 wutwori so na zakładže přidatneho financneho spěchowanja nowy projekt DIGITAL – krok po kroku. Z nim ma so k přidatnje ke knižnym wučbnicam maćeršćiny přidatny digitalny wučbny srědk za zwučowanje a skrućenje gramatiskich a prawopisnych kmanosćow šulerjow rěčneju skupinow 1 a 2 wuwic, kotřiž po koncepcje 2plus serbsce wuknu. Cil je, z wučbnym srědkom individualnemu spěchowanju šulerjow služić a diferencowane wuwučowanje podpěrować. Přenja cilowa skupina su šulerki a šulerjo 5. a 6. lětnika.

2016 je so wobsahowje pječ temow nadžětało:

- tři prawopisne temy:
 - o dwaj pismikaj - jedyn zwuk (č a ć)
 - o dwaj pismikaj - jedyn zwuk (w a ł)
 - o čěžišćo: zwuk - pismik (słowa z ó a o)
- dvě gramatiskej temje:
 - o genus (ród) a numerus (ličba)
 - o substantiwy a adjektiwy
 - o deklinacija substantiwow a adjektiwow

Testowanska wersija webstrony so w lěće 2017 wozjewi a skića hižo přenje digitalne nadawki k temje “dwaj pismikaj - jedyn zwuk (č a ć)”.

W zamołwitosći Założby za serbski lud zwoprawdži so projekt SOL (Sorbisch online lernen). To je onlinekurs serbsćiny za započatkarjow po měritkach Zhromadneho europskeho referencneho ramika za rěče, kotryž wopřija niwow A1 do B1 za hornjoserbsćinu a A1 a A2 za delnjoserbsćinu. Projekt ma so do kónca lěta 2018 wotzamknýć.

4.2.5. Domowina wježo ako pšipóznata powědarka zajmow Serbow stawny dialog ze wšyknymi zagronitymi w kubłańskich nastupnosćach.

Domowina wjedže jako připóznata rěčnica zajimow Serbow stajny dialog ze wšěmi zamołwitymi w kubłańskich naležnosćach.

Kaž rozprawa pod dypkom 4 kubłanje w narodnym duchu a dorost rysuje, stara so Domowina na wšelakich runinach wo dialog w šěrokih kubłańskich naležnosćach. Hač su to na př. rozmołwy z knježerstwomaj, diskusija z nošerjemi pěstowarnjow a šulow wo transporće dźěći resp. šulerjow, wužadanje w šulach w jednotliwych regionach (Hodži, Hućina/Bart, Delnja Łužica) abo diskusija wo noweli sakskeho šlskeho zakonja, Domowina žada sej za Serbow dalokosahace rozsudy a je zakituje.

Zakład toho je, zo je Domowina jako rěčnica zajimow Serbow připóznata a wjedže stajny dialog ze wšěmi zamołwitymi w kubłańskich naležnosćach.

W Bramborskej jo Domowina pšez swójo sobužěto w žětovej kupce za serbske kubłańske pšašanja pla ministerstwa za kubłanje, młožinu a sport, w wokrejsnyma šulskima pširadoma města Chóšebuza a wokrejsa Sprjewja-Nysa rowno tak ako pšez swójo zapšěgnjenje do šulskich konferencow šulow z bilingualneju wucbu do zakładnych procesow a pšeměnjow na kubłańskem pólu zapšěgnjona.

Hlej wuwjedženja w dypkach 4.1.1 do 4.2.7.

4.2.6. Domowina zasajžujo se za zdžaržanje serbskich kubłanišćow a wuwíše jich specifiskego profila serbskosći. Rownocasnje angažerujomy se za dalšne rozšyrjenje rěčneho kubłanja.

Domowina zasadžuje so za zachowanje serbskich kubłanišćow a wuwíce jich specifiskeho profila serbskosće. Zdobom angažuje so za rozšěrjenje rěčneho kubłanja a založenje nowych kubłanišćow.

29.1.2016 přewjedže RCW w Hornjej Łužicy cyłodnjowske dalekubłanje za wučerjow serbsčiny srjedźnych šulow a gymnazija wo wužiwanju cuzych słowow w serbsčínje. Za wučerjow zakładneju šulow Ralbicy a Worklecy stej sobudžětaćerce RCW 4.4.2016 popoźniše dalekubłanje wo wužiwanju cuzych słowow w serbsčínje a 4.8.2016 pođnjowske dalekubłanje wo nałožowanju adjektiwow a adwerbow přewjedtoj. Dnja 29.1.2017 přewjedže RCW cyłodnjowske dalekubłanje za wučerjow serbsčiny wo nałožowanju werbow. Ze wšěmi tutymi zarjadowanjemi kwalifikuje RCW staw wědy wo prawym posrědkowanju a wužiwanju serbsčiny. Zdobom słuži zarjadowanje direktnemu dialogej z wučerkami a wučerjemi.

Dalšne akcije w rozpšawniskej dobje su teke byli

- Pytanje za ceptarku za šulu w Lubinje
- Založenje serbskeje wucby w Pšynej
- Wabjenje pla starjejšych za WITAJ-projekt w šulach (na pš. w Brjazynje)
- Hrajkaca hodžina w serbskej rěči w Hodžiskej pěstowarni so z podpěru RCW zmóžni
- rěčne dalekubłanja za wučerjow
- Dopokaz serbskorěčnych kmanosćow na zakładže certifikata po Zhromadnym europskim referencnym ramiku měł přidružnikam nimo druhich dopokazow kwalifikacije zastup do šulskeje słužby zmóžnić. Wo to prócuja so zastupjerjo Domowiny při wotpowědnych kubłańskich instancach a we wotpowědnych gremijach (hlejtež 4.2.1).

4.2.7. Domowina angažerujo se na politiskej rowninje zaměrnje za solidne wugótowanje a fachowe profilěrowanje Instituta za sorabistiku w zmysle wukubłanja sorabistiskego dorosta.

Domowina angažuje so na politiskej runinje zaměrnje za solidne wuhotowanje a fachowe profirowanje Instituta za sorabistiku w zmysle wukubłanja sorabistiskeho dorosta.

Po § 12 sakskeho Serbskeho zakonja fianncuje Swobodny stat Sakska uniwersitne slědźenišćo a pedagogiske zarjadnišćo za sorabistiku university w Lipsku. Z tym je status Instituta za sorabistiku zakonsce zaručeny. Njehladajo na to pak ma so diskusija wo wuznamje, wobsahu a cilu instituta stajnje wjesć.

W zjednoćenstwje „Sorabija Lipsk z. t.“, kotrež je čłon Domowiny, smy so wospjet ze studentami rozmołwjeli, zo bychy so aktualne problemy rozrisali.

Tež rozmołwy z wjednistwom instituta wotkrychu wjacore problemy, za kotrež měło so politiske rozrisanje namakać.

K tomu słuša spadowacy rěčny niwow, kotryž wobsahowu džěławosć w rěčnych seminarach pohubjeńša. Tež přidružnicy, kotřiž serbšćinu na stopjenju maćeršćiny njewobknježa, žadaja sej rjadowanje, kotrež tomu wotpowěduje. W diskusiji so namjetowaše, za studij sorabistiki propedeutikum zawjesć. Z nim by so studentam (wosebje tym bjez maćernorěčnych znajomosćow serbšćiny) dała móžnosć, sej serbske rěčne kmanosće přiswojić a z tym zakład za studij sorabistiki abo wučerstwa stworić.

Tohorunja jako problematiske wobhladujemy wuhotowanje instituta. Personalny kluč a falowacy maćernorěčni fachowcy rěčny rum studentow přidatnje pomjeńšuja. Wjacore předmjety (na přikład kubłanske wědomosće) podawaja so studentam w němčinje. Wot prof. Warnarja předwidžane přeprofilowanje wosebiteho slědźenišća za sorabistiku do směra powšitkowneho instituta za mjeńšinowe rěče ani studentow ani Domowinu njepřeswědča. Jako Domowina to jasnje wotpokazujemy.

Wosebity problem, kotremuž je so předewšěm Serbske šulske towarstwo wěnowało, je problematika přidružnikow wučerstwa. Za to je institut přidatne móžnosće wukubłanja stworił. Z tym

zeskutkowanja so wotpohlad sakskeho knježerstwa, přidatne móžnosće zdobywanja wučerskeho dorosta zarjadować.

Naspomnić ma so tež rozmołwne koło, kotrež so 01.03.2016 w Lipsku přewjedže. Na nje přeprosyt bě

profesor Edward Warnar. W běhu posedženja nartčachu so wšelake problemy, kaž na přikład falowaca móžnosć participowanja studentow na planowanju studija abo njewobstejace rozmołwne koło w instituće, přez kotrež pomocu by so poměr mjez institutom a studentami skrućić hodžał.

5. Kultura a wuměštwa Kultura a wuměštwa

Nadawki, kenž su wusměrnjone na spěchowanje a wuwijanje kulturnego žěta a wuměštwa a turizma.

Nadawki, kotrež su wusměrjene na spěchowanje a wuwijanje serbskeho kulturneho dźěta a wuměštwa a turizma.

5.1. Nadawki na krotki cas / Krótkodobne nadawki

5.1.1. Domowina wuwolajo pši gózbje 200. pósmjertneho narodneho dnja Jana Arnošta Smolerja (03.03.2016) lěto 2016 k "Smolerjowemu lětoju". Zwězkowe předsedarstwo wuwija k tomu gromaže ze župami, towaristwami a serbskimi institucijami wótpowědujucy koncept až do kónca lěta 2015.

Domowina wuwola składnostnje 200. posmjertnych narodnin Jana Arnošta Smolerja (03.03.2016) lěto 2016 jako "Leto Smolerja". Zwjazkowe předsydstwo wuwija za to zhromadnje ze župami, towarstwami a serbskimi institucijami wótpowědny koncept hač do kónca lěta 2015.

Wjacore zarjadowanja su towarstwa a institucije pod tutym hesłom přewjedli. Domowina je so na jich koordinaciji wobdźěliła a zarjadowanja po swojich móžnosćach podpěrowała. Zdobom pak ma so na samostatnu aktiwitu towarstwow a institucijow pokazać. To je najlepší dopokaz, zo sej serbski lud Smolerja česćuje. W zhromadnym dźěle z wjednistwami serbskich institucijow nastaj lětak, kotryž skićeše přehlad wo wšitkich zarjadowanjach.

Swjedženske zarjadowanja składnostnje 200. posmjertnych narodnin Jana Arnošta Smolerja:

12.02.2016 „... wuslědženje a zachowanje najdróšeho poklada“ Jan Arnošt Smoler (1816 – 1884) a jeho zběrka ludowych pěsnjow w Domje Zejlerja a Smolerja, Łaz zarjadowar: Spěchowanske towarstwo zetkanišća „Dom Zejlerja a Smolerja“ z. t.

03.03.2016
Spominanje při Smolerjowym pomniku na Lubijskej w Budyšinje
zarjadowar: župa „Jan Arnošt Smoler“ Budyšin

03.03.2016
„Jan Arnošt Smoler – přeni serbski kniharnik-basnik a přetožowar“ w Smolerjec kniharni - zarjadowar: LND a Přeceljo Smolerjec kniharnje z. t.

05.03.2016 Swjedženska akademija Maćicy Serbskeje na česć Jana Arnošta Smolerja
- spominanje při rowje Smolerja na Budyskim Hrodžišku
- swjedženska akademija Maćicy Serbskeje na česć Jana Arnošta Smolerja w Serbskim muzeju Budyšin

-přijeće w hosćencu „Burghof“ zarjadowar: Maćica Serbska z. t.

18.03.2016 „W' Łazu w hornjej korčmičce“
wosebity koncert składnostnje 200. narodnin
Jana Arnošta Smolerja w ewangelskej cyrkwi
we Łazu
zarjadowar: Serbski ludowy ansambl a

Spěchowanske towarstwo zetkanišća „Dom
Zejlerja a Smolerja“ z. t.

24.06.2016
Budyska nóc poezije w Starej wodarni w
Budyšinje
zarjadowar: Zwjazk serbskich wumětcow z. t.

5.1.2. Domowina se za to zasajžuju, až se zastojnstwowa pódpěra za kulturne aktiwity a projekty regionalnych a nadregionalnych towarstwow, ako teke na bazy ředuju a zmócnijo. W tom zwisku ma se pótrjeba gromaže z člonkojskimi towarstwami zwěšćić.

Domowina so za to zasadźuje, zo so zarjadniska podpěra za kulturne aktiwity a projekty regionalnych a nadregionalnych towarstwow kaž tež na bazy řaduje a zesylnja. W tutym zwisku ma so potřeba hromadže z člonskimi towarstwami zwěšćić.

Zarjadniska podpěra za kulturne aktiwity a projekty regionalnych a nadregionalnych towarstwow je ze stron Domowinskeho zarjada wobmjezowana. Wot lěta 1996 nimamy w strukturje hižo projektnych managerow. Woni su do załožboweho zarjeda zapřijeći. Za wulkoprojekty, hdžež je Domowina z nošerjom, kaž Mjezynarodny folklorny festival, Europeada a dalše, zasadźujemy kapacitu Domowinskeho zarjada na wěsty čas w kooperatiwnym zhromadnym dźěle ze zarjadam załožby. Podpěra župow a fachowych specifiskich towarstwow při zwoprawdženju swójskich projektow wobmjezuje so na minimum. Wobzamknjenje załožboweje rady, zo maja so Serbska kulturna informacija a tře projektni managerojo wot załožby do Domowinu přerjadować, njebu dotal realizowane. Přičiny za to běchu w zaštosći swobodna wola jednotlivych sobudžećačerjow załožby resp. njeruna financelna situacija hladajo na přestajnych zarjada Domowiny a załožby nastupajo starobne zastaranje. Tutón rozděl je mjeztym wotstronjeny - při wšěm pak je trjeba, z nowym załožbowym direktorom wo tutym wobzamknjenju dale jednać a wuměnjena stworić, zo by přewzaće tutych kapacitow do struktury Domowiny w přezjednosći móžne było. Tute mocy měli so jako poslužbowa agentura resp. samostatny wotrjad za projektny management instalować, ke kotremuž maja wšitke župy a specifiske towarstwa jenaki přistup. Njedźiwajcy toho poskića zarjad Domowiny poslužby z wobšěrnym składom informacijow a kontaktow, tak zo hodža so projekty wuspěšnje přewjesć. Druhdy pomha hižo pokiwi, na koho měł so zajimc wobroćić abo hdže su wotpowědne spěchowanske srědki k dispoziciji.

5.1.3. Domowina rozšyrjujo wědu wó serbskich naložkach a jich pšewježenje pódpěrujo. Rownocasnje pokazujo na status toś tych ako imaterielne kulturne derbstwo Nimskeje.

Domowina šěri wědu wo serbskich naložkach a jich přewjedženje podpěruje. Zdobom pokazuje na jich status jako imaterielne kulturne herbstwo Němskeje.

Šěrjenje a spěchowanje serbskich naložkow je bytostny nadawk kulturnych čělesow w třěšnym zwjazku a zwonka njeho.

Serbja su so přez Domowinu wuspěšnje wo zapisanje naložkow jako imaterielne kulturne herbstwo (IKH) na lisćinu Zwjazkoweje republiky Němskeje prócowali. Wužiwanje IKH-loga na wšelkich publikacijach pomha wědu wo tutym statusu šěrić.

Tuchwilu produkuj so z pomocu filmoweho studija Sorabija a Założby za serbski lud krótke filmy wo naložkach. Tež Domowina a Serbski Institut stej wobsahje do produkcije zapřijatej. Projekt so w běhu lěta 2017 skónči. Film wo naložkach Delnjeje Łužicy je hižo w lěće 2016 nastał. 2015 přewjedže so kolokwij k tutej temje we wobłuku folklorneho festiwala Łužica. Wothłós běše dobry, tak zo planujemy tajki kolokwij tež na přichodnych festiwalach. Šěrjenje wědy wo naložkach jako imaterielne kulturne herbstwo zwostanje tež w přichodže nadawk Domowiny, wšako tči w tym wulki potencial wuwědomjenja bohatosće serbskeje kultury a rěče a słuži zdobom sylnjenju serbskeho sebjewědomja.

5.2. Nadawki na dlejšy cas / Dležodobne nadawki

5.2.1. Domowina wježo gromaže z fachowymi krejzami, statnymi instancami a politiskimi zastupnistwami dialog wó wužaržowanju a dalšnem profilěrowanju serbskich institucijow do pšichoda.

Domowina wjedže zhromadnje ze fachowymi kruhami, statnymi instancami a politiskimi zastupnistwami dialog wo wudźeržowanju a dalšim profilowanju serbskich institucijow do pšichoda.

Politiske lobby-džěto za zaručenje zakładnych wuměńjenjow za zachowanje a dalše profilowanje serbskich institucijow smy tež w zwisku z wobzamknjenjom noweho financneho zrěčenja Założby za serbski lud wukonjeli. Mjeztym bu financne zrěčenje podpisane, kiž płaći hač do lěta 2020. W spěchowanju přez Zwjazk a krajej wotbłyščuje so zasadnje solidna baza, kotraž pak njewobkedźbuje móžne zwyżenje wěcnych kóštow a tarifow w jednotliwych institucijach. To woznamjenja, zo ma so wote wšeho spočatka zlutniwje ze srědkami wobchadžeć. Za profilowanje resp. nowe wobsahi a přidatne pola skutkowanja, tež na projektnym polu, srědki z tuteho zrěčenja njedosahaja. Tohodla je wažne, so dale tež wo srědki třěchich prócować, štož je Domowina kóžde lěto z wuspěchom činiła. Dalše rezerwy widźimy w kooperatiwnym zhromadnym džěle wšelakich institucijow, na př. SLA a NSLDž nast. techniske wuměńjenja, předań lisćikow a dalše. Nastupajo nowe medije je trěbna kooperacija wšitkich institucijow ze załožbu, zo bychu so jednotne efektiwne struktury na tutym polu natwarjeli a wužiwać móhli. Wuše kooperatiwne zhromadne džěto mjez fachowymi

towarstwami a institucijemi měto być zhromadny zajim při zachowanju profesionalneje serbskeje kultury. (Hlej tež dypk 7.1.4.)

5.2.2. Župy a towaristwa pódpěruju a organizěruju mjazsobne wuměny a zmakejanja. Z tym ma se skšušić wěda a rozměše za kulturne a regionalne wósebnosći wšych regionow Łužyce.

Župy a towaristwa podpěruja a organizuja mjezsobnu wuměnu a zetkanja. Z tym ma so skrućić wěda a zrozumjenje za kulturne a regionalne wosebitosće wšitkich regionow Łužicy.

Župa “Michał Hórnik” organizuje za swoje člonstwo kóždy lěto kubłansku jězbu do drugeje župy abo k Domowinje přislušacemu/spřečelenemu towarstwu we wukraju. 2013 wopytachu župu “Jakub Lorenc-Zalěski” a domchowanku na Njepilic dworje w Rownom. 2014 pobychu na zarjadowanju “Superkokot” kaž tež w muzeju w Dešnje w Delnjej Łužicy. 2015 běchu w Stróži w Budyskej župje. 2016 přewjedzechu přez “Společnost přátel Lužice“ derje organizowanu kubłansku jězbu do Prahi. Młodžinski koordinator w Delnjej Łužicy organizuje kóždy lěto wopyt młodostnych na Budyskej schadźowance.

Tež za wobdźělenje na wolejbalowym turněrje spytamy druge regiony nawabić.

Tež fachowe towaristwa, kaž na přikład Zwjazk serbskich rjemjeslnikow a předewzaćelow, pěstuja prawidlownu wuměnu mjez Hornjeje a Delnjej Łužicy. Zjimajo hodži so zwěsćić, zo drje bě tójšto jednotliwych předewzaćow, ale w tutym dypku tči hišće wjetši potencial, kotryž móht so na přikład z podpěru regionalnych rěčnikow lěpje budzić.

5.2.3. Domowina spěchujo zachowanje a woplěwanje wšych serbskich nałogow, wótpowědujucy lisćinje za ščit imaterielneho kulturnego derbstwa Němskeje. Wóna procujo se wó zapisk toś tych na lisćinje UNESCO.

Domowina spěchuje zachowanje a pěstowanje serbskich nałožkow, na lisćinje za škit imaterielneho kulturneho derbstwa Němskeje. Prócuje so jich wo zapisk na lisćinje Unesco.

Medijowa informacija z dnja 12.12.2014

Serbske nałožki nětko w zapisu imaterielneho kulturneho namrěwstwa Němskeje Němska při wza 27 tradicijow a formow wědy do swójeho noweho zapisa imaterielneho kulturneho derbstwa a zwoprawdža z tym wotpowědne zrěčenje UNESCO. Wo tym informuje nětko němska komisija UNESCO. Mjez 27 mjenowanymi su tež serbske nałožki Hornjeje, srjedźneje a Delnjeje Łužicy. »Wjeselimy so jara, zo je so to poradźilo. Hižo z tutym krokom smy docpěli wjetše připóznaće a zjawn kedźbnosć za naše žiwe kulturne namrěwstwo«, praji džensa předsyda Domowiny Dawid Statnik.

Domowina je w nowembrje 2013 z pomocu Serbskeho instituta próstwu wo připóznaće serbskich nałožkow němskej komisiji UNESCO zapodała. Na kulturnej konferency, kiž wotmě so we wobłuku kongresa CIOFF dnja 23.10.2014 w Budyšinje, wuradźowachu wo tym, na kotre wašnje hodži so k zachowanju njematerielneho kulturneho namrěwstwa přinošować. Na próstwu Domowiny přednošowachu tam kulturni wědomostnicy Serbskeho instituta dr. Ines Kellerowa, dr. Theresa Jacobsowa a dr. Fabian Jacobs na temu »Intangible Cultural Heritage and Sorbs – a new handling with cultural heritage?«

Nadawk hodži so tuž jako spjelnjeny wobhladować. Srjedźodobnje móhtla so próstwa wo při wzaće “Serbskich nałožkow w kołoběhu lěta” na mjezynarodnu UNESCO lisćinu stajić. Za to pak su wobšěrne přihoty a wotpowědne capacity trěbne.

5.2.4. Domowina pódpěrujo dalšne kulturne wjeraški, ako folklorne, žiwadłowe, chore, sportowe, młožinske a druge festiwale abo zlěty pó cełej Łužicy. Wóna napominajo w pśigótach a pšewježenju toś tych woplěwaś wuske kooperacije mjazy towarzistwami a serbskimi institucijami.

Domowina pódpěruje dalše kulturne wjerški, kaž folklorne, dźiwadłowe, chórowe, sportowe, młodžinske a druge festiwale abo zlěty po cyłej Łužicy. Namotwja k tomu, při pŕihotach a pŕewjedženju pěstować wuske kooperacije mjez towarzistwami a serbskimi institucijami.

Kulturne žiwjenje Serbow je bohate a wuraz čiteje duše našeho luda. Wopŕija najwšelakoriše wobłuki – folkloru, tworjace wumětstwo, hudźbu, sport abo dźiwadźelenje. Mnohe z tutych aktiwitow wukonjeja ludžo na bazy – w towarzistwach, institucijach abo priwatne wosoby:

- Janšojski festiwal
- festiwal dudakow w Slepom
- folklorny festiwal “Łužica”
- Europeada
- schadźowanka
- oratorije
- passion
- zhromadne chórowe koncerty
- zarjadowanja ZSW
- Power Serb
- lěto Jurja Brězana
- lěto Smolerja
- schadźowanki za swójby

Pozitiwnje wowliwować spytamy poskitk z koordinowanjom informacijow.

Z nowej internetnej prezencu Domowiny bu tež protyka zestajana, kotraž wšitkim zajimcam zmóžnja, tam swoje terminy zapisać. Z tym skića so cyłkowy přehlad a zarjadowanja hodža so lěpje koordinować.

Tež Załožba za serbski lud planuje podobny kalendar. Wotpohlad je, zo so wobě protyce synchronizujetej a tak hišće šěrši kruh zajimcow narěči.

5.2.5. Z kulturnej wuměnu a zajězdami wužaržuju Domowina do wukraja kulturne kontakty. Z tym pówušujo kulturnu identifikaciju a swětawótwrjonosć Serbow.

Z kulturnej wuměnu a wuprawami pěstuje Domowina a kulturne styki do wukraja. Tak pŕisporja kulturnu identifikaciju a swětawotewrjenosć Serbow.

Spěchowanje serbskeje kultury a serbskeho wumětstwa je wažny stołp sylnjenja identity Serbow. W Domowinje spěchujemy po našich móžnosćach načasne wumětstwo, ale tež ludowu kulturu. Při tym mětoj serbska kultura a wumětstwo wažny póstanc našeho luda we Łužicy a zwonka njeje być.

Domowina spěchuje zwiski mjez Serbami kaž tež z druhimi mjeńšinami a narodami. Kulturna wuměna, wopyty kaž tež mjezsobne zeznaće słuža k skrućenju identity Serbow. Wosebje naši słowjanscy bratŕa a sotry měli nam dale ze sylnym partnerom być. Prócujemy so wo zachowanje dotalnych kontaktow a witamy nowe kulturne styki.

Delegowanje a kulturna wuměna staj wažnej kulturnopolitiskej srědkaj Domowiny. Z tym skića so Serbam móžnosć, za serbsku kulturu a rěč zwonka Łužicy wabić a spěchować kulturnu wuměnu z druhimi narodami.

Slěduje přehlad wo delegowanju a kulturnej wuměnje doby 2013 do 2016

doba	štó	dokal	přičina
23.03.2013	Pawk z. t.	Grou / Nižozemska	MENS, jutrowny seminar
31.05.-02.06.2013	dr. Norbergowa a knjez Geis	Praha	delnjoserbski kulturny džeń / přednoški
26.06.-30.06.2013	Serbska rejoyanska skupina Smjerdžaca / skupina Sprewjan	Finska	
14.07. – 29.07.13	Berlinska dróha, Čorna krušwa	Pólska / Ukraina	
28.09.-29.09.2013	Alojs Šořta a Jankahanka	Praha	Serbski wječor w Praze a wustajeńca + koncert
29.09.-12.10.2013	Serbska drastowa skupina Strobice	Kanada	
08.-13.10.2013	Pawk z. t.	Pecs / HU	Nazymski seminar
25.10.2013	delegacija	Mexico, Sacategas	CIOFF-KONGRESS
nazymu 2013	kulturna skupina	Opole / PL	Serbske dny
31.08.2013	Horjany	Havelberg	
30.08.-01.09.2013	Serbska narodna drastowa skupina Židžino z. t.	Goslar	
12.-18.04.2014	Pawk z. t.	Opole / PL	MENS / jutrowny seminar
22.-23.05.2014	Towarstwo stareje serbskeje ludoweje hudźby	Póznań	Komitet Nauk Etnologicznych PAN konferencję naukową
20.-22.06.2014	Chróšćanscy muzikanća	Štětí / CZ	FEDO-festiwal / město Štětí
08.08. – 13.08.2014	chór „Łužyca“	Goričan / Zagreb	kulturny centrum „Zadružni dom“ / Zagreb
09.-10.08.2014	Serbeat	Namystów	Kulturny džeń
10.-18.08.2014	Serbska rejoyanska skupina Smjerdžaca	Portugalska	International Folklore Festival of Azores 2014
11.-17.08.2014	Pawk z. t.	Makedonska	MENS, Voices of Europe
07.09.2014	Serbski muski chór Delany	Großenhain	Džeń Sachsow
02.-04.10.2014	chór z Baški	Radwor	chór Meja
28.03.–3.04.2015	Pawk z. t.	Rumunska	MENS, jutrowny seminar
17.-18.04.2015	Serbski folklorny ansambl Wudwor	Berlin	DGV / FörderKongress für TanzKULTUR
30.05.2015	Folklorny ansambl Slepó	Praha / CZ	Narodny Muzej / Praha
28.06.2015	Delnjoserbski džěčacy ansambl	Lipsk	Eur. Stiftung der Rahn Dittrich Group
17.-18.07.2015	Chróšćanscy muzikanća	Delnja Sakska	Wendlandženko

05.-10.08.2015	Serbska rejoyanska skupina Smjerdžaca	Rumunska	Centrul Judetean de Cultura, CIOFF
19.-24.08.2015	Serbski folklorny ansambl Wudwor (SFAW)	Rumunska	Festivalul Folcloric Szent Istvan
04.-06.09.2015	chór Delany	Wurzen	Džeń Sachsow
27.09.2015	Spěchowansku kruh za serbsku ludowu kulturu	Texas	Texas Wendisch heritage society
03.10.2015	Serbska rejoyanska skupina Smjerdžaca	Praha	Němcy w Čěskej
13.10.-18.10.2015	Pawk z. t.	Flensburg	MENS, nazymski seminar
21.-22.03.2015	čěska dźiwadłowa skupina Nepřijatelní w Chrósćicach	Chrósćicy	Serbska lajska dźiwadłowa skupina Chrósćicy
19.07.-21.07.2015	Spálené Poříčí	Ralbicy	Sokoł Ralbicy / Hórki - jubilej
28.04.2015	delegacija z Wendlanda we Łužicy	Budyšin	Domowina
14.-17.01.2016	Serbski folklorny ansambl Wudwor	Sewjery Šleswig	Bund deutscher Nordschleswiger
14.-17.01.2016	Pawk z. t.	Sewjery Šleswig	Bund deutscher Nordschleswiger, serbske lěto
10.03.2016	Pawk z. t.	Sewjery Šleswig	Bund deutscher Nordschleswiger, serbske lěto
19.03.-25.03.2016	Pawk z. t.	Fünfkirchen	MENS, jutrowny seminar
měrc 2016	Towarstwo Cyrila a Metoda z. t.	Cieszyn / PL	kongres Europasion
15.-18.04.2016	Delnjoserbski dźěćacy ansambl z. t.	Wulka Britaniska	Southend Boys´ and Girls´ Choir
11.06.2016	Chrósćanscy muzikanća	Kolín / CZ	tamniši zarjadowar festiwala
08.-09.07.2016	Serbska rejoyanska skupina Smjerdžacy	Rakuska	Slovensko prostwetno družtvo Šentrjanž
07.-14.08.2016	Pawk z. t.	Ruska	MENS, Diversity festiwal
20.08.2016	Serbska rejoyanska skupina Ćisk	Wendland	Město Lüchow/Die Oewepeters
04.09.2016	chór Delany	Limbach-Oberfrohna	Džeń Sachsow
01.10.2016	Křesćan Krawc a zastupj. župy "Michał Hórnik" Kamjenc	Žary	Žary
11.-18.10.2016	Serbska rejoyanska skupina Smjerdžaca	Neu Delhi / Indiska	Shrustii / Multicultural Centre
9.-11.09.2016	Chór Meja / Baški	Radwor	Chór Meja
19.-21.08.2016	Přezpólni / Serbski folklorny ansambl Wudwor a VOJAR / CZ	Chrósćicy	Přezpólni
18. - 24.02.2017	Pawk z. t.	Trst, Triest	MENS, Kick-Off

5.2.6. Domowina pódpěrujo łagodny turizm, pšez kótaryž zmóžnijo se góscam serbsku kulturu we Łužicy awtentiski zeznaš. Rownocasnje jo zwólniwa, pši wutwórjenju nowych pórucenjow póražowaš.

Domowina podpěruje łahodny turizm, kotryž hosćom zmóžnja serbsku kulturu we Łužicy awtentisce zeznawaš. Zdobom je zwólniwa, při wutworjenju nowych poskitkow poradźowaš.

Aktualnje njeje wosebitych aktiwitow ze stron Domowinskeho wuběrka za gospodarstwo a infrastrukturu trěbnych. Referent informowaše wo stajnych aktiwitach za „łahodny turizm”. Serbja su w slědowacych zwjazkach Delnjeje a Hornjeje Łužicy zastupjeni:

- Turistiski zwjazk Błóta
- Delnołužiski turistiski zwjazk
- Turistiski zwjazk Hornja Łužica/Delnja Šleska
- přirada za koncept wuwica gmejnow Trjebin, Slepó a Džěwin

Mamy tež kooperaciske zrěčenje z Marketingowej towaršnosću Hornja Łužica (MGO) a Zwjazkom za serbski kulturny turizm.

Prěnjemu zetkanju předsydy Domowiny a noweho šefa MGO Olafa Franke dnja 13.4.16 maja dalše slědowaš. Temy zetkanja běchu mjez druhim móžnosće spěchowanja serbskeje rěče jako kriterij za spožčenje hospodarskich mytow, wobdžělenje Serbow na projekće „modelowy region kulturny turizm“, dwurěčnosť we wozjewjenjach MGO, dalše wuwice turistiskich zwjazkow a regionalnych cyłkow za skručenje turizma.

6. Góspodarstwo Hospodarstwo

Nadawki, kótarychž wugbanje k tomu pšinosuju, aby se dwójo- abo wěcejrěčnosť wuwědomiła góspodarstwoju a regionalnemu wuwijeju ako wěcejgódnota a praktiski jawiła.

Nadawki, kotrychž zeskutkownjenje k tomu přinošuje, zo by so dwu- a wjacerěčnosť gospodarstwu a regionalnemu wuwicu jako wjacehódnota wuwědomiła a praktisce jewiła.

6.1. Nadawki na krotki cas / Krótkodobne nadawki

- 6.1.1. Domowina procujo se wó wutwórjenje zjawneho myta za pšedewzešarjow, kenž pšez zjawne wužywanje serbskeje rěcy, pšez zapšimješe serbskosći do firmoweje ideje ako teke do wugótowanja abo z pósrědnjenim wědy wó Serbach dwójorěčnosť a serbsku kulturu prezentěruju a wuwijaju.**
Domowina prócuje so wo wutworjenje zjawneho myta za pšedewzaćelow, kotřiž přez ze zjawnym wužiwanjom serbskeje rěče, zapřijećom serbskosće do firmoweje ideje kaž tež do wuhotowanja abo z posrědkowanjom wědy wo Serbach dwurěčnosť a serbsku kulturu prezentuja a wuwijaja.

Wuběrk gospodarstwo a infrastruktura wuwi přenje mysle resp. prašenja nastupajo wutworjenje zjawneho myta za spěchowanje serbskosće ze stron pšedewzaćelow. Za tutón zaměr měli so, tak wuběrk, tež druzy akterjo zdobyć. To by nahladnosći myta přinošowało. Zdobom pokaza so na to, zo je postajenje ciloweje skupiny trěbne a zo ma so definowaš, z čim móže so pšedewzaćel spěchowaš/motiwowaš (pjenježnje abo z lobbydžětom, wabjenjom za jeho produkty). Nimo toho doporuča, pola druhich narodnych mjeńšin rešeršowaš za móžnymi přikładami tajkeho myta.

Dyrbimy zwěšćić, zo je nadawk dale wotewrjeny a zo měš so wosebje do zamołwitosće wotpowědneho referenta zarjadowaš.

6.2. Nadawki na dlejšy cas / Dlešodobne nadawki

6.2.1. Domowina procujo se ze sobužětom we wótpowědnych gremiumach wó žiwanje na serbski aspekt pši nowem spěchowanskem programje LEADER za wšakorake regiony Łužyce (Górnołužyske gaty a góla, Łužyska jazorina, Błota, Sprjewja-Nysa).

Domowina prócuje so ze sobudžětom we wotpowědnych gremijach wo wobkedźbowanje serbskeho aspekta při nowym spěchowanskim programje LEADER za wšelake regiony Łužicy (Hornjołužiske haty a hola, Łužiska jězorina, Błota, Sprjewja-Nysa).

Sobužěto Domowiny w wšakorakich wuběrkach jednotliwych LEADER-regionow jo nadawk, kenž se běžnje wugba. Z tym jo serbski aspekt stawnje prezentny. Teke su se wótpowědne aspekty do spěchowanskich směrnicy zanjasi.

Dalej naražijo se, w lěše 2017 informelne zarědowanje z wuměnu nazgónjenjow mjazy serbskimi zastupnikami w LEADER-gremijach pšewjasć:

- Regionalny forum „Błota”
- Regionalna pširada regiony Sprjewja-Nysa – LEADER
- Rozsužecy wuběrk za region Górnołužyska góla a gaty (nosaf jo Towaristwo k wuwišu Górnołužyska góla a gaty z.t.)
- Rozsužecy wuběrk za region Łužyska jazorina

6.2.2. Domowina zasajžujo se za pšesajženje serbskich zajmow pši dalšnem wuwišu Łužyskeje jazorateje krajiny a turizma.

Domowina zasadźuje so za pšesadženje serbskich zajimow při dalšim wuwiću Łužiskeje jězoriny a turizma.

Zwěsćamy wšelake aktiwity jednotliwcow a towarstwow, w sumje pak posudźujemy je jako njedosahace a po ličbje słabe, jeli ma serbski kulturny turizm w tutej so wuwiwacej turistiskej kónčinje wažnu rólu hrać. Nimo poskitkow serbskich kulturnych čělesow je trjeba, nowe a dalše tajke poskitki wuwiwać, štož je jenož dlešodobnje ze zasadženjom přidatnych resursow móžne – na př. z pomocu LEADER-spěchowanja (hlej dypk 6.2.1.). Wot 3. kwartala 2016 sem džěta so na marketingowym planje za Łužisku jězorinu, hdžež su serbske naležnosće hač dotal z horjeka mjenowanych přičin jenož na kromje zapřijate.

Po tym, zo njebu we Łužiskej jězorinje dwurěčnosć we wodženskim systemje za kolesowarjow wobkedźbowata, zasadźuje so Domowiny za to, zo so w dalšim wuwiću wodženskeho systema Łužiskeje jězoriny dwurěčnosć wobkedźbuje. Za to je tež připrajenje zaměroweho zwjazka dóstała. Zwoprawdženje měta Domowina přewodzeć, na přikład tež ze sobudžětom zastupjerki našeho fachoweho towarstwa w džělowej skupinje “kultura” Turistiskeho zwjazka Łužiskeje jězoriny. Tam póndže tež dale wo to, zo mět serbski kulturny turizm tež wobstatk turizma jězoriny wostać. Njesměmy dowolić, zo so wšo redukuje na wodowy sport. To smy tež našim wotbagrowanym serbskim wjeskam dołžni. Tež při nastajenju master-plana za Hórnikočanski jězor a jeho wuwiće po saněrowanju maja so serbske naležnosće wobkedźbować. Při tym měli nas zastupjerjo komunow serbskeho sydlenkeho ruma podpěrować.

6.2.3. Rěčny centrum Witaj zasajžujo se zgromadnje z trěbnymi partnerjami za nažělanje serbskeje terminologije za góspodarstwo we Łužicy. Rownocasnje wabi serbskich pšedewzešarjow a pšekupcow k wužywanju teke serbskich pomjenowanjow.

Rěčny centrum WITAJ zasadžuje so zhromadnje z partnerjemi za nadžělanje serbskeje terminologije za hospodarstwo we Łužicy. Zdobom wabi serbskich pšedewzačelow a pšekupcow k wužywanju tež serbskich pomjenowanjow.

Aktualita rěče a wobstaće w ponowjacym so rěčnym rumje wotwisuje wot kmanosće rěče, so dynamiskemu wuwicu přiměrić. Čim mjeńša rěč je, čim ćešo bywa, nowe wobroty tworjeć. Tole začuwamy wšědnje a wšudže. Skazaš-li sej pola pjekarja “Berliner Schrippe” jewi so hnydom prašenje, što je serbske pomjenowanje za to. W tajkich situacijach jewitej so dwaj problemaj:

1. spad znajomosće serbskich wotpowědnikow
2. dominowanje słowow, kiž buchu po němskej strukturje tworjene a swójske wunamakanki.

RCW džěta stajnje na wudžětanju resp. wobdžětanju terminologijow za šulsku wučbu. Eksistuja terminologije za matematiku, biologiju, fyziku, chemiju, stawizny, geografiju, nabožinu, informatiku, socialnowědu, hudźbu a ručne džěto w hornjoserbšćinje.

Delnjoserbsce eksistuja terminologije za matematiku, stawizny, wěcnu wědu, sport, kompjuter, internet, e-mail a handy, hudźbu, etiku a za nabožinu.

W zwisku z projektami za powołansku orientaciju je RCW za šulerjow w Hornjej Łužicy dokumentaciju wo powołanjach a wukubłanskich móžnosćach wudać. Dokumentacija wopřija zakładnu terminologiju za slědowace powołanja: pjekar, zubny lěkar, blidar, šwalča, chorobna sotra/hladar chorych a starych, pěstowarka, rěznik a elektrikar.

The screenshot shows the Soblex online dictionary interface. At the top, there is a search bar with the text 'słownik' and a search button. Below the search bar, there are input fields for 'zdrońk słowa' (source), 'fleksiska' (flexion), 'řadownja' (order), and 'atributy a flagi' (attributes and flags). The 'fleksiska tabulka' (flexion table) is displayed below. The table has three columns: 'Gram. code', 'słownja forma' (word form), and 'žórło' (source). The table lists the declension forms for the word 'słownik' in the nominative singular, genitive singular, dative singular, accusative singular, instrumental singular, locative singular, vocative singular, nominative dual, genitive dual, dative dual, accusative dual, instrumental dual, and locative dual.

Gram. code	słownja forma	žórło
Nom/Sg	słownik	Volke2005
Gen/Sg	słownika	Volke2005
Dat/Sg	słownikej	
Acc/Sg	słownik	
Ins/Sg	słownikom	
Loc/Sg	słowniku	
Voc/Sg	słowniko	
Nom/Du	słownikaj	
Gen/Du	słownikow	
Dat/Du	słownikomaj	
Acc/Du	słownikaj	
Ins/Du	słownikomaj	
Loc/Du	słownikomaj	

Domowina je se zaměr stajiła, tež hospodarstwo a zarjady aktiwnje podpěrować (hlej tež pod dypkom 3.2.2). Nadawk zamołwić ma Rěčny centrum WITAJ.

W lěće 2010 je RCW wobšěrnju lisćinu z pjekarskimi wobrotami nadžěta, kotraž pak njebu dotal wozjewjena, dokelž njeje dokorigowana a wot Rěčneje komisije schwalena. Mnohotnosć zapřiječow a wobstajny rozrůst pomjenowanjow produktow přesahuje lektorske kapacity RCW a rěčnych wědomostnikow. Tohodla njebu prócowanje dotal na dalše wobtuki rozšěrjene.

Hladajo na wuwice digitalnych poskitkow pak so mjeztym tež prašenje jewi, hač je produkowanje brošurkow hišće prawy puć. Jako mjeztym standardny internetny słownik buštej stronje www.soblex.de za hornjoserbšćinu a www.niedersorbisch.de za delnjoserbšćinu wuwitej. Jeli so nadawkej pokročuje, měło so pruwować, hač njeje zarjadowanje wobrotow do knižnych a digitalnych słownikow lěpše postupowanje. Při tym měło so z ludźimi z hospodarstwa rěčeć, kotre wobroty měli to być. Čitarjej so zawěsće wuwědomi, zo njemóže to być jenož nadawk Rěčneho centruma WITAJ. Ale zdobom su w tutym zwisku tež tamne serbske institucije wužadane. Dotalne zhromadne postupowanje při wutworjenju digitalnych poskitkow je dopokaz toho, zo je za serbske institucije džěto w syći kmamy instrument, wukon džělawosće powjetšić.

7. Politiska participacija Politiska participacija

Napšawy, z kótarymiž ma Domowina ako kazniski pšipóznata powědarka pšawa a zajmy Serbow zastupowaš.

Naprawy, z kotrymiž ma Domowina jako zakonsce pšipóznata rěčnica prawa a zajimy Serbow zastupować.

7.1. Nadawki na krotki cas / Krótkodobne nadawki

7.1.1. Domowina pšewježo w lětoma 2016 a 2017 w zgromadnosći z Radu za nastupnosći Serbow pši Bramborskem krajnem sejmje a z Radu za serbske naležnosće Swobodneho stata Sakska 3. wuběžowanje “Rěcam pšichylona komuna - Serbska rěč jo žywa”.

Domowina přewjedže w lětomaj 2016 a 2017 w zhromadnosći z Radu za nastupnosći Serbow pši Bramborskem krajnem sejmje a z Radu za serbske naležnosće Swobodneho stata Sakska 3. wubědžowanje “Rěčam přichilena komuna - Serbska rěč je žywa”.

Tšeše komunalne wuběžowanje wótmějo se paralelnje w Sakskej a Bramborskej, tola wóno se we wobyma krajoma separatnje zachopijo, pšewježo a wugódnšijo.

Wuslědki wuběžowanja sakskich komunow

pšiwzeju se až do 31.12.2017. Wóno ma tomu služyš, až wuwijaju se nowe aktiwity a iniciatiwy k zmócnjenju prestiža serbskeje rěcy w zjawnosći. Spěchowanje wobgrozoneje serbskeje rěcy ze stron komunow a wobydlarstwa ma se wědobnje zmóčniš. Domowina bužo z pomocu swóich župow a regionalnych powědarkow zarědnistwa Domowiny toš to wuběžowanje pódpěraš. Žycimy se, až wobžěliju se pó móžnosći wšykne komuny serbskego sedleńskego ruma Bramborskeje a Sakskeje na toš tej rěč spěchujucej akciji ze swójskimi idejami.

Wupominanje w Dolnej Łužicy bužo, wobrošiš se teke na nowe pšistušne gmejny serbskego sedleńskego ruma a je k wobžělenju pógnuš. Dalšne informacije dajotej Serbskej raže a mógu se teke pšez internetowy bok Domowiny wótwołaš.

7.1.2. Domowina pšewóžijo w Bramborskej proces zwopšawdnjenja nowelěrowaneje Serbskeje kazni Bramborskeje a analyžerujo jeje wuslědki w pširoownowanju z doněntnym pšawniskim ramikom.

Domowina přewodźuje w Braniborskej proces zwoprawdženja nowelěrowaneho Serbskeho zakonja Braniborskeje a analyzuje jeho wuslědki w pširunanju z dotalnym prawniskim ramikom.

Prědny žěl nadawka góži se ako dopołnjony wobglědaš. Nowa serbska kazń jo wobražila Serbskej raže a Domowinje wšake nowe nadawki. W přědnymi lětoma stej to głownje

byłej organizacja a pšewježenje wólbow do Serbskeje rady a nowopóstajenje serbskego sedleńskego ruma. Ako doněta pozitiwnje stej se wustatkowatej jasne póstajenje/ pšípóznaše Domowiny ako kšywowy zwězk a z tym ako zastupnica zajmow serbskego luda (na zakłaže § 4a) a móžnosć zastupowanja Domowiny w šulskich konferencach tych šulow, ak pórucyju bilingualnu serbskorěčnu fachowu wucbu.

Analyza nowelěrowanja kazni njejo se doněta pšewjadła, wšako njejsu se dotychměst hyšći wšykne pódrědowane póstajenja zawjadli. Teke musy se nejpperwej změnjone wólbje Serbskeje rady pšewjasć a wugódnosć. Drugii žěl nadawka ma se pótakem hyšći pšewjasć.

7.1.3. Domowina jo w Bramborskej zawěsćiła pšewježenje listowych wólbow Rady za nastupnosći Serbow pši Bramborskem krajnem sejmje w lěće 2015 w zagronitosći wót njeje pówołanego wólbneho wuběrka. Z nowowuzwolonym gremiumom procuju se wo zgromadne žěto na dobro Serbow w Bramborskej.

Domowina je w Braniborskej přewjedženje listowych wólbow Rady za nastupnosći Serbow pši Bramborskem krajnem sejmje w lěće 2015 w zamotwitosći wot njeje powołanego wólbneho wuběrka zaručiła. Z nowowuzwolonym gremijom prócuje so wo zhromadnje džěto na dobro Serbow w Braniborskej.

Modus pšewježenja wólbow do Serbskeje rady jo było nowum za Serbow w Dolnej Łužycy. Žurne žěto organizacije jo pšewzeł wólbny wuběrk, w kótaremž su statkowali cesnoamtske luže ze serbskego žywjennja. Zwěsćiś ma se, až ma se wósebnje finacielne wugótowanje resp. modus za zarownanje wudawkow wuběrka polěpšyś. How su musali jogo cesnoamtske cłonki cesto dosć samo wusoke sumy pšedfinancěrowaś pjerwej až jo zagronite ministerstwo jim pjenjeze wupłašiło. A to, lěcorownož su měli za wólbje póstajony budget. Pšedewšym k wónemu dypkoju jo było planowane wugódnosćenje z Ministerstwom nutšikownego. Bóžko njejo se k tomu hyšći žeden termin namakał.

Domowina jo wólbje z pomocu župy Dolna Łužyca a ze zarědnistwom Domowiny aktiwnje pódpěrała.

Wólbny cas jo se 31.05.2015 kónčył. Do wólbneho registra jo se 1602 wósobow zapisało. W ceťku jo se 1245 głosowańskich lisćikow zapódali.

Dalšne statistiske daty wólbneho wuslědka mógu se pód slědujucu adresu wótwołaś: <http://www.swg-brandenburg.de/images/pdf/wugodnosenje.pdf>

Zgromadne žěto z nowowuzwóloneju radu woplěwa Domowina głownje pšez zastupnikow Domowiny w raže samej. Kšywowy zwězk jo wótwórjony napšešiwo wšyknym dopórcenjam a naraženjam rady. W wšednem žěle wopytaju na to žiwaś, aby kompetence rady a Domowiny jasnje wótgranicowali. Pši tom wopokazujo se napšašowańska kompetenca rady w krajnem sejmje ako dobry instrument słyšanja a gromaženja informacijow. Zamóžnosć, zgromadne žěto wugbaś móć, wopokazujo se cesto w nastupnosćach, w kótarychž muse Serby wšakorake politiske drogi rownocasnje kšacaś, aby wótgłědany cel dojspili. Domowina wiži w raže za to spuščobnu a zamóžnu partnarku. Wupominanja pšichoda mógu se tak na dobrej bazy dowěry zmejstrowaś.

7.1.4. Domowina zasajžujo se za wótzamknjenje nowego financneho dogrona k spěchowanjmu Załožby za serbski lud, kenž ma wót lěta 2016 sem plaćiwość.

Domowina zasadźuje so za wotzamknjenje noweho financneho dojednaja k spěchowanjmu Załožby za serbski lud, kotrež ma wot lěta 2016 sem plaćiwość.

Třeće dojednanje wo zhromadnym financowanju Załožby za serbski lud bu 15.02.2016 w Berlinje podpisane. Podpisowarjo běchu zwjazkowy minister Thomas de Maizière a ministerskaj prezidentaj Stanisław Tilich a dr. Dietmar Woidke. Přitomni běchu mnozy zastupjerjo politiki, medijow kaž tež zastupjerjo Domowiny a serbskich institucijow. Džak słuša wšitkim prócowarjam w parlamentach na zwjazkowej a

na runinomje krajow, kotřiž so za tute zrěčenje zasadźowachu. Runje tak słuša džak wšitkim spěchowarjam w hospodarskim wuběrku zwjazkowego sejma. Nětko je na nas, wopokazanu dowěru do džěla Serbow z widom do přichoda a dobrymi idejemi na dobro serbskeho ludu zwoprawdźeć. Mamy z nowym zrěčenjom wěstosć planowanja hač do lěta 2020.

Zasadne prašenje w běhu prócowanja wo nowe financne zrěčenje bě, hač hodži so projektne spěchowanje do institucionalneho spěchowanja přetworić. Z tym bychu so zwyżenje kóštow a tarifowe stopnjowanja w zrěčenjach přistajenych přez awtomatiske lětnje přiměrjenje spěchowanja wotpopadnyć hodźeli. Dla „omnibusowego systema“ financneho ministerstwa Zwjazka, kotryž wopisuje zasadu, zo ministerstwo jenož potom dalšeho institucionalnje spěčuje, jeli so druhe institucionelne spěchowanje na projektne přeměni, so tole njeporadźi.

Hižo nětko wothłosuje so Domowina ze Załožbu za serbski lud wo dalšim postupowanju za spěchowansku dobu wot lěta 2020. Při tym mamy zhromadnje naše wobsahowe argumenty wosebje za trěbne lětnje stopnjowanje přiražkow zběrać a je wotpowědnje podkłasć.

Hlej k tutomu dypkej tež pod 5.2.1.

7.1.5. Domowina procujo se znowa wó serbsku zastupjarku/serbskego zastupjarja w medijowej radže MDR za pšichodnu wólbnu periodu.

Domowina prócuje so znowa wo serbskeho zastupjerja/serbsku zastupjerku w medijowej radže MDR za přichodnu wólbnu dobu.

Naše prócowanja wo mandat w rozhtosowej radže so wospjet radźili njejsu, byrnjež smy zaměrnje lobby-džěto w rjadach frakcije CDU Sakskeho krajneho sejma wukonjeli. Koaliciski partner SPD je tomu zadžěwał, zo dóstanu Serbja w nětčišej legislatiwje mandat. Nadawk za přichod wostawa, so w zwisku z ewaluaciju zakonja za sćelaki MDR w lěće 2017 wo krute městno w radže prócować. Tute lobby-džěto smy hižo dlěši čas zaměrnje činili. Wot zamołwiteho frakcije CDU mamy připrajenje, zo budže so tole wobkedžbować. Při wšěm optimizmje pak dyrbimy wočaknyć, wšako jedna so wo zrěčenje mjez třomi krajemi, w kotrychž kruhu je Sakska jenički kraj z narodnej mjeńšinu, štož sej wužaduje, tamnej krajaj za tutu naležnosć sensibilizować. W tutym nastupanju smy z knježerstwom w stajnej rozmołwje.

7.1.6. Domowina procujo se w projektowem źěle wó wuspěšne nawabjenje třešich srědkow.

Domowina prócuje so w projektowym dźěle wo nawabjenje třećich srědkow.

Naša stajna próca, wobstarać srědki třećich na projektnym polu, so kóždy lěto w bilancy našeje džěławosće jewi. W lěće 2015 je so poradźiło, 366.000,00 € za projekty organizować. W lěće 2016 bě to 625.985,33 €. Z toho bu 530.000,00 € přetrjebanych. Přiwšěm widźimy rezerwy, w zhromadnym prócowanju z towarstwami srědki třećich organizować. Žórta za to su na přikład Česko-němski fonds přichoda za mjezy přesahowace česko-serbske projekty kaž tež spěchowanje přez CIL3 a dalše. Tuchwilu džěłamy na přehledže wo móžnosćach financelneho spěchowanja projektow ze serbskim kontekstom.

7.2. Nadawki na dlejšy cas / Dlěšodobne nadawki

7.2.1. Zwězkowe pśedsedarstwo pśespytujo w Sakskej pótřebu nowelěrowanja Serbskeje kazni ako teke dalšnych pšawniskich póstajenjow a twóri wó tom gromaže ze Serbskeju radu zwězujuce dopóručenja.

Zwjazkowe pśedsydstwo Domowiny pruwuje w Sakskej potrjebu nowelěrowanja Serbskeho zakonja kaž tež dalšich prawnskich postajenjow a twori tomu zhromadnje ze Serbskeju radu zwjazowace dopóručenje.

Hižo dnja 01.09.2014 zaběraše so wuběrk za prawniske naležnosće Zwjazkowneho pśedsydstwa Domowiny z wuskutkami a nazhonjenjemi nowelěrowaneho Serbskeho zakonja Braniborskeje a zdobom z namjetami za nowelěrowanje Serbskeho zakonja Sakskeje. Wuběrk orientowaše na dokładne wuhódnoćenje zwoprawdźenja zakonja w Braniborskej, na dołhodobnu diskusiju wo ewentualnych změnach a na móžne wobkedźbowanje trěbnych změnow w jednotliwych zakonjach Sakskeje bjez toho, zo by so Serbski zakon w blišim času nowelěrował.

Na přikład je Domowina na zakładze nazhonjenjow z Braniborskeje za nowelu šulského zakonja Sakskeje namjetowała, jako zastupnistwo w kubłanskich prašenjach zapisać dać “zastupnistwo zajimow Serbow po § 5 Serbskeho zakonja”, štož je faktisce Domowina. Tomu njeje so na kóncu we wšěch namjetach koalicijskeho načiska slědowało. Kompromisny namjet předwidži, zo so w zasadnych prašenjach serbskeho šulstwa a při přistajenju šulskich wjednikow nimo Domowiny tež jeje fachowe sobustawske towarstwo, Serbske šulske towarstwo z. t. słyši. W tutym zwisku by derje było, hdyž by so nowa baza mjezsobneje komunikacije na zakładze kooperacijskeho zrěčenja namakala. Zarjad Domowiny kaž tež Rěčny centrum WITAJ matej při tym centralnu rólu koordinacije informacijow přewzać a čestnohamtske cyłki aktiwnje podpěrować.

Po přikładze Braniborskeje zapodachmy namjet, zo měli w šulskich konferencach serbskich kubłanišćow a w šulach ze serbskim poskitkom serbscy zastupjerjo z poradźowacym hłosom sobu skutkować.

Hižo nazymu 2014 je wuběrk za prawniske naležnosće tež synopsu hladajo na nowelěrowany Serbski zakon Braniborskeje a sakski Serbski zakon z lěta 1999 wudžětať, zo bychu so lěpšiny a słabosće wotwažowali. Tuta synopsa měta so aktualizować a jako zakład dalšeje diskusije služić.

Po nowelěrowanju šulského zakonja Sakskeje a po 18. hłownej zhromadźiznje Domowiny, kotraž nowowólby organow Domowiny za dobu 2017 - 2021 přewjedže, by so nowe zwjazkowe pśedsydstwo na zakładze dotalnych přidžětow dale a konkretnišo z prašenjom nowelěrowanja Serbskeho zakonja zaběrać móhło. Nowe namjety bychu so stajne ze Serbskeju radu Sakskeje wotłósowali.

7.2.2. Domowina zasajźijo se za pšewježenje zgromadneje konference ze zastupnikami komunow dwójorěcneho sedleńskego ruma k pšawniskim pšašanjam serbskego luda a jich zwopšawdnjenju.

Domowina zasadźuje so za přewjedženje zhromadneje konferency ze zastupjerjemi komunow serbskeho sydlenkeho ruma wo prawnickich prašenjach serbskeho ludu a jich zwoprawdženju.

Južo w lěše 2014 jo kšěta Domowina zgromadnu konferencu Bramborskeje a Sakskeje z krajnymi radami, šoŕtami a zagronitymi za serbske nastaupnosći na zachopjeńku wólbneje doby 2014 - 2019 iniciěrowaš. K tomu pak njejo dojšło, dokulaž njejo w Bramborskej proces zwěšćenja pšislušnosći komunow k serbskemu sedleńskemu rumoju Bramborskeje na kóńcu był. Až do 31.05.2016 jo była hyšći góžba za wótpowědne pšosby.

Wótgłěd jo se do žělowych směrnicow Domowiny, kenž jo 17. głowna zgromažina pšed dwěma lětoma wobzamknuła, pšewzeł.

Pomjenjona konferenca mógła se zwězaš z 3. wuběžowanim “Rěcam pšichylona komuna - Serbska rěc jo žywa” w lěše 2017.

K tomu měli se wopšimješowe šěžyšća naražiš. Zarědnistwo Domowiny dejało pšigótowanja a pšewježenje konference pódpěrowaš.

7.2.3. Domowina wježo pšawidlowne wótgłosowanje z póražujucymi gremijami na pólu serbskich nastupnosćow pši boce wokrejsow a městow w Bramborskej a Sakskej. Wósebne wupominanje jo pši tom nałožowanje serbskeje rěcy w zastojnstwach zjawneje služby.

Domowina so z poradźowacymi gremijemi na polu serbskich naležnosćow poboku wokrejsow a městow w Braniborskej a Sakskej prawidlownje wothłosuje. Wosebite wužadanje je při tym nałožowanje serbskeje rěče w zarjadach zjawneje služby.

Hłowni akterjo při spjelnjenju tutoho nadawka su regionalni rěčnicy Domowiny. Nimo nich skutkuja tež zastupjerjo čłonskich towarstwow, čłonojo Zwjazkowneho předsydstwa Domowiny, předsyda Domowiny a dalši přistajeni zarjada w mjenowanych gremijach.

Tak wobdžěla so na přikład regionalna rěčnica Domowiny za teritorij župy “Handrij Zejler”, kotraž je zdobom rěčnica župneho předsydstwa, z poradźowacym hłosom na posedženjach Wojerowskeje přiřady za serbske naležnosće. Informuje wo aktiwitach župy a sprostkuje župnemu předsydstwu předewzaća přiřady. Z tym so wzajomne a zhromadne džěto poradźowaceho gremija města a župy garantuje. Přiřada spěchuje we wothłosowanju ze župu z wěcneho konta města “přiřazku za serbske projekty a zarjadowanja”, w přenim rjedže za rěč spěchowace projekty wosebje za dorost.

Dale je zamołwita za serbske naležnosće města, Gabriela Linakowa ze stajnym hosćom přiřady. Takle hodži so na krótkim puću wšo wothłosować, štož nałožowanje serbsčiny w měščanskim zarjadnistwje nastupa. Z tym smy docpěli, zo so dwurěčnosć w zjawnym rumje, wot twarskich tafłow, přez pućniki hač do serbskorěčneje připowědže zastanišćow w měščanskich busach, wjele wědomišo praktikuje hač prjedy. A zarjadnistwo je kmane, w serbsčinje spisane listy wobydlerjow bjez problemow wobdžětać.

Za wobkedźbowanje serbskich naležnosćow w žiwjenju města a we wotpowědnych gremijach je přiřada w léće 2016 přiřučku wudžětała, kotruž je předsyda přiřady na posedženju měšćanskeje rady oficialnje wyšemu měšćanosće přepodał. Z tym měto wobkedźbowanje serbskeho aspekta při rozsudach hišće samozrozumliwiše być hač do toho. Bilancowała je so dotalna džělawosć přiřady z přepodaćom informaciskeje předłohi, kotraž wobsahuje tež namjety za přichod, na přikład aktiwne wobdźělenje na 3. wubědźowanju “Rěčam přichilena komuna - Serbska rěč je žiwa”.

Witamy, zo je nowa społnomócnjena za serbske naležnosće wokrjesa Budyšina, Regina Krawcowa prawidłownu wuměnu nazhonjenjow zamołwitych za serbske naležnosće komunow a zastupjerjow serbskich přiřadow zahajiła. Na tutych zendženjach zeznaja wobdźěleni tež serbske zarjadnišća a towarstwa.

Zdobom so tam aktiwity na polu serbskeje rěče a kultury wothłósuja.

Na teritoriju župy “Jakub Lorenc-Zalěski” bě dotalne zhromadne džěto z wotpowědnymi gremijemi spomóžne, dokelž je župan zdobom jako zamołwity wokrjesa za serbske naležnosće skutkował. Tak móžeše so serbska přiřada wokrjesa na někotrych wuradźowanjach župneho předsydstwa a na džětarničkach přichoda wobdźělić. Přewjedźechu so prawidłowne kontaktne rozmołwy z gmejnymi w serbskim sydlenkim rumje. Jara pozitiwne bě džěto wšudže tam, hdžež běchu so gmejny hižo na wubědźowanju „Rěčam přichilena komuna“ wobdźělili a kiž su na zakładze serbskich wustawkow tež zamołwitosće za to zradowali. Wosebje nadžětanje zhromadnych stejišćow, štož wosebje přichodne planowanje abo brunicu nastupa, bě pozitiwny wuslědki zhromadneho jednanja.

Nastupajo wobknježenje rěče w teritoriju našeje župy pak ma so zwěsćić, zo, wothladajo wot Witaj-pěstowarnje, zakładneje a wyšeje šule, lědma něchtó w zarjadnišćach serbsčinu wobknježi.

W Dolnej Łužicy maju we wšykných gremiumach teke šołty, wótpostańce a drugich zastojnikow w cłonkojstwje. Z tym wobstoj móžnosć, we wšykných wobradowanjach serbske temy zapšěgnuš. Serbska rěč njejo w zastojnstwach prezentna. Wóna pak jo wopšimješe jadnanjow. Tak su se procowali serbske zastupniki na psíkład w Bórkojskem amše, aby serbsku rěč w turistiskich pórucenjach jasnjej zanjali. Dalšne wažne temy za gremiumowe žěto jo kubłanje, financěrowanje młóžinskego žěta a rozšyrjenje serbskego sedleńskego ruma.

7.2.4. Ze sobužětom w psíraže krajneje prawenciskeje rady (Landespräventionsrat) podpěrujo Domowina wuwiše a zdžaržanje demokratiskich gódnostow w Sakskej.

Ze sobudžětom w přiřadze krajneje prawenciskeje rady (Landespräventionsrat) podpěruje Domowina wuwiće a zachowanje demokratiskich hódnotow w Sakskej.

Wot léta 2008 sem zastupowaše tehdyša regionalna rěčnica Domowiny, dr. Hilža Elina, Serbow w tutym poradźowacym gremiju na krajnej runinje Sakskeje. Po jeje wotchadze bě prašenje, hač mamy naslědnika do tuteje přiřady pósłać. Džělawosć tutoho gremija pak je mjeztym wusnyła. Smy dale zwólniwi, w tutym gremiju sobu skutkować, jeli so džělawosć znowa zahaji. Zo by zachowanje demokratiskich hódnotow w Sakskej podpěrowała, wobdžěla so Domowina hižo wjacore léta ze swójskim přinoškom na interkulturnych tydženjach wokrjesa Budyšina a 2016 na nowej akciji “Tydženje demokratije”.

W léće 2016 přewjedze město Budyšin přeni raz “Tydženje demokratije”. Najwšelakoriše towarstwa a cyłki z Budyšina su za to zhromadny koncept wudžětałi. Ze strony Domowiny je so kubłanska referentka w přihotowanskim komiteju na tutym džěle wobdžěliła. Předsyda Domowiny přewza funkciju pósłanca tutoho zarjadowanja. Přewjedźechu so najwšelakoriše projekty na polu prawencije w džěle z młóžinu, na přikład projekty wo demokratiskich

hódnotach a projekty na polu zadžewanja wotwisnosći. W lěće 2016 přewjedžechmy w tutym zwisku młodžinski projekt „Krabat between us“, w kotrymž so serbscy, němscy, čěscy, syriscy a afgħaniscy młodostni z tematiku Krabata a swójskimi předstajenjami wo zhromadnym přichodže rozestajachu.

Wot lěta 2016 je Domowina kruta partnerka regionalnych a nadregionalnych akterow a podpěruje wšelake zarjadowanja z tym, zo poskićuje Serbski dom jako schadžowanišćo. Z tym so Serbja jako džěl tudyšeje towaršnosće na dialog ludow a kulturow wobdžěleja. Serbski wid a naše nazhonjenja jako lud mjez Němcami su tutomu prócowanju na dobro a móža tomu slůžić, na našu situaciju pokazać.

7.2.5. Pšez zgromadne džěto w póražujucyma wuběrkoma zwězkowego ministerstwa nutšikownego a nutšikownego wuběrka zwězkowego sejma Němskeje, pšez člonkojstwo w mjeńšynowej rađe styrych awtochtonych narodnych mjeńšynow Němskeje, procujo se Domowina wó pólpšenje politiskich wobstojnosćow a žiwanje na zajmy serbskego luda.

Přez zhromadne džěto w poradžowacymaj wuběrkomaj zwjazkowego ministerstwa nutřkowneho a nutřkowneho wuběrka zwjazkowego sejma Němskeje, přez člonstwo w mjeńšinowej radže štyrjoch awtochtonych narodnych mjeńšin Němskeje, prócuje so Domowina wo polpšenje politiskich wobstojnosćow a wobkedžbowanje zajimow serbskeho luda.

Wobstajnje so jako Domowina wo to prócujemy, skrućić a zesylnić struktury za politisku participaciju Serbow a narodnych mjeńšin na zwjazkowej a na runinje krajow. Mjeztym mamy jako samozrozumliwe, zo eksistuja politiske gremije kaž mjeńšinowa rada, rozmołwne koto mjeńšinow w Zwjazkowym sejmje, poradžowacy wuběrk za serbske prašenja w Zwjazkowym ministerstwje

nutřkowneho, Serbskej radže w Sakskej a Braniborskej kaž tež mnohe dalše gremije, w kotrychž Serbja wuspěšnje skutkuj.

Zaměry tutoho politiskeho džěta su předewšěm: stražować na dodžerženju europskich mjeńšinowych standardow kaž Rěčneje charty regionalnych a mjeńšinowych rěčow a Wobłukowego dojednanja za škit narodnych mjeńšinow kaž tež Serbskeju zakonjow a specifiskich postajenjow; staramy so sobu wo přesadženje postajenjow a wojujemy wo konkretne polpšjenja zakonskich předpisow w zajimje Serbow a awtochtonych narodnych mjeńšinow Němskeje.

2015 je mjeńšinowa rada zhladowała na swoje 10-lětnje wobstaće a wuhódnoćila džěta wosć na zwjazkowej runinje. Mjeńšinowa rada a jeje sekretariat matej w stolicy Berlinje připóznaty politiski wuznam. Prócowanja wo zesyljenje politiskeje participacije w zwjazkowym sejmje njesu plody, k čemuž slůšeja planowana debata w zwjazkowym sejmje wo mjeńšinowych rěčach w přnim połlěće 2017, prawidłowna rozprawa wo položěnju narodnych mjeńšinow w běhu legislatureneje perody Zwjazkowego sejma, financowanje mjeńšinowego sekretariata w Berlinje abo dołhodobne spěchowanje europskeje třěšnjeje organizacije mjeńšinow FUEN. Konkretnje prócuj.

so Serbja na zwjazkowej runinje na př. wo změnu Zakonja wo wotchilacych

mjenach přistušnikow mjeńšin (Minderheitennamensänderungsgesetz), zo bychu so sufiksy při žónskich mjenach w oficalnych dokumentach připóznali, wo dwurěčne tafle na awtodróhach, wo nowe financne zrěčenje, za wutworjenje Łužiskeho fonsa za dobu po wudobywanju wuhla, zo by so dwurěčny teritorij tež solidnje hospodarsce wuwic móht abo tež wo spěchowanje projektow, słužace nałożowanju serbsčiny w nowych medijach resp. digitalizaciji serbsčiny.

Bilancujo móžemy zwěsćić: Džěto na zwjazkowej runinje hromadže z druhimi mjeńšinami je wulke wudobyče, kotrež ma tež sylne wuskutki za Serbow. Džěto na tutym polu skrućić, status a wědu wo mjeńšinach a Serbach w Němskej zwyżić a tak za sebje trěbne naprawy wuzbytkować je dale wažny nadawk Domowiny za přichod.

7.2.6. Domowina wužaržujo a skšušijo swóje politiske, kulturne a góspodarske kontakty do susodnych krajow a nažětao sebje za to lětny plan konkretnych napšawow.

Domowina wudžeržuje a skruća swoje politiske, kulturne a hospodarske styki do susodnych krajow a zdžěla sej za to lětny plan konkretnych naprawow.

Styki do susodnych krajow su wobstatk stajneje džělawosće Domowiny. Wšelake čłonske cytki tajke styki pěstuja runje tak kaž asociěrowane towarstwa Domowiny we wukraju z tudyšimi strukturami. Ze stron zarjada je za to referent za kulturu a wukraj zamołwity.

Hodži so rjec, zo wudžeržuje Domowina nimale do kóždého kraja Europy kontakty. Lětny plan njejsmy zestajeli, dokelž njejsmy wotpowědnu potrebu zwěsćili. Styki nawjazuja so indiwiduelnje po potrebjce. Zdobom pokazujemy na dypk 1.2.2, kotryž ma tutomu dypkej podobny wobsah.

Namjetujemy, tutón dypk šmórnyć a wobsah do dypka 1.2.2 integrować.

7.2.7. Zwězk za serbski kulturny turizm co až do 2017 eksistěrujuce kolasowarske sćažki a temowe pórucenja pód labelom “Serbske impresije” mjazy Górnej (Sakska) a Dolnej Łužycu (Braniborska) wutwariš a zwěžaš.

Zwjazk za serbski kulturny turizm chce hač do 2017 kolesowarske šćežki a tematiske poskitki pod labelom “Serbske impresije” mjez Hornjej (Sakska) a Delnej Łužicu (Braniborska) wutwarić azwjazać.

Z tutym nadawkom zaběraše so wuběrk za hospodarstwo a infrastrukturu. Zamołwity referent Domowiny informowaše, zo eksistuje za to wosebita džěłowa skupina Serbski kulturny turizm při MGO, kiž so realizowanju nadawka hač do kónca lěta 2017 wěnuje. Tole je tež nadawk projektneje sobudžětačerki ZSKT, Ines Kundendorfoweje. Aktualnje maja planowarjo turistiskich šćežkow čěže, we wokrjesomaj Budyšinje a Zhorjelcu dla njedosahacych džěłowych kapacitow nowe puće planować.

7.2.8. Domowina procujo se wó nawězanje kontaktow k přewenciskej raže Bramborskeje (Landespräventionsrat Brandenburg).

Domowina prócuje so wo nawjazanje stykow k přewenciskej radže Kraja Braniborskeje (Landespräventionsrat Brandenburg).

K tomu njejo dotychměst dojšło, dokeluž su byli pó nowelěrowanju Serbskeje kazni Bramborskeje druge šěžyšća, ako na pšikład pšigótowanja a pšewježenja wólbow do tamneje serbskeje rady a proces zwěšćenja pšislušnosći komunow do serbskego sedleńskego ruma. Slěduju tuchylu dalšne wupominanje z wokrejsneju reformu, w kótarejž njedejali se serbske nastupnosći we wó wjele wětšych wokrejsach zgubiš.

8. Póšěg k našym susedam we Łužcy a zwenka njeje Počah k našim susodam we Łužicy a zwonka njeje

Nadawki, kótarychž zaměr jo pšinosowaš k rozšyrjenju wědy wó Serbach a k pólěpšenju mjazsobneho wobchadanja.

Nadawki, kotrychž zaměr je, přinošować k rozšěrjenju wědy wo Serbach a k polěpšenju mjezsobneho wobchadženja.

8.1. Nadawki na krotki cas / Krótkodobne nadawki

8.1.1. Domowina naražijo a organizěrujo parlamentariskej wjacora k serbskim nastupnosćam w Bramborskem a Sakskem krajnem sejmje.

Domowina namjetuje a organizuje parlamentariskej wječoraj wo serbskich naležnosćach w Braniborskim a Sakskim krajnym sejmje.

Hižo w lěće 2013 je so předsyda Domowiny na wobě Serbskeje radže z próstwu wobrocił, parlamentariskej wječoraj w krajnymaj parlamentomaj přewjesć. Přečina bě, zo mět so tajki wječor we wothłosowanju a po móžnosći zhromadnje z wotpowědnej radu wotměć. Namjet we woběmaj radomaj wothłós namakał njeje. Přečina drje bě wulki wobjim temow, z kotrymiž matej so radže zaběrać. Přeiwšěm pak tutón wotpohlad a poskitk dale wobsteji. Temu je tež wuběrk za lobby-džěto dnja 16.06.2015 wobjednał a zwěsćił, zo ma tajke zarjadowanje zmysł.

Předsyda Domowiny je wotpohlad, organizować parlamentariski wječor, prezidentej a direktorej zarjada Sakskeho krajneho sejma zdžělił, zo bychu so na zakładze jeho doporučenjow trěbne wobsahi planować móhli. Na kóncu budže radženje tajkeho wječora tež wotwisować wot přihota, temy a financneho wolumena, kotryž k dispoziciji steji.

8.2. Nadawki na dlejšy cas / Dležodobne nadawki

8.2.1. Domowina pódpěrujo wšykne přewentiwne napšawy w zwisku ze šćitom Serbow pšešiwu antiserbskim nadpadam. Wóna stoj woporam takich nadpadow na pomocy.

Domowina pódpěruje wšitke přewentiwne naprawy w zwisku ze šćitom Serbow před antiserbskimi nadpadami. Steji woporam tajkich nadpadow pomociwje poboku.

W lěće 2014 běchu serbscy młodostni wopory organizowanych nadpadow z prawicarskim pozadkom. W Hornjej Łužicy so wone kopjachu a zbudźichu šěroki medialny zajim. Wuchadźišćo běše artikl młodeho Serba, kotryž so w Serbskich Nowinach wozjewi. Domowina so młodostnemu jako partner poskići a sposrědkowa nahromadźene informacije policiji a statnemu škitkej. Při tym garantowaše wšěm potrjechenym anonymitu, zo njebychu so dalších nadpadow bojeć trjebali. Předsyda Domowiny skutkowaše při tym jako swědk a koordinowaše wšitke kontakty, wobsah wotmołwow na naprašowanja medijow a z tym tomu dopomha, na wšitkich runinach politiski zajim za problematiku budźić. Wuslědk toho běše, zo zwuraznichu wjacori politikarjo swoju solidaritu.

Nastaty zjawny fokus wukonješe z dobom tež čišć na skućicelow, štož drje dalšim nadpadam zadźěwa. W slědowacym přepytowanju policija drje jednotliwych skućicelow wuslědźi, jednotliwe njesutki so jim pak njehodźachu přirjadować, wšako jednachu tehdy w skupinje a so tež zababichu.

Wučba z tutej podawkow je, zo dyrbja so Serbjna na demokratiskim procesu towaršnosće wobdźělić a kmane preventiwne struktury natwarić.

W prawidlowym wotstawku so sobudźětaćerjo Domowiny za džěto z młodžinu a Rěčneho centruma WITAJ młodostnych za tym prašaja, hač su dalše antiserbske nadpady počerpjeli, hač trjebaja pomoc abo hač sej specielne projekty k tutej tematice přeja. W zašlymaj lětomaj njebě hižo zajim na tajkim zarjadowanju, dokelž je ličba nadpadow drastisce spadnyła. Při wšěm pak je Domowina w lěće 2015 we wobłuku krajneho programa „Swětej wotewrjena Sakska za demokratiju a tolerancu“ stajila próstwu wo spěchowane městno za serbske młodžinske džěto a eksplicitnje za přewenciju nastupajo antiserbske nadpady. Próstwa bu kónc 2016 wotpokazana. Jako přičina mjenowaše so njedospołnosć koncepcije próstwy a falowaca konkretizacija cila a ciloweje skupiny. Rozsud wo dalšim požadanju njeje hišće tworjeny.

Za přichod mamy přez regionalnych rěčnikow Domowiny, socialnych džětaćerjow Domowiny a Rěčneho centruma WITAJ kaž tež přez wotpowědne projektne městna kontakt k serbskim młodostnym hajić a w padže dalších nadpadow wupruwowany system wotwobaranja znowa aktiwěrować.

Naprašowanje Domowiny na policajsku direkciju Lipsk – operatiwny wotwobarski centrum

Frage: Wie viele Fälle sind bei der Polizei registriert, wonach Personen in den jeweiligen Jahren 2014 – 2017 aufgrund Ihrer Zugehörigkeit zur sorbischen Minderheit Opfer von Gewalt wurden? (Bitte nach Jahren einzeln)

Vorbemerkung: Die nachfolgenden Angaben für das Jahr 2016 basieren auf den beim Landeskriminalamt im Rahmen des Kriminalpolizeilichen Meldedienstes in Fällen politisch motivierter Kriminalität (KPMD-PMK) mit Stand vom 12. Januar 2017 eingegangenen Erstmeldungen der Polizeidienststellen und haben daher vorläufigen Charakter. Sie können sich aufgrund von Nachmeldungen und neuen Ermittlungsergebnissen noch verändern. Die Fallzahlen für die Jahre 2014, 2015 beruhen auf dem statistischen Jahresabschluss. Es handelt sich hierbei um eine manuelle Auswertung. Eine systematische Erfassung zur Thematik „Sorben“ ist im KPMD-PMK für den hier in Rede stehenden Zeitraum nicht vorgesehen. Mit Beginn des Jahres 2017 wurde ein Themenfeld eingeführt, welches u.a. diese Thematik mit erfasst.

Darüber hinaus wurde bei der Beantwortung der Kleinen Anfrage, Drs.-Nr. 6/324 aus dem Jahr 2014 eine Straftat mit aufgeführt, welche im Nachgang als keine politisch motivierte Straftat zu bewerten war. Hintergrund dieser Bewertung war, dass der ermittelte Tatverdächtige auf Grund seiner Eigenschaften bei der Tatausführung ohne politische Motivation gehandelt hatte.

Tatzeit	Tatort	Delikt	Kurz Sachverhalt	Phänomenbereich	TV	Stand des EV
2014						
06.09.2014	Ralbitz-Rosenthal	Körperverletzung	Zu einer sorbischen Tanzveranstaltung wurde der sorbisch-stämmige Geschädigte durch einen gezielten Faustschlag am Jochbein verletzt. Er wollte einem Kumpel zu Hilfe eilen, da dieser auf Grund seiner sorbischen Abstammung durch eine Personengruppe bedrängt wurde.	PMK -rechts-	1	Abgabe StA
14.09.2014	Panschwitz-Kuckau	Körperverletzung	Während des „Summer Ending Open Air“ in Ostro wurden zwei sorbische Jugendliche auf Grund ihrer sorbischen Abstammung durch mehrere männliche Personen bedrängt. Zuerst wurde ein sorbischer Jugendlicher durch einen Schlag am Ohr getroffen, so dass er kurzzeitig zu Boden ging. Unmittelbar danach wurde ein anderer sorbischer Jugendlicher mit mehreren Faustschlägen attackiert.	PMK -rechts-	3	Abgabe StA
12.10.2014	Ralbitz-Rosenthal	Verw. Kennzeichen	Unbekannter Täter entrichtet während einer Veranstaltung der Deutsch-Sorbischen Freundschaft in Cunnewitz den Hitlergruß.	PMK -rechts-	1	Abgabe StA

Tatzeit	Tatort	Delikt	Kurz Sachverhalt	Phänomenbereich	TV	Stand des EV
18.10.2014	Ralbitz-Rosenthal	Bedrohung	Während einer durch das sorbische Gymnasium organisierten Tanzveranstaltung erschienen ca. 10-15 teilweise vermummte Personen, welche sich abfällig gegenüber den anwesenden sorbischen Jugendlichen äußerten. Es wurden Parolen gebrüllt, wie z. B. „Sorbenschweine“ und „Scheiß Sorben“. Mehrere sorbische Diskoteilnehmer wurden beim Verlassen der Veranstaltung bedrängt bzw. teilweise bis zu deren Fahrzeugen verfolgt und beleidigt.	PMK - rechts-	-	Abgabe StA
2015						
10.05.2015	Radeberg	Beleidigung	Unbekannter Täter hatte im Hausflur eines Mehrfamilienhauses eine Ruhestörung verursacht, und dabei den Anzeigenerstatter als „Sorbenvogel“ und „Sorbenarsch“ lautstark betitelt, sowie lautstark geäußert; „Dem Sorbenarsch werden wir mal auf die Schnauze hauen“.	PMK - rechts-	-	Abgabe StA
2016						

8.2.2. Domowina wugronijo se jasnje za pódpěru azyl póžadajucych a pódpěrujo ze sobužětom wótpowědujuce gremije.

Domowina wupraja so jasnje za podpěru požadarjow azyla a podpěruje ze sobudžětom wotpowědne gremije.

Domowina wobdžěli so na Budyskich “Tydzenjach demokratije” a je tutón projekt sobu iniciěrowała. Dale je na polu młodžinskeho džěta wuske zhromadne džěto z Kamjentnym domom w Budyšinje hajita. Přejedžechmy eksplicitnje na tematiku azyla wusměrjene projekty, tak na přikład World Cafe w internaće Serbskeho gymnazija w Budyšinje kónc lěta 2015 abo projektnej dnjej za demokratiju a tolerancu napřečo čekancam w Šulskim a zetkawanskim centru w Budyšinje nazymu 2016. Při tutych projektach kooperowachmy z domom za požadarjow azyla Greenpark na Flincowej. Dale podpěruje Domowina wobstajnje džěto towarstwa “Budyšin wostanje pisany” a tež aktiwity dalšich zjednoćenstwow w měsće a we wokrjesu. Hlej k tomu tež pod dypkom 7.2.4.

9. Mjazynarodne póšěgi Mjezynarodne počahi

Nadawki, z kótarymiž co Domowina wuznam a bogatosć woplěwanja swójskeje kultury a rěcy rozšyriš.

Nadawki, z pomocu kotrychž chce Domowina wuznam a bogatosć hajenja swójskeje kultury a rěče šěrić.

9.1. Nadawki na krotki cas / Krótkodobne nadawki

9.1.1. Domowina pšewježo wót 09. do 12. julija 2015 XI. mjezynarodny folklorny festiwal Łužyca w Budyšinje, w Hochozy a w Chrosćicach. Program festiwala pósćiwu se šćitoju imaterielneho kulturnego derbstwa.

Domowina přewjedže wot 09. do 12. julija 2015 XI. mjezynarodny folklorny festiwal Łužyca w Budyšinje, w Hochozy a w Chrosćicach. Program festiwala wěnuje so šćitej imaterielneho kulturnego derbstwa.

W času wot 09. julija do 12. julija 2015 wotmě so XI. mjezynarodny folklorny festiwal „Łužyca 2015” w

Budyšinje, w Hochozy a Chrósćicach. Projekt je so, kaž w koncepciji a programje planowany, přewjedł. Z něhdže 20.000 přihladowarjemi měješe festiwal, přirunajo z dotalnymi, najwjetšii wothłós. K tomu móhli ličić mjezynarodnje wuhotowanu Božu mšu z wjace hač 2.400 wobdźělnikami, ale tež 4.500 zajimcow na cyłym swěće, kotřiž su wot MDR wozjewjeny live-stream slědowali resp. wjace hač 30.000 wirtuelnych wopytowarjow, kotřiž su sej fotowu galeriju festiwala na webstronach MDR wobhladali. K dalšim faktam hlej rozprawu zarjada.

Nadawk je realizowany, zběrka medijowych wozjewjenjow, fotow a widejow předleži. Tuchwilu přihotujemy XII. mjezynarodny folklorny festiwal Łužica 2017, kiž so wot 22.-26.6.2017 wotměje.

Hlej k tutomu dypkej tež rozprawu zarjada.

9.1.2. We wobłuku festiwala pšewježo Domowina kolokwium k temje “Folklor na jawišću - kak awtentiska jo žinsa?”.

We wobłuku festiwala přewjedže Domowina kolokwij k temje “Folklor na jawišću - kak awtentiska je džensa?”.

Kolokwij na temu “Folklor na jawišću – Kak awtentiske je džensa ludowe wuměštvo” je so přeni króć w režiji wuběrka za kulturu a wuměštvo ZP planował. Přednoški a diskusija dopokazachu trěbnosć tajkeho zarjadowanja, kiž festiwal wobsahowje wobohaći. Přitomni zastupjerjo rysowachu počah wotpowědneho luda k swojej kulturje, kak ju pěstuja a kak chcedža ju zjawnosći prezentować. Je wotpohladane, podobne kolokwije tež w přichodže přewjesć.

9.1.3. Domowina wobžělijo se ze serbskim kopańcowym narodnym mustwom na Europeaže 2016 w Pódpołudnjowem Tirolu. Wóna pšigótujo gromaže ze sekciju serbskego Sokola wše trěbne wuměnjenja za wobželenje serbskego wubranego mustwa a pšiwisnikow na turněrje.

Domowina wobdžěli so ze serbskim koparskim narodnym mustwom na Europeadže 2016 w Južnym Tirolu. Wona přihotuje zzhromadnje ze sekciju serbskeho Sokola wše trěbne wuměnjenja za wobdželenje serbskeje wubranki a pšiwisnikow na turněrje.

Zhladujo na lěto 2016 hodži so zwěsćić, zo běše wobdželenje serbskeje koparskeje wubranki muži a přeni raz tež wubranki žonow w Južnym Tirolu jedyn z wusahowacych wjerškow za Serbow a za Łužicu. Do projekta zapřijeći běchu zastupjerjo wubrankow, Serbskeho Sokola, Zapadołužiskeho koparskeho zwjazka a Domowiny, kotraž bě jako nošerka koordinaciju projekta přewzala.

W swojim rezimeju wuzběhny nawoda wuběrka a serbskeje delegacije w Južnym Tirolu Marko Kowar, “zo stej mustwje žonow a muži Serbow jara derje prezentowatoj. Zhromadnje z wjace hač 200 fanami smy trajny začišć w přewšo pozitiwnym zmysle zawostajili.”

Hlej k tutomu dypkej tež rozprawu zarjada. Nadawk je spjelneny.

9.2. Nadawki na dlejšy cas / Dlešodobne nadawki

9.2.1. Domowina zarucyjo z aktiwnym sobužětom w organizacijoma FUEN a MENS serbske zajmy na europejskej rowninje.

Domowina zaruča z aktiwnym sobudžětom w organizacijomaj FUEN a MENS serbske zajimy na europskej runinje.

Naše zhromadne dźěto na europskej runinje, wosebje přez člonstwo we FUEN, MENS a tež CIOFF, je přikładne. We wšitkich tutech gremijach wobsadźa Serbja wólbne mandaty w nawodnistwje kaž na př. jako wiceprezident resp. jako člon předsydstwa MENS abo we wobłuku CIOFF Němska. Wosebje wuzběhnyć ma so w minjenymaj lětomaj wukonjane dźěto za lěpše financowanje FUEN ze stron zwjazkowego knježerstwa

a tež kontinuita, z kotrež jako nošer projekta seminar słowjanskich narodnych mjeńšinow mjeztym hižo 19. raz přewjedzechmy. W přichodže budžemy so wo wjetšu financelnu podpěru za dźělawosć skupiny słowjanskich narodnych mjeńšin prócować, zo bychmy tež wěstu zarjadnisku strukturu wutworić móhli, kiž móže wjetše naroki w zmysle projektneho managementa wotdźělać.

Serbske młodžinske towarstwo PAWK z. t. wobdźěla so prawidlownje na europskich projektach a pěstuje z tym kontakty k druhim mjeńšinam.

2015 přewjedže PAWK zhromadnje z MENS přeni Diversity Festival. Cil běše intensiwna wuměna kulturow mjeńšinowych ludow a wěšte zjawne wuwědomjenje hódnoty mjeńšinow jako bohatstwo za cyłu towaršnosć. Hesło tydženja běše: “Diversity through identity – Mnohotnosć přez identitu”.

W štyrjoch kreatiwnych dźělowych skupinach zaběrachu so wobdźělnicy z temami diskriminacija, trajna skutkownosć, interkulturelnosć a interkulturalita.

Skupina „Roy de Roy“ zahori mjezynarodnu młodžinu na Diversity festivalu w Radworju

9.2.2. Domowina wobžělijo se na projekće “mjeńšinowy kompetency centrum” organizacije FUEN. Rěčny centrum Witaj, Serbski institut a předwižony “Centrum narodnych mjeńšin” župy Jakub Lorenc-Zalěški maju se do toš teje zgromadneje seši FUEN zarědowaš.

Domowina wobdźěli so na projekće “mjeńšinowy kompetency centrum” organizacije FUEN. Rěčny centrum Witaj, Serbski institut a předwižany “Centrum narodnych mjeńšin” župy Jakub Lorenc-Zalěški maja so do tuteje zhromadneje syće z FUEN sobu zarjadować.

We wobłuku předwidžaneho mjeńšinoweho kompetencneho centruma so wo to prócujemy, zo so tež we Łužicy zarjaduje wotnožka centruma FUEN, kotraž so předewšěm z rěčnym spěchowanjom zaběra. Wotpowědna koncepcija za teritorij župy “Jakub Lorenc-Zalěški” předleži. Financne wuhotowanje za zwoprawdženje tajkeho koncepta njeje hišće jasne. Tutón projekt w dalokej měrje wot toho wotwisuje, kak so dialog z nowym investorom EPH, kiž bě brunicy rewěr we Łužicy přewzał, poradži.

9.2.3. Přez člonkojstwo w organizaciji CIOFF wužaržuju Domowina kontakty k dalšnym kulturnym kupkam.

Přez člonstwo w organizaciji CIOFF pěstuje Domowina kontakty k dalšim kulturnym čělesam.

Domowina słuša k najaktiwnišim člonam w němskej sekciji CIOFF. Jako zarjadowarka Mjezynarodneho folklorneho festiwala Łužica koordinuje na tutym zakładže z druhimi člonami CIOFF organizatoriske prašenja, kaž na př. planowanje turnejow wukrajnych skupinow po Němskej. 2014 přewjedže Domowina swětowy kongres CIOFF w Budyšinje, štož reputaciji Domowiny tyješe. Tež w

předsydstwje organizacije CIOFF su člonoj Domowiny aktiwni. Tuchwilu zastupuje Domowinu jednačel Marko Kowar. Referent za kulturu a wukraj, Clemens Škoda, je powołany jako zamołwity partner Domowiny za CIOFF. Tež dalše serbske čělesa, kiž su z člonom Domowiny, němskej sekciji CIOFF přisłušeja (Serbska rejowanska skupina Smjerdžaca, Serbski folklorny ansambl Wudwor, Serbski folklorny ansambl Slepó, župa Delnja Łužica) kaž tež Serbski ludowy ansambl. Tež wone haja z CIOFF stajny a dobry kontakt. 2016 přewjedže so hłowna zhromadźizna němskeje sekcije CIOFF w Slepom.

9.2.4. Domowina woplěwuje ze swójimi asociěrowanymi člonkami na zakłaže zgromadnje wótłosowanych projektow a pšdewzešow kooperatiwne zgromadne žěło.

Domowina pěstuje ze swojimi asociěrowacymi člonami na zakładže wotłosowanych projektow a předewzačow kooperatiwne zhromadne džěło.

Dypk kryje so z wobsahom dypka 1.2.2. Nastupajo rozprawu hlej mjenowany dypk. Namjetujemy, wobsah dypka 9.2.4 do dypka 1.2.2 integrować a tule šmórnyč.

Dar dobyčerskeje kolekcije najrjeńšich serbskich jejkow z lěta 2012 Wendish Heritage Society w Texasu

10. Statkowanje w zjawnosći Skutkowanje w zjawnosći

Nadawki, kótarychž zaměr jo, pśinosowaś k transparency pótrjefjece rozsuženja Domowiny a zwěžaś statkowanje wšakorakich politiskich a kulturnych akterow do zgromadnego statkowanja na dobro serbskego luda.

Nadawki, kotrychž zaměr je, přinošować k transparency nastupajo rozsudy Domowiny a zwjazać skutkowanje wšelakich politiskich a kulturnych akterow do zhromadneho skutkowanja na dobro serbskeho ludu.

10.1. Nadawki na krotki cas / Krótkodobne nadawki

10.1.1. Domowina twóri wuměńjenja za zgromadny terminowy kalendař serbskich institucijow. Wón se w interneše wózjawijo.

Domowina twori wuměńjenja za zhromadnu terminowu protyku serbskich institucijow. Wona so w interneće wozjewi.

Zmysł zhromadneje protyki je, terminy koordinować a zdobom centralny informaciski dypk za wšitkich a wo najwšelakorišich zarjadowanjach wutworić.

Z ponowjenjom internetneje strony je so Domowina tutomu předewzaću wěnowała. Wuslědk je digitalna protyka, kotraž hodži so na wšelake wašnje pjelnić. Tak móža druzy (towarstwa, institucije, gmejny, jednotliwcy) projekty zapisać abo swójsku protyku awtomatisce do Domowinskeje strony integrować.

Nadal je wažne, za protyku wabić a z tym jeje atraktiwitu stopnjować.

Nadawk je nimale spjelnjeny. Stworić ma so hišće techniska móžnosć integrowanja terminow jednotliwych institucijow, štož pak budže so při zwoprawdženju portala załožby wobkedźbować.

10.1.2. Domowina wužěła sebj z pomocu zastojnstwa pširucku za definěrowanje jednotneho wonkowneho wobrazu w zmysle corporate design.

Domowina wudžěła sej z pomocu zarjada přiručku za definowanje jednotneho wonkowneho wobrazu w zmysle corporate designa.

Wo tutym dypku smy hižo pod wotrězkom 1.1.1. rozprawjeli.

Nadawk je spjelnjeny.

Wuslědk je w směrnicy nastupajo wužiwanje loga a loga ze słowom dokumentowany.

Po wobzamknjenju w Zwjazkowym předsydstwje Domowiny dnja 30.01.2016 smy směnicu wšěm regionalnym běrowam Domowiny, župam a towarstwam sposrědkowali.

Domowina je z tym wažny krok za jednotny wonkowny wobraz činiła.

Delegatam hłowneje zhromadźizny předleži na doporučenje zwjazkoweho předsydstwa namjet za doskónčne schwalenje mjenowaneje směrnicy, zo by najwyši gremij třěšneho zwjazka wuznam tutoho rozsuda podšmórnył.

Mjeztym su so čišćeli listy z hłowu za wšě župy a za zarjad Domowiny kaž tež mapy z wobnowjenym logom.

Logo ze słowom “DOMOWINA” měli w přichodže nimo župow tež naše specifiske towarstwa a institucije w nošerstwje Domowiny nimo swójskeho loga wužiwać, zo bychmy zhromadnje za šěrokosć našeho skutkowanja wabili.

10.2. Nadawki na dlejšy cas / Dlěšodobne nadawki

10.2.1. Domowina stara se wó rozšyrjenje wědy wó swójej narodnopolitiskej žěłabnosći, wósebne w młóžinje.

Domowina stara so wo šěrjenje wědy wo swojej narodnopolitiskej dźěławosći, wosebje mjez młóžinu.

W zaštych lětach je Domowina swoje komunikaciske srědki dale a bóle na nowe wužadanja digitalnych medijow wusměřila; nětko wužiwa tež medije kaž facebook a whats app. Hłowna internetna strona Domowiny so stajnje optiměruje. Z tutym digitalnym přistupom bliži so třěšny zwjazk tež młóžinje, kotraž tute medije wužiwa. Z wutworjenjom městna kubłanskeje referentki a z tym zwjazanej móžnosću přewjedženja konkretnych projektow za serbsku młóžinu je so šěrjenje wědy wo dźěławosći Domowiny dale polěpšilo. Nimo toho předstajichu so młóžinje w projektach tež stajnje -specifiske aspekty dźěławosće Domowiny. Widžomny wuskutk toho su na přikład přistupy młóžinskih klubow w zaštych lětach.

10.2.2. Domowina prócuje se pšez wótgłosowanje z akterami serbskeje politiki jednotne politiske wustupowanje Serbow dojspiš a tak žěło z drugimi politiskimi gremiumami efektiwnje na dobre serbskego luda wuwis. Wšykne župy, cłonkojske towaristwa a organy Domowiny su pominane, aby se na zakłaže wobzamknjenjow głownych zgromažinow, wustawkow a programa swóje zgromadne wótgłědy a pozicije w serbskich nastupnosćach napšešiwu komunam, knježarstwam a politice krajow jednotnje zastupowali.

Domowina so pšez wothłosowanje z akterami serbskeje politiki wo jednotne politiske wustupowanje Serbow prócuje, zo by efektiwne dźěło z druhimi politiskimi gremijemi na dobro serbskeho ludu wuwila. Wšitke župy, sobustawske towarstwa a organy Domowiny su wužadane, na zakładže wobzamknjenjow głownych zhromadźiznow, wustawkow a programa naše zhromadne wotpohlady a pozicije w serbskich naležnosćach napřećo komunam, knježerstwam a politice krajow jednotnje zastupować.

Aby mógał serbski lud wobstaš, jo wažne, až wustupuju z jednotnym měnjenim, až njeby se serbske zajmy mjazsobu wugrawali.

Toš te zwěšćenje stoj ako napominanje a nadawk nade wšymi pšemyšlowanjami wó zmysłapołnem zastupnistwje zajmow Serbow.

Domowina ako kšywowy zwězk stajijo se toš tomu nadawkoju. Zakład za to jo raz wustawkowe a programatiske wusměrjenje kšywowego zwězka, nadawk pó § 5 serbskeje kazni Sakskeje a § 4a serbskeje kazni Bramborskeje, ako teke fakt, až njedajo tuchylu wětša organizacija w serbskem luže, kenž ma mandat wěcej ako 7300 głosow.

W zajžonych lětach jo se jawiło pšašanje, lěc jo forma kšywowego zwězka nejlěpša forma zastupnistwa zajmow. Dotychmešt njejo se ražilo, koncepciju pšedpožyš, kenž zamóžnu alternatiwu ceri a na wšykne pšawniske pšašanja wótegronijo. Tež iniciatiwa “Serbski sejm” njezamóžo tós tomu wupominanjeju wótpowědowaš.

Slědujo krotka chronika donětnych rozsudow w zwisku z pšašanim zastupnistwa zajmow Serbow:

1. 04.07.2012 - zjawne posedženje zwjazkowego předsydstwa we Wojerecach

Wobzamknjenje č. 181 z dnja 04.07.2012

Na zakładže zjawneje a wotewrjeneje diskusije a na zakładže zapodateje papjery załožboweje džěłoweje skupiny „Korporacija zjawneho prawa“ dóńdže Zwjazkowe předsydstwo Domowiny k slědowacymaj rozsudomaj:

Wobzamknjenje č. 183 z dnja 04.07.2012

Zwjazkowe předsydstwo faworizuje model skrućenja Domowiny w dotalnej prawniskej formje po namjetowanym modelu z Załožboweje džěłoweje skupiny „Korporacija zjawneho prawa“.

Wobzamknjenje č. 184 z dnja 04.07.2012

Zwjazkowe předsydstwo wotpowěduje z tym winowatosći, programatiske wobzamknjenja 15. hłowneje zhromadźizny Domowiny zwoprawdźić.

2. 23.03.2013 - 16. hłowna zhromadźizna Domowiny we Wjerbnje

“Delegaća 16. hłowneje zhromadźizny Domowiny přiwzaja rozsudy zwjazkowego předsydstwa č. 181, 183 a 184 a zakónča z tym diskusiju wo prawniskej formje zastupnistwa serbskich zajimow.

Z tutoho rozsuda wurośće žadanja k skrućenju Domowiny, maja być ze zakładom za narodopolitiske skutkowanje třěšneho zwjazka.”

Dale tež w džěłowych směrnicach, kotrež płačachu za džěłowu dobu 2013 – 2015:

“Zwjazkowe předsydstwo faworizuje model skrućenja Domowiny w dotalnej prawniskej formje po namjetowanym modelu z Załožboweje džěłoweje skupiny “Korporacija zjawneho prawa.”

3. 23.11.2013 - zjawne posedženje zwjazkowego předsydstwa w Budyšinje

Wobzamknjenje č. 44 z dnja 23.11.2013

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny bjerje přidžěto swojeju wuběrkow nastupajo papjeru iniciatiwneje skupiny „serbski sejmik“ ze smažnika 2013 na wědomje.

Zwjazkowe předsydstwo da wuběrkej za lobby-džěto nadawk swoje prašenja iniciatiwnej skupinje sposrědkować.

4. 14.06.2014 - zjawne posedženje zwjazkowego předsydstwa we Wochozach

Wobzamknjenje č. 70 z dnja 14.06.2014

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny njewučita z wotmołwow iniciatiwneje skupiny, kotrež su so na zakładže prašenjow třěšneho zwjazka wozjewili, dale nošny koncept iniciatiwneje skupiny.

Zwjazkowe předsydstwo slěduje dale rozsudy a wobzamknjenja Hłowneje zhromadźizny Domowiny.

Domowina je kóždy čas ze wšěmi ludźimi a skupinami, kiž chcedža so na dobro Serbow angažować, k rozmołwje zwólniwa.

Přehlad pokazuje, zo je so hłowna zhromadźizna a z tym najwyši gremij zwjazka jasnje za pokročowanje dotalneho puča wuprajila. Tole žada pak sej tež korektne postupowanje čłonskich cyłkow. Maja narokej wotpowědować, zo to zastupuja, štož su wobzamknuli. Runje tak maja tež w člonstwe za to wabić, tworjene rozsudy na bazy zwoprawdźić.

Kóžda diskusija na bazy njekorektnych argumentow a separacija Serbow slabi.

W tutym zwisku tež postupowanje iniciatiwy “Serbski sejm” jasnje kritizujemy. Z ignorowanjom wobstejacych a zakonsce legitimowanych strukturow škodži běžnym procesam a prócowanjam wo polěpšenje situacije Serbow.

Dale njejasne předstawy wo tym, kotru formu awtonomije sej sejmikarjo žadaja, budži mjez wobydlerjemi Łužicy – Serbami a susodami – njezrozumjenje.

Domowina je w tutym zwisku wospjet namołwjała, zo měta iniciatiwa rozsudy demokratisce legitimowanych gremijow respektować a so sama na tworjenju měnjenja w třěšnym zwjazku wobdźeleć. To pak njeje iniciatiwa přizwała.

Postupowanje iniciatiwy je we wšelakim nastupanju škódne a wumjezowace, z čimž třěšnemu zwjazkej zdźěla znjemóžnja, ju do transparentnych procesow tworjenja měnjenja zapřijeć.

Třěšny zwjazk dyrbi zjawnosć wo woprawdžitej situaciji ludu a wo měnjenju wjetšiny informować. Za to je wažne, zo postupujemy jednotnje a zo jednamy po hesle Domowiny: zwjazanosć – wotewrjenosć – zamołwitosć.

Domowina wukonja ze swojim stajnym politiskim dźěłom jej dowěrjeny nadawk. Wažne při tym je, zo so z dalšimi akterami serbskeje politiki wothłosuje. Přez swoje čłonstwo w radach, kontaktne rozmołwy a prócowanje, partnerow sčasom do tworjenja měnjenja zapřijeć, spyta třěšny zwjazk politiske dźěło multiplikować.

Wuspěch tutoho přistupa su wjacore zhromadne stejišća, kotrež so w zaštosći formulowachu. Tak hodži so fungowaca syć serbskich akterow wutworić, kotraž je kóždemu zajimcej wotewrjena, kiž je wnučkokmana a zmóžnja, zhromadnje po nowych pučach kročić.

11. Serbske institucije Serbske institucije

Nadawki k pólěpšenju zghromadneje žěłabnosći serbskich institucijow a serbskich towaristwow pótrjejeje zastojnskeje a fachoweje pódpěry za projekty k skkušěnju rěčneje identity a woplěwanja serbskeje kultury.

Nadawki k polěpšenju zhromadneje dźěławosće serbskich institucijow a serbskich towarstwow nastupajo zarjadnisku a fachowu podpěru za projekty k skrućenju rěčneje identity a hajenja serbskeje kultury.

11.1. Nadawki na krotki cas / Krótkodobne nadawki

11.1.1. Domowina wótgłosujo se pšawidłownje z wjednikami serbskich institucijow.

Domowina so prawidłownje z nawodami serbskich institucijow wothłosuje.

W rozprawniskej dobre je so poradźiło, prawidłowne wothłosowanje wo serbskich naležnosćam z nawodami serbskich institucijow w Budyšinje wožiwić. Na přeprošenje předsydy Domowiny je so tutón kruh wospjet zetkawał. W srjedžišću steješe na př. mjezsobna informacija wo aktualnych a planowanych projektach kaž tež wuwice jednotneje protyki

serbskich podawkow w cyłej Łužicy. W tutym zwisku bu protyka na internetnych stronach tak změnjena, tak zo móža župy, towarstwa a institucije swoje terminy same zapodać. W dalším kroku ma nastać w zamołwitosći Załožby za serbski lud zhromadny portal z centralnej protyku terminow. Ze stron Domowiny zapodate terminy maja potom awtomatisce do njeje přeńć runja terminam SKI a Lodki.

W Delnjej Łužicy pšepšosuju Domowina 2 do 3 razow wob lěto wjednicy a wjednikow serbskich institucijow na zgromadne zmake, na kótarež se terminy wótgłosuju, zarědowanja planuju a wšake tematiki dlymej wobjadnaju. W slědnyma lětoma stej bytej pši tom šěžyšći Festiwal serbskeje kultury w Janšojcach a koncepcija za bilingwalnu wucbu na Dolnoserbkem gymnaziju.

11.2. Nadawki na dlejšy cas / Dležodobne nadawki

11.2.1. Domowina pomaga nowym kulturnym zastojnstwam pši koncipěrowanju serbskich wobpšimješow a pši zarucenju serbskorěčnego personala.

Domowina pomha nowym kulturnym zarjadnišćam při koncipowanju serbskich wobsahow a při zaručenju serbskorěčneho personala.

Domowina ma narokej wotpowědować, kóždemu w serbskich naležnosćach pomhać, kotryž wo to prosy. Nowe kulturne zarjadnišća su při tym bjezdweła zajimawy partner. Nowe poskitki džě zmóžnjeja nowy přistup k serbskej identiče. Horjeka wopisana pomoc je stajny nadawk a ma so wukonjeć, hdyž sej to tamna strona wuprosy, jeli njeje Domowina nošer wotpowědnych zarjadnišćow. Towarstwa a cyłki trjebaja zdžěla swójski rum za swoje skutkowanje. Tuž nimamy za trěbne, nadawk aktiwne wukonjeć, ale reagujemy jenož na naprašowanja.

Krabatowy młyn w Čornym Chołmcu je dobry přikład za tajke so wuwiwace kulturne zarjadnišće. Domowina so tam hižo lěta angažuje a je w nowej dohladowanskej přiřadze z čłonom.

11.2.2. Domowina zasajžijo se za to, až sewoplěwanje sorabistiskeje wědomnosći a slěženja wo rěcy, stawiznach a kulturje Serbow dalej pšez Zwězk, Saksku a Bramborsku spěchujo.

Domowina zasadźuje so za to, zo so hajenje sorabistiskeje wědomosće a slěđenja wo rěči, stawiznach a kulturje Serbow dale pšez Zwjazk, Saksku a Braniborsku spěchuja.

Domowina jo w rozpšawniskej dobrej iniciěrowała a se sobu wobžěliła na diskusiji k pšichodoju Instituta za sorabistiku pla uniwersity Lipsk. Glej k tomu dypk 4.2.7 rozpšawy. Domowina a RCW wužaržuju stawnje kontakty k sobužětašerjam a k studentam instituta na žětowej rowninje. Wobej pobijotej studentam praktikumowe a krotkodobne žětowe městna.

W lěše 2016 jo se mjazy Sakskeju a Bramborskeju wujadnało a pódpisalo dojadnanje wo kraja pšesagajucem zgromadnem žěle pši wu- a dalejkubtanju serbskich ceptarjow a ceptarkow a sorabist_kow, kótarež slědujo dojadnanjeju z lěta 2002. Ako nowe šěžyšće rědujo se tam wětše žiwanje na dolnoserbšćinu na pólu fachoweje didaktiki. W tom zwisku spěchujo Bramborska wót 01.09.2016 nejpjerwej raz za pěš lět poł městna w Lipsku na pólu fachoweje didaktiki dolnoserbšćiny.

12. **Ščit serbskego sedleńskego ruma Škit serbskeho sydlenskeho ruma**

Nadawki, z kótarymiž co Domowina sedleński rum a z tym zwězane pšawa skšuśiš a pšesajźiš.

Nadawki, z kotrymiž chce Domowina sydlenski rum a z tym zwjazane prawa skrućić a pšesadźić.

12.1. **Nadawki na krotki cas / Krótkodobne nadawki**

12.1.1. **Domowina zaběra se znowa z pšašanim “Serby a brunica – Kak dalej?”. K tomu pšewježo se brunicowa konferenca zwězkowego pšedsedarstwa.**

Domowina zaběra so znowa z prašenjom “Serbja a brunica – Kak dale?”. K tomu pšewjedže so brunicowa konferenca zwjazkowego pšedsydstwa.

Prezidium Domowiny jo pšedne wopšimješa za brunicowu konferencu pšigótował. Grozeca změna wobsejžarja brunicoweje sparty a z tym zwisujuca njewěstnosć nastupajuca dalšne wuwěše regiona jo była pšicyna za prezidium, dalšne póstupowanje wusajźiš. Za cas pšechoda wobsejžeństwa njejo jasne było, lěc se jamy dalej wjedu a co by dejało głowne wopšimješe konference byś.

W běgu lěta 2017 ma se rozsud wó dalšnem jadhanju firmy LEAG wózwjawiś. Rownocasnje ma se pšepytaj, kaku gódnotu ma zdžaržanje serbskeje kultury za nowy nosař EPH a pšedewzeše LEAG. To dej byś zakład za póstupowanje nadawka.

Do planowanja zapšěgnuś matej se župa Dolna Łužyca a župa Jakub Lorenc-Zalěski.

12.1.2. **Domowina pódpěrujo župu Dolna Łužyca a Radu za nastupnosći Serbow Bramborskego krajneho sejma w procowanju wó rozšyrjenje serbskego sedleńskego ruma. Wóna žiwa na toś ten proces z kritiskim glědanim w zwisku dožaržanja mjeńšynowego pšawa na zakłaže europejskich standartow.**

Domowina podpěruje župu Delnju Łužicu a Radu za naležnosće Serbow Braniborskeho krajneho sejma w prócowanju wo rozšěrjenje serbskeho sydlenskeho ruma. Wobkedžbuje tutón proces z kritiskim zhladowanjom w zwisku z dodžerženjom mjeńšinowego prawa na zakładže europejskich standartow.

Domowina jo pódpěrowała serbsku radu pši zběranju, zestajanju a pšrědkowanju serbskich indicijow a faktow, a to w paže tych gmejnow, za kótarež jo dejało ministerstwo za wědomnosć, slěženje a kulturu pšislušnosć serbskemu sedleńskemu rumoju zwěšćiš. Pšosby wó pšepytowanje serbskich kriterijow su se nanejpózdžej až do 31.05.2016 ministerstwoju pšepódali. Tuchylu njejo proces pšepytowanja hyšći za wšykne gmejny wótzamknjone, tak až njedajo se tematika dowugódnosć. Zwěšćiš pak ma se južo něnto wěsta njewěda wó mjeńšynowych pšawach na boku komunalnych wótpóstańcow a zastojnstwow a až jo za jaden cysto cesnoamtski žětajucy gremij, kaž Serbsku radu, dopońnje njerealistiski, wóna žurne a detajlow poľne žěto mimo pódpěry tšěšego wugbaś. (staw: januar 2017)

12.2. **Nadawki na dlejšy cas / Dležodobne nadawki**

12.2.1. **Domowina pódpěrujo pótrjefjone župy we politiskem dialogu nastupajucy zachowanja serbskeje rěcy a kultury pód wugbašim negatiwnych slědow wudobywanja surowiznow w serbskem sedleńskem teritoriumje.**

Domowina podpěruje potrjehene župy w politiskim dialogu nastupajo zachowanje serbskeje rěče a kultury pod wuskutkom negatiwnych scěhow wudobywanja surowiznow w serbskim sydlenkim rumje.

Třěšny zwjazk podpěruje wosebje wot dołhodobneho wudobywanja brunicy potrjehenej župje w prócowanju wo zachowanje serbskeje rěče a kultury. Na přiklad planuje zwjazkowe předsydstwo posedženja, kotrež so hłownje tutej temje wěnuja. Planuje tež konferencu wo brunicy (hlej dypk 12.1.1.). Ale wšě tute prócowanja hači dale trajaca njewěstosć, hač so jamje Wochozy a Wjelcej w přichodže rozšěritej.

Domowina prócuje so wo dialog z nowym wobsedźerjom brunicoweje sparty Vattenfalla, z českej firmu EPH a prócuje so wo dalše spěchowanje serbskich projektow w župomaj "Jakub Lorenc-Zalěški" a Delnja Łužica po lěće 2017.

Politisce zamołwići na wšitkich runinach akceptuja mjeztym srjedźodobny wustup ze zminjowanja brunicy, za kotryž Domowina hižo dawno pleduje. Ale tuchwilu je prašenje "Hdy a kak?" bjez konkretneje wotmołwy.

Tule mamy so jako Domowina w zajimje Łužicy a Serbow na wšitkich politiskich runinach za to zasadźeć, zo so tole jasnje definuje a zo stat hospodarski přichod po brunicy w dosahacej měrje spěchuje.

12.2.2. Domowina pódpěrujo župu Jakub Lorenc-Zalěški při zwopřawženju planowanych napřawow w koncepciji k pózbuženju a wožywjenju serbskeje rěcy a kultury w Slěpjańskej wosadze "wósym jsow – jedna wósada".

Domowina podpěruje župu Jakub Lorenc-Zalěški při zwoprawdženju planowanych naprawow w koncepciji k pozbudženju a wožiwjenju serbskeje rěče a kultury w Slěpjańskej wosadze "Wosom wsow – jedna wosada".

Župa "Jakub Lorenc-Zalěški" je najbóle wot wuskutkow wudobywanja brunicy we Łužicy potrjehena. Koncept "Wosom wsow – jedna wosada" je dobry zakład za dialog, zo bychu so potrjeheni zhromadnje na přichod přihtowali - samo, jeli dyrbjeli so dalše wsy brunicy dla přesydlíč. W tutym zwisku podpěruje Domowina zajimy tamnišich Serbow w politiskim dialogu na runinje knježerstwowrunje tak kaž w rozmołwach z nowej firmu LEAG a jeje mějićelom EPH.

Stejišćo Domowiny k temje brunica dale płaći. Wone bu jako stejišćo Zwjazkoweho předsydstwa Domowiny nastupajo dalepisanje brunicoweju planow za wotkryće jamow Wjelcej-juh a Wochozy II dnja 14.09.2013 we Wochozach wothłosowane:

Zwjazkowe předsydstwo Domowiny:

1. potwjerdža swoje wobzamknjenje z dnja 28. januara 2012 a w programje Domowiny, zo nimaja so žane dalše wsy serbskeho sydlenkeho ruma wotbagrować.
2. wotpokazuje dalewjedženje jamy Wjelcej-juh a jamy Wochozy a žada sej rjadowane a planowane srjedźodobne skónčenje wudobywanja brunicy w serbskim sydlenkim rumje.
3. apeluje na čłonow Planowanskeho zwjazka Hornja Łužica-Delnja Šleska, schwalenje wustawkow brunicoweju planowanja wotpokazać.

4. namoľwa knjeŒerstwje Sakskeje a Braniborskeje, wotpokazać wobzamknjenje wustawkow regionalneju planowanskeju zwjazkow za dalewjedŒenje jamow Wjelcej-juh a Wochozy.

Domowina so w zwisku z tematiku brunicy dale k stajnemu dialogej z krajnymaj knjeŒerstwomaj, planowanskimaj zwjazkomaj, konceronom Vattenfallom, wosebje pak ze wobydlerjemi potrjecheneho regiona wuznawa.

12.2.3. Domowina pŏdpěruje a spěchuje wšykne procowanja a aktiwity, kŏtreŒ su na to wusměrjone, zdŒarŒaš a wuwijać zroscŏne, intaktne gŏspodarske, kulturne, socialne a towarišnostne struktury we jsach, gmejnach a amtach dwŏjorěcneje ŒuŒyce a z tym wše trěbne wuměnjenja a zakłady za bogate serbske narodne a kulturne Œěto celkow a jednotliwcow.

Domowina podpěruje a spěchuje wšitke prŏcowanja a aktiwity, kotreŒ su na to wusměrjene, zachować a wuwivać zroscŏne, intaktne hospodarske, kulturne, socialne a towaršnostne struktury we wsach, gmejnach a zarjadnistwach dwurěcneje ŒuŒicy a z tym wšě trěbne wuměnjenja a zakłady za bohate serbske narodne a kulturne dŒěto cyłkow a jednotliwcow.

KaŒ z přehlada serbskich zastupjerjow w rozsudŒacych a poradŒowacych gremijach wuchadŒa, angaŒuja so Serbja, serbske towarstwa a Domowina we wjace hać 30 tajkich gremijach. Z tym je zarućene, zo Serbja sami specifiske serbske zajimy artikuluja, zastupuja a, maja-li prawo hłosowanja, teŒ sobu wothłosuja. Tute Œěroke narodno-politiske dŒěto je wotblyšć doľholětneho prŏcowanja wo trěbny stajny dialog mjez zastupjerjemi jednotliwych zamoľwitych instancow a wotpowědnych gremijow. Zdobom je wŏn zakład za to, zo so na tutŏn dypk stajnje dŒiwa. Přehlad je zdobom wotblyšć toho, je Domowina w Sakskej a Braniborskej a teŒ na zwjazkowej runinje jako rěčnica Serbow připŏznata. Za přichod budŒe ċim waŒniše, naŒ zwisk ke komunam a komunalnym cyłkam polěpšić a skrućić. Z mnohimi tutymi prašenjami so akteroj na lokalnej runinje zaběraja a teŒ wo nich rozsudŒeja. Tu ma Domowina być z pomocu a formulowane rozsudy komunow podpěrać.

Hlej teŒ přehlad wo serbskich zastupjerjach w delegatnej mapje.

13. Serbske nabŏŒno-narodne Œywjenje Serbske naboŒno-narodne Œiwjenje

Domowina ma woplěwanje nabŏŒno-narodnych tradicijow a nałogow za waŒne pšĳi wutwŏrjenju, skšusenju a wuwijanju narodneho wědobnja. Nadawki, kenŒ pŏdpěruju ċlonkojske ako teke zwenkacŏnkojske celki.

Domowina ma pěstowanje naboŒno-narodnych tradicijow a nałŒkow za waŒne pšĳi wutworjenju, skrućenju a wuwibanju narodneho wědomja. Jedna so wo nadawki, kotreŒ podpěruja ċŏnske kaŒ teŒ zwonkaċŏnske cyłki.

Wustup SmjerdŒeċan rejuwaneke skupiny na Dnju katolikow w Lipsku

13.1. Nadawki na krotki cas / Krótkodobne nadawki

13.1.1. Domowina pódpěrujo nabožno-narodne projekty a pšedewzeša serbskich katolskich a ewangelskich projektowych nosarjow.

Domowina podpěruje nabožno-narodne projekty a pšedewzaća serbskich katolskich a ewangelskich projektnych nošerjow.

Zhromadne džěto ze Serbskim ewangelskim towarstwom a z našim čłonskim cytkom, Towarstwom Cyrila a Metoda, je wuběrne a prawidłowne. Tež džěto z Towarstwom za serbsku rěč w cyrkwi je dobre. Hlej k tomu tež rozprawy pod dypkomaj 13.2.1 a 13.2.2. K tutomu dypkej hodža so někotre aktiwity naspomnić:

- zetkanje Domowiny a TCM z CIVITAS Christiana z Pólskeje
- koordinowanje projekta Svatá Ludmila
- ekskursija do Čěskeje Lípy a podpěra TCM při wobdźělenju na Dnju katolikow w Lipsku

13.2. Nadawki na dlejšy cas / Dležodobne nadawki

13.2.1. Pšez zgromadne žěto ze Serbskim ewangelskim towarstwom a Spěchowańskim towarstwom za serbsku rěč w cerkwi žiwa Domowina na zajmy towarstwow pši swóich politiskich rozsuzenjach. Pó toś tom pšiklaže procujo se teke wó zgromadne žěto z dalšnymi.

Přez zhromadne džěto ze Serbskim ewangelskim towarstwom a Spěchowańskim towarstwom za serbsku rěč w cerkwi wobkedźbuje Domowina zajimy towarstwow při swóich politiskich rozsudach. Po tutym pšikładze prócuje so tež wo zhromadne džěto z dalšnymi.

Domowina prócowaše so dale wo zhromadne džěto ze Serbskim ewangelskim towarstwom. Na pšikład podpěruje z pomocu swóich župow přihoty a přewjedženje Serbskich ewangelskich cyrkwinskih dnjow, na kotrychž předsyda postrowne słowa Domowiny přednjese. W Župje "Handrij Zejler" Wojerecy podpěruje Domowina aktiwne kóždy lěto přewjedženje Serbskeho domizniskeho dnja w zhromadnym džěle z Janskej wosadu. Župa "Jakub Lorenc-Zalěski" z.t. pěstuje wobstajne a spomóžne zhromadne džěto ze Slepjanskej wosadu a serbskej fararku. Tole k tomu přinošuje, wulke wužadanja w zwisku z njejasnym přichodom w zwisku z brunicowej jamu Wochozy lěpje zmištrować.

Teke w Dolnej Łužycy žěłatej Domowina a Towaristwo za serbsku rěč w cerkwi wusćej a wusćej gromadu. Wjeraška stej how w lěše 2016 byłej 50. serbska namša pó nowem licenju w měsće Chóšebuz, ak jo se pšewjadła 06. měřca we Chóšebuskej wušej cerkwi a Festiwal serbskeje kultury w Janšojcach, 21. awgusta 2016.

13.2.2. Domowina wužaržujo stawny dialog z krajnymi cerkwjami a pódpěrujo z tym wěrjacych Serbow pśi zdžaržanju rěcnych rumow w katolskich a ewangelskich wosadach.

Domowina pěstuje stajny dialog z krajnymi cyrkwjemi a podpěruje z tym wěrjacych Serbow při zachowanju rěcnych rumow w katolskich a ewangelskich wosadach.

Zamołwići za serbske młodźinske džěto w Domowinje a w Rěčnym centrumje WITAJ haja dobry kontakt k dekanatnemu dušepastyrstwu we Worklecach. Zhromadny cil je zachowanje rěcnych rumow a serbskich kaž tež křesćanskich hódnotow.

Župa “Michał Hórnik” prócuje so wo kontakt a wuměnu ze cyrkwju. W lěće 2016 je zmóžniło, župnej zarjadowani k zdrasćenju serbskeje narodneje drasty w Chrósćicach na farje přewjesć. Tež w župje “Jakub Lorenc-Zalěski” so dialog wotměwa a to dosć wobstajnje, dokelž je župan zdobom zamołwity za serbske prašenja krajneje cyrkwy a hižo třěću legislaturnu periodu předsyda jeje serbskeje přirady. Zapřijejo zastupjerjow Ewangelsko-lutherskeje krajneje cyrkwy Sakskeje do džěta přirady, móže so z tym cyłkowne serbsko-ewangelske džěto we Łužicy z najwšelakorišimi towarstwami a aktiwitami kaž tež kooperacija z ewangelskimi křesćanami w Pólskej koordinować. Wšelake wosebite podawki a rjad aktiwitow su 2017 w zwisku z 500. jubilejom reformacije planowane.

W nachilacej so legislaturje zwjazkowego předsydstwa je župa rjad projektow ewangelskeje wosady Slepó podpěrała, kiž so z temu brunicy a wotbagrowanjom serbskich wsow zaběrachu. Z toho je mjez druhim nastala pućowaca wustajeńca, kotraž bě tež na Dnju wotbagrowanych wsow we Wochozach widjeć a kiž do dalšich wosadow pućowaše. Dokónčena je nětko knižna dokumentacija wosudow jednotliwcow a swójbow w potrjechenych wsach. Wona ma so srjedź lěta 2017 w Slepom prezentować.

W župje “Handrij Zejler” je předsyda towarstwa Bratrowstwa z čłonku Diecezanskeje rady biskopstwa Zhorjelc a zdobom čłonka Centralneho komiteja němskich katolikow; nimo toho wobdžěla so na wuradźowanjach z biskopstwom wo serbskim pastoralnym rumje. Župa “Jan Arnošt Smoler” chce zhromadne džěto ze Serbskim ewangelskim towarstwom wutwarić. Wosobinski kontakt k towarstwu je jara dobry.

Zastupjerjo Domowiny prócuja so wo rozmołwy z biskopstwami sydlenkeho ruma.

Tak pobyštaj předsyda Domowiny a předsyda Towarstwa Cyrila a Metoda dnja 10.01.2017 na rozmołwje z nowym biskopom Timmereversom katolskeho biskopstwa Drježdžany-Mišnjo. Rozmołwa skićeše móžnosć, situaciju Serbow rysować a wužadanja nastupajo organizatoriske změny biskopstwa mjenować.